

FORORD

Rapport- og plandokumentet 2009-2010 er utarbeidd i samsvar med retningslinjer frå departementet. Dokumentet har vore handsama i høgskolestyret i tre møte hausten 2009/våren 2010. Det samla dokumentet vart vedteke i styremøte av 24. februar 2010. I slutthandsaminga la styret vekt på å få fram samanhengen mellom dei overordna strategiane og ulike delmål og at dei sistnemnde skulle byggje opp under dei overordna strategiane.

Det samla dokumentet har vore igjennom ein omfattande prosess i høgskolen. Arbeidet med dokumentet har, i tillegg til styrehandsaminga, vore eit gjennomgåande tema på fleire leiarmøte, det er motteke mange innspel frå avdelingar og fagmiljø og det har vore drøfta med dei tillitsvalde, siste gong i møte av 19. februar 2010.

Arbeidet med risikovurderingar er ført vidare og det er lagt vinn på å knyte risikovurderingar til overordna strategiar. I framstillinga av verksemda ved høgskolen er ein i året som gjekk naturleg nok prega av universitetsambisjonen, kompetanseutvikling i den faglege staben, vitskapleg publisering, master- og doktorgradsutdanning. Verksemda har og vore prega av ein vanskeleg budsjettsituasjon, men høgskolen samla kom ut med budsjettbalanse ved årsslutt 2009.

I åra som kjem vil dei overordna strategiane og universitetsambisjonen prege verksemda ved høgskolen, med kompetanseutvikling, publisering, utvikling av doktorgradsplattformer og spissing av verksemda inn mot master- og PhD-nivå. Samstundes vil høgskolen halde fram arbeidet med å vere ein samarbeids- og utviklingsaktør i regionen og gi profesjonsutdanning av høg kvalitet og såleis oppfylle samfunnsmandatet. Verksemda vil elles bere preg av at det no er gitt løyving og arbeidet med samlokalisering av høgskolen sine avdelingar på Kronstad i 2014 er starta. Det er i den samanheng sett i verk eit større omstillingsprosjekt i høgskolen. Desse føringane vil ligge til grunn for det pågåande arbeidet med ny strategisk plan som vil gjelde perioden 2011-2015 og som vil legge grunnlaget for å ta høgskolen til neste nivå.

Eli Bergsvik
rektor

Audun Rivedal
høgskoledirektør

Innholdsfortegnelse

Resultatrapportering for 2009	7
Innledning	7
Styrets vurdering av eget arbeid	8
Sektormål 1: Utdanning.....	11
Virksomhetsmål 1.1: Høyskolene skal utdanne kandidater med høy kompetanse med relevans for samfunnets behov	11
Virksomhetsmål 1.2: Høyskolene skal tilby et godt læringsmiljø med undervisnings- og vurderingsformer som sikrer faglig innhold og læringsutbytte og god gjennomstrømning.....	15
Virksomhetsmål 1.3: Høyskolene skal ha et utstrakt internasjonalt utdanningssamarbeid av høy kvalitet, som bidrar til økt utdanningskvalitet	17
Kvalitative styringsparametre – sektormål 1.....	20
Sektormål 2: Forskning, faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid	25
Virksomhetsmål 2.1: De statlige høyskolene skal medvirke til profesjonsrettet forskning, utviklingsarbeid, kompetanseutvikling og nyskapende virksomhet i regionene	25
Virksomhetsmål 2.2: Høyskoler med forskerutdanning skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid tilby forskerutdanning av høy kvalitet, som er innrettet og dimensjoner for å ivareta behovene i sektoren og i samfunnet for øvrig.....	29
Kvalitative styringsparametre – sektormål 2.....	32
Sektormål 3: Formidling og samfunnsoppdrag	34
Virksomhetsmål 3.1: Høyskolene skal gjennom formidling og deltagelse i offentlig debatt tilføre samfunnet resultatene fra FoU-virksomheten.....	34
Virksomhetsmål 3.2: Høyskolene skal medvirke til samfunns- og næringsutvikling gjennom innovasjon og verdiskapning.....	37
Virksomhetsmål 3.3: Høyskolens faglige sentre skal være en regional og nasjonal drivkraft innenfor sine fagområder. Sentrene skal kunne bidra med sin kompetanse på tvers av avdelingene	41
Kvalitative styringsparametre – sektormål 3.....	45
Sektormål 4: Forvaltning	46
Virksomhetsmål 4.1: Høyskolene skal sikre en god og effektiv forvaltning av ressursene.....	46
Virksomhetsmål 4.2: Høyskolene skal gjennom sin personalpolitikk medvirke til et høyt kompetansenivå, et godt arbeidsmiljø og et mindre kjønnsdelt arbeidsliv.....	48
Virksomhetsmål 4.3: Høyskolen skal ivareta høy kvalitet i økonomiforvaltningen. God internkontroll og effektiv ressursforvaltning tas hensyn til i institusjonens strategiske prioriteringer	51
Kvalitative styringsparametre – Sektormål 4	53

Øvrig rapportering	56
Planer for 2010	65
Innledning.....	65
 Sektormål 1: Utdanning.....	 67
Innledning.....	67
Virksomhetsmål 1.1: Universiteter og høyskoler skal utdanne kandidater med høy kompetanse med relevans for samfunnets behov	68
Virksomhetsmål 1.2: Universiteter og høyskoler skal tilby et godt læringsmiljø med undervisnings- og vurderingsformer som sikrer faglig innhold, læringsutbytte og god gjennomstrømning	69
Virksomhetsmål 1.3: Universiteter og høyskoler skal ha et utstrakt internasjonalt utdannings samarbeid av høy kvalitet, som bidrar til økt utdanningskvalitet	71
 Sektormål 2: Forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid.	 72
Innledning.....	72
Virksomhetsmål 2.1: De statlige høyskolene har et særskilt ansvar for profesjonsrettet forskning, utviklingsarbeid, kompetanseutvikling og nyskapende virksomhet i regionene. Samtidig skal de statlige høyskolene innrette sin forskningsinnsats slik at de oppnår resultater av høy internasjonal kvalitet innen fagområder de tildeler doktorgrad, og samarbeide nasjonalt og internasjonalt om forskning og utviklingsarbeid.....	73
Virksomhetsmål 2.2: Universiteter og høyskoler skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid tilby forskerutdanning av høy kvalitet. Forskerutdanningen skal være innrettet og dimensjoner for å ivareta behovene i sektoren og i samfunnet for øvrig.	75
 Sektormål 3: Formidling og samfunnsoppdrag	 76
Innledning.....	76
Virksomhetsmål 3.1: Universiteter og høyskoler skal gjennom formidling og deltagelse i offentlig debatt tilføre samfunnet resultatene fra forskning og utviklingsarbeid.....	77
Virksomhetsmål 3.2: Universiteter og høyskoler skal medvirke til samfunns- og næringsutvikling gjennom utdanning, innovasjon og verdiskapning	78
Virksomhetsmål 3.3: Høyskolens fag- og forskningssentre skal være en regional og nasjonal drivkraft innenfor sine fagområder. Sentrene skal kunne bidra med sin egen kompetanse på tvers av avdelingene.....	79
 Sektormål 4: Forvaltning	 82
Innledning.....	82
Virksomhetsmål 4.1: Universiteter og høyskoler skal sikre en god og effektiv forvaltning av ressursene	83

Virksomhetsmål 4.2: Universiteter og høyskoler skal gjennom sin personalpolitikk medvirke til et høyt kompetansenivå, et godt arbeidsmiljø og et mindre kjønnsdelt arbeidsliv	85
Virksomhetsmål 4.3: Universiteter og høyskoler skal ivareta høy kvalitet i økonomiforvaltningen. God intern kontroll og effektiv ressursforvaltning skal tas hensyn til i institusjonens strategiske prioriteringer	87
Virksomhetsmål 4.4: Universiteter og høyskoler skal bidra til at nasjonale kunnskapsressurser forvaltes helhetlig og til at oppgaver og ansvar fordeles og løses gjennom samarbeid	88
 Plan for tildelt bevilgning for 2010	 89
Vedlegg	93
Vedlegg 1: Studieveiledning i et forebyggende perspektiv. Presentasjon av et pilotprosjekt for studenter i 1. klasse ved studieprogram Kjemiingeniør (våren 2009)	93
Vedlegg 2: HMS-handlingsplan for Høgskolen i Bergen 2009/2011	99
Vedlegg 3: Utdannings- og forskningssamarbeid på masternivå (sivilingeniørutdanning) med andre utdanningsinstitusjoner i Norge	104
Vedlegg 4: Risikosystem ved Høgskolen i Bergen	106
Vedlegg 5: Oversikt over potensiell vekstkapasitet ved Høgskolen i Bergen.....	109

Resultatrapportering for 2009

Innledning

Høgskolen i Bergen har også i 2009 vært preget av høy aktivitet og gode faglige resultater på mange områder. Styrende for aktiviteten har vært to overordnede strategiske perspektiver. For det første har høgskolen arbeidet med videreutvikling av institusjonen mot universitetsstatus, med utvikling av strategiske forskningsatsinger og doktorgradsplattformer, satsing på kompetanseoppbygging av eget personale og etablering av nye mastergrader.

For det andre har høgskolen arbeidet målrettet for å videreutvikle institusjonens rolle som en regional aktør og fokusert på hvordan høgskolen best mulig kan oppfylle sitt samfunnsansvar i regionen i samarbeid med andre aktører innen universitets- og høgskolesektoren, andre offentlige institusjoner og med regionalt næringsliv. Eksempelvis har høgskolen tatt initiativ overfor de øvrige høgskolene på Vestlandet for å avklare om disse vil gå sammen med Høgskolen i Bergen for å oppnå universitetsstatus. Høgskolen inngår i et tett samarbeid med disse for å tilrettelegge for ny grunnskolelærerutdanning. Samarbeidet med helseinstitusjonene i regionen videreføres, og det er etablert nye samarbeidsrelasjoner for å utvikle mastergrad i teknologifag/sivilingeniørutdanning i regionen.

Samtidig ble 2009 i stor grad preget av den gledelige nyhet at høgskolen endelig fikk klarsignal til å begynne arbeidet med å bygge nytt høgskolebygg på Kronstad. Det er i den forbindelse etablert et omstillingsprosjekt som har som overordnet mål å videreutvikle høgskolen faglig og administrativt til én høgskole, fram mot innflytting på Kronstad. Mange ansatte og studenter har vært sterkt engasjert med hensyn til hvordan det nye bygget skal brukes og hva som skal kjennetegne en samlokalisert Høgskolen i Bergen i studiegrenden Kronstad.

I året som gikk hadde Høgskolen i Bergen mye oppmerksomhet rettet mot den vanskelige økonomiske situasjonen for høgskolen. Gjennom hele året ble det arbeidet hardt for å oppnå et budsjett i balanse ved årets slutt – noe høgskolen også lyktes med.

Styrets vurdering av eget arbeid

Høgskolestyret har i 2009 hatt denne sammensetningen:

Styreleder: rektor Eli Bergsvik

Medlemmer

Ansatte i undervisnings- og forskerstillinger:

Knut Helland
Yngve Lamo
Beate Lode

Varamedlemmer

1. Kjell Henriksbø
2. Terje Årsvoll Olsen
3. Alvhild Alette Bjørkum

Ansatte i teknisk-administrative stillinger:

Henning Norheim

1. Kari Karlsen
2. Tove Pemmer Sætre

Studenter våren 2009:

Isabel Grindheim
Eirik Korsnes

1. Erlend Brekke
2. Lise Lund

Studenter høsten 2009:

Lise Lund
Jan-Robert Nienhuis

1. Elise Kleppe
2. Isabel Grindheim

Eksterne medlemmer:

Anne Sissel Faugstad
Kristen Haugland
Atle Tidemann
Anna Elisa Tryti

1. Edel Eikeseth
2. Sjur Storaas
3. Luis Fernando Claure

Prorektor Carsten Helgesen er vararepresentant for rektor i styret.

Styret har i perioden hatt 9 møter, hvorav ett møte var viet til videreutvikling av institusjonsstatus i lys av universitetsambisjonen og regionalt institusjonelt samarbeid. Styret har særlig hatt oppmerksomhet mot arbeidet med å få kontroll med den vanskelige budsjettsituasjonen for høgskolen, universitetsambisjonene og premisser for videreutvikling av strategiske forskningsprogram, omstillingsbehov som følger av disse ambisjonene og oppstart av nytt høgskolebygg på Kronstad, med planlagt innflytting i 2014. I tillegg kommer plan- og rapportarbeidet for å realisere hovedstrategiene og prosessene knyttet til utvikling av ny grunnskolelærerutdanning.

I sin egevaluering finner styret at det er utviklet en positiv tone i styret, som arbeider godt som et kollegium og har et gjennomgående godt samarbeid og god dialog i behandling av sakene.

Det er en god, ulik og komplementær kompetanse på tvers i styret, og balansen mellom eksterne og interne styrerepresentanter fungerer godt selv om perspektivene på virksomheten dels er ulike. Selv om det i enkelte av sakene er lett for å gå dypt ned i underlagsmaterialet er styret enige om at fokus må være rettet mot å se helheten og ha overblikk over høgskolens ulike virksomhetsområder. Både prosessen før og etter vedtak er viktig for styret. Styrets arbeid slutter ikke når vedtak er gjort. For styret er det viktig å se en utvikling over tid som samsvarer med de overordnede strategiene. De enkelte vedtakene må derfor bygge opp under helheten. Vedtakene kan tidvis være generelle i formen; noen ganger vil det derfor være behov for å stille oppfølgende spørsmål ved hvordan vedtakene konkret har blitt fulgt opp.

Det har i perioden vært en god kontinuitet i styret, med god samhandling og lite spenninger mellom de ulike interessegruppene. Styrets arbeid har derfor vært preget av kontinuitet og lite omkamper. Saksframstillingen har jevnt over hatt god kvalitet.

Styret ser at rektorrollen både som øverste faglig valgte leder og styreleder er krevende og utfordrende, men gir ros til styreleder for å lede møtene på en positiv og inkluderende måte. Styret noterer at det er en god relasjon og et godt samspill mellom styreleder og administrerende direktør. Styret berømmer styresekretariatet for god tilrettelegging både i forkant, under og etter møtene.

Styret har en viktig posisjon mellom eier (KD) og den daglige ledelsen. Styret ønsker derfor å være tydelig på sin rolleforståelse og ha fokus på strategisk og prinsipielt nivå. Styret har videre notert seg at eier (KD) skiller mellom rollen som rektor og rollen som daglig leder og tar dette til etterretning.

Forbedringspotensial

Studentrepresentantene uttrykker at det ikke er lett å komme ny inn i styret, og en har som ny ofte et stort opplæringsbehov. Det kan bli lagt bedre til rette for skoloring, særlig i økonomisakene; i disse sakene kunne en med fordel brukt noe lengre tid til å orientere, gi bakgrunn og framheve hovedpoengene.

Styret ser det som sentralt for sin rolle å være tett på og ha enda bedre grep om hovedstrategiene, ikke minst i arbeidet med strategiplan og arbeidet med budsjettfordeling. Det er viktig at strategiske beslutninger også får budsjettkonsekvenser. I koblingen mellom disse nivåene i styrearbeidet er det ønskelig at saksframstillingen gir flere alternativer og rom for avveininger og prioriteringer.

Styret ønsker å bli mer involvert i strategiske føringer, for eksempel i forhold til universitetsambisjonen. I den sammenheng bør det vurderes om styret skal delta mer i de faglige prioriteringene, for eksempel gjennom utlysning og tilsetning i professorater.

Det er en vanskelig balansegang i å vurdere saker på detaljnivå versus det overordnede, men styrets medlemmer regner med at daglig leder ber styret om avklaringer på prinsipielle spørsmål. Styret er seg bevisst sin tilsyns- og kontrollfunksjon overfor daglig leder. Dette kan utøves gjennom nærmere instruks/delegasjon, hvilket bør vurderes. Noen sakfelt er viktige og gjennomgående i virksomheten, og her bør det etableres jevnlig informasjonspunkter. Ett eksempel kan være HMS-relaterte saker, hvor daglig leder rapporterer i hvert møte som en fast ordning.

Styret har som mål å være mer proaktivt i forhold til hvilke saker det ønsker å involvere seg. Dette gjelder for eksempel saksområder som utvikling av doktorgradsområdene, nasjonale utdanningspolitiske spørsmål og saker av betydning for samspillet med regionale aktører.

Forholdet mellom styret og daglig leder er et kjernesporsmål. Det kan være en vanskelig avveining å fremme sakene slik at styret blir involvert. En mulighet er at styret får seg forelagt saker som er under behandling/bearbeiding, men før konklusjonene er trukket. Dårlige nyheter må også fram, og styret må inviteres inn i de "upopulære" avgjørelsene.

Når varamedlemmer må kalles inn er det viktig at de blir trukket inn i god tid, og gjerne også slik at disse deltar på styreseminarene for å bli bedre kjent med virksomheten.

Styret ser det som viktig at de tillitsvalgte inkluderes i saksforberedelsene når saker utarbeides, og at de tillitsvalgtes innspill reflekteres i saksprosessene.

De materielle betingelsene for styrets møtevirksomhet bør forbedres. Møterommet bør kunne ha muligheter for et tydeligere skille mellom styrets medlemmer og styresekretæren i forhold til observatører og øvrige tilstedeværende under møtene.

Sektormål 1

Universiteter og høyskoler skal tilby utdanning av høy internasjonal kvalitet som er basert på det fremste innenfor forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap.

Virksomhetsmål 1.1 *Høyskolene skal utdanne kandidater med høy kompetanse med relevans for samfunnets behov.*

Rekruttering

Høgskolen arbeidet målrettet med rekruttering i 2009. Målsettingen var å rekruttere flest mulig søkere, og slik sikre høgskolen god inntakskvalitet. Høgskolen arbeidet også for å bedre kjønnsbalansen blant studentene (flere kvinnelige studenter på ingeniørutdanningene og flere mannlige studenter på helsefag/førskolelærerutdanning) og å rekruttere søkere med minoritetsbakgrunn.

Høgskolen arbeidet for god rekruttering gjennom studiekataloger (både trykt og på nett), annonser, redaksjonelle saker, utdanningsmesser og skolebesøktourné (i samarbeid med Utdanning i Bergen). De studier som hadde særlig behov for søkere ble spesielt prioritert. For å oppnå bedre utjevning av kjønnsbalansen ble det lagt vekt på dette i redaksjonelle saker i trykksaker og på nettsidene til høgskolen og i bildebruk generelt. I 2009 fremhevet høgskolen gutter på ergoterapeututdanningen og jenter på dataingeniørutdanningen. Avdeling for ingeniørutdanning laget også brosjyren *Jenter former framtida*, som ble sendt ut til alle kvinnelige primærsøkere på ingeniørutdanningene og andre teknologiske utdanninger med lav kvinneandel. Det ble også lagt vekt på å rekruttere søkere med minoritetsbakgrunn, både i utformingen av trykksaker og i bildebruk. I desember 2009 ble Høgskolen i Bergen medlem av ambisjoner.no, som er et nettsted som arbeider spesifikt med dette.

Nettsidene til Høgskolen i Bergen fikk igjen seks stjerner i Difis kvalitetskåring for 2009.

Høgskolen i Bergen rekrutterte svært godt til studentopptaket høsten 2009. Det var 2,79 førsteprioritetssøkere per studieplass i Samordna opptak (SO), og dette innebar at høgskolen nådde sitt mål om 2,7 førsteprioritetssøkere per studieplass. Det var spesielt positivt at allmennlærerutdanningen opplevde en økning i antall førsteprioritetssøkere på ca. 37 % fra 2008, etter noen år med nedgang i søkertallet til denne utdanningen. Noe av bakgrunnen for denne økningen kan ha vært den statlige GNIST-kampanjen og konjunktursvingninger i arbeidsmarkedet, i kombinasjon med at høgskolen la spesiell vekt på profilering av allmennlærerutdanningen i studiekatalogen for 2009/2010. I saksbehandlingen viste deg seg at mange av søkerne ikke var kvalifisert for studiet. Høgskolen satt likevel igjen med et større antall kvalifiserte søkere på allmennlærerutdanningen enn tidligere år.

Avdeling for ingeniørutdanning har en god utvikling i søkning til sine studier, med en total økning på ca. 10 % i forhold til foregående år. Det har aldri stått så mange på venteliste som dette året. Den mest populære ingeniørutdanningen var i år undervannsteknologistudiet, med 2,7 førsteprioritetssøkere per studieplass. Andre populære studier er innen maskin, marin, energi og bygg. Studieretningene innen elektronikk, kjemi og kommunikasjonssystemer ble lagt ut på restetorget, men plassene ble likevel ikke fylt opp til studiestart.

Avdeling for helse- og sosialfag rekrutterte som vanlig godt, med oppgang i førsteprioritetssøkerne til alle sine studier, i gjennomsnitt på ca. 13 % i forhold til året før. Unntaket var radiografutdanningen, som hadde en nedgang i søkertallet, men likevel tilstrekkelig til å fylle opptakstallet.

Søkertallene avspeiler arbeidsmarkedet, og flere av høgskolens studier påvirkes av konjunktursvingninger, noe vi ser i år med en økning i søkertallet samtidig som arbeidsmarkedet har blitt strammere. Utdanningene innen rekruttering blir å opprettholde det gode søkertallet selv om ungdomskullene og arbeidsmarkedet varierer. Høgskolens omdømme som studiested er også avgjørende i så måte, slik at "merkevarebygging" er viktig. Kvalitet i studiene er avgjørende for at studentene skal profilere høgskolen som et godt lærested.

Ergoterapeututdanningen vektla som nevnt spesielt rekruttering av mannlige studenter i 2009, og opplevde en liten økning i andelen mannlige studenter som ble opptatt. Av de studentene som ble opptatt til grunnutdanningene på helse- og sosialfagene var ca. 18 % menn, mot vel 16,3 % i 2008. På ingeniørstudiene var andelen nye kvinnelige studenter ved opptaket fra 5,4 % på elektronikk til 52,1 % på kjemi, og gjennomsnittet for alle ingeniørutdanningene var på 19 % kvinner, mot 21,3 % i 2008. Ingeniørutdanningene opplevde en generell nedgang i andelen opptatte kvinnelige studenter, men det ga spesielt stort utslag at kjemiingeniørutdanningen denne gangen rekrutterte dårlig, da denne utdanningen alltid har høy kvinneandel. Prosentandelen mannlige studenter opptatt til førskolelærerutdanningen var 15 %, mot 11 % i 2008, og andelen til allmennlærerutdanningen var 29 %, mot 23 % i 2008. Det er fortsatt en utfordring for høgskolen å bedre kjønnsbalansen innen de enkelte utdanningene.

Avdeling for lærerutdanning la i 2009 til rette for å øke antallet minoritetsspråklige studenter, blant annet i markedsføringen av studiene og gjennom tilrettelegging av deltids førskolelærerutdanning. Tospråklige studenter fikk også tilbud om norskkurs.

Styringsparameter KD: Antall primærøkere per studieplass

Enhet	Resultat				Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	2009	
AL	1,5	2,46	2,12	2,22	2,5
AI	1,89	1,93	2,21	2,27¹	1,6/5,0/8,0
AHS	4,8	4,15	4,14	4,0	4,5
Totalt	2,70	2,63	2,64	2,79	2,7

Kandidater

Høgskolen har som målsetting at dens kandidater skal ha en grunnkompetanse som gjør dem kvalifisert til å utøve yrket de går ut i.

Kandidatundersøkelsen *Fra studier til jobb i Bergensregionen*, ble offentliggjort av Karrieresenteret 06.10.2009. Undersøkelsen viste at 91 % av studentene som ble uteksaminert fra Høgskolen i Bergen våren 2007 hadde fått relevant jobbtilbud i løpet av tre måneder, noe som tyder at høgskolen gir sine studenter relevant kompetanse. Karriereundersøkelsen viser at HiB-studentene selv mener det er viktig at jobben er samfunnsnyttig. Høgskolen i Bergen hadde også størst andel studenter som mente det var en sammenheng mellom deres utdanning og nåværende jobb. Kandidatundersøkelsen viste at blant institusjonene som deltok i undersøkelsen (UiB og NHH, i tillegg til HiB) er det HiBs studenter som i størst grad (74 %) jobber i Hordaland i dag. Dette indikerer at høgskolen gir utdanning som er relevant for regionen.

¹ Avdelingen satte sine måltall i forhold til hhv. ingeniørutdanningene, øk.adm, og dykkerutdanningen. Disse fikk følgende antall primærøkere per studieplass: ingeniørutdanningene – 1,7; øk.adm. – 5,2; dykkerutdanningen – 4,5.

Studieportefølje

Høgskolen er opptatt av sitt samfunnsoppdrag, og har som målsetting at utviklingen av studieporteføljen skal reflektere behov i samfunns- og næringsliv. Det er i økende grad en etterspørsel etter kandidater med mastergrader innen de områder høgskolen har sitt utdanningstilbud, og i 2009 ble det ikke etablert noen nye bachelorgradsstudier. Derimot kunne høgskolen tilby nye masterstudier i klinisk fysioterapi og undervisningsvitenskap, og fikk akkreditert sin master i programutvikling i samarbeid med Universitetet i Bergen, og master i barne- og ungdomslitteratur.²

Ved Avdeling for helse- og sosialfag arbeidet man med å oppgradere videreutdanningene slik at de kunne inngå som en del av et mastergradsstudium, ettersom praksisfeltet nå etterspør kandidater med mastergrad og spesialistkompetanse. Både bachelor- og mastergradene i undervannsteknologi er eksempler på at høgskolen har opprettet studier som en direkte følge av et uttrykt behov i næringslivet. Høgskolen arbeider nå aktivt for å kunne etablere sivilingeniørutdanning, da dette er etterspurt i næringslivet – noe som ble tydeliggjort gjennom flere avisoppslag i 2009. Høgskolen har mottatt økonomisk støtte fra Trond Mohn til to professorater og to stipendiater, til en samlet verdi på 13 millioner kroner, med tanke på at høgskolen skal kunne tilby sivilingeniørutdanning innen få år. Som ledd i dette arbeidet inviterte Avdeling for ingeniørutdanning til "oppstartsseminar" 13. mai 2009. Høgskolen har også vedtatt å fremme søknad utenfor rammen om å få basisfinansiering til 120 studieplasser til sivilingeniørutdanning/master i teknologi i sitt forslag til statsbudsjett for 2011.

Den fremtidige veksten innen høgskolens studietilbud vil hovedsakelig komme innen mastergrads- og doktorgradsprogram som er i samsvar med samfunnets behov for økt kompetanse og som bygger på høgskolens grunnutdanninger. Utfordringen vil da bli å ha høy nok kompetanse og god nok finansiering til dette, uten at det går på bekostning av grunnutdanningene.

Høgskolen gjør løpende vurderinger av behovet for det eksisterende studietilbudet, og valgte høsten 2009 å legge ned bachelorgradsstudiet i havbruksteknologi fordi dette i en årrekke har vært lite etterspurt blant studentene. Samtidig ønsker høgskolen å imøtekomme næringslivet ved å tilby kjernen av havbruksemnene som studieretning i tredje studieår ved studieprogram for kjemi (styresak 77/09).

Høgskolen brukte i 2009 store ressurser på å forberede den nye grunnskolelærerutdanningen. Det ble gjennomført flere møter med de andre høgskolene i vestlandsregionen som tilbyr lærerutdanning, med tanke på å drøfte KDs oppfordring til samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon. I disse drøftingene ble det avklart at Høgskolen i Bergen kan og bør tilby begge utdanningsløp – både trinn 1-7 og trinn 5-10. Det er opprettet flere arbeidsgrupper som har forberedt hvordan Høgskolen i Bergen skal gjennomføre de nye utdanningene, både når det gjelder fagtilbud og oppbygging, praksis og det nye pedagogikk- og elevkunnskapsfaget.

Høgskolen tilbød for første gang i 2009 skolebasert allmennlærerutdanning. Dette er et tiltak i direkte forlenging av NOKUT-evalueringen av allmennlærerutdanningen, og utdanningen skiller seg ut ved at den i større grad integrerer praksisskolene og læringen som skjer der i utdanningen (større nærhet til praksis), og ved at obligatoriske fag er lagt over tre år. Det var stor interesse blant søkerne til dette nye utdanningstilbudet. Høgskolen ønsket å videreføre dette tilbudet med en klasse skolebasert grunnskolelærerutdanning 1-7, men har ikke fått økonomiske rammer til dette.

---

² Denne siste masteren vil gå samtidig som andre masterutdanninger som starter annet hvert år, og det blir derfor tatt opp studenter først i 2011.

Nye studieplasser i revidert statsbudsjett

I tilleggsbilgning til statsbudsjettet 2009 fikk Høgskolen i Bergen tildelt til sammen 170 nye studieplasser. Disse var fordelt som følger:

	Studie	Studieplasser
A	Helse- og sosialfag – Grunntdanning – sykepleierutdanning (3 år)	25
B	Helse- og sosialfag – Videreutdanning – ABIOK utdanning (1,5 år)	10
C	Helse- og sosialfag – Videreutdanning – Jordmor (2 år)	5
D	Helse- og sosialfag – Videreutdanning – Helsesøster (1 år)	10
E	Helse- og sosialfag – Videreutdanning – Eldreomsorg (1 år)	20
F	Helse- og sosialfag – Masterutdanning (2 år)	20
G	Lærerutdanning – Førskolelærerutdanning (3 år)	15
H	Lærerutdanning – Fireårig grunnskolelærerutdanning	20
I	Lærerutdanning – Master (2 år)	10
J	Ingeniør- og realfag – Bachelor ingeniør og informasjonsteknologi (3 år)	25
K	Ingeniør- og realfag – Master ingeniør og informasjonsteknologi	10

Tabell: Nye studieplasser i revidert statsbudsjett

Økningen i antall studieplasser etter tilleggsbilgning ble effektuert for alle de eksisterende studiene. Tildelingen til videreutdanningen i eldreomsorg (E) var et svar på søknad om midler utenom rammen til oppstart av nytt studium. Studiet blir utviklet i løpet av 2009/2010 og beregnes å starte opp høsten 2010.

De 5 ekstra studieplassene til jordmorutdanningen (C) innebar at utdanningen kunne tilby 40 studieplasser, men ved studiestart høsten 2009 var det kun 35 studenter som hadde møtt, og det var ingen søkere på venteliste.

De økte studieplassene ved Avdeling for helse- og sosialfag var på studier som har praksisstudier som del av utdanningen. For å få praksisplass til alle studentene måtte høgskolen omorganisere studier. Blant annet måtte høgskolen doble kapasiteten på sykepleierutdanning deltid, desentralisert, fordi opptaket til dette studiet skjer annet hvert år. Høgskolen hadde også inntil 2009 hatt opptak til helsesøsterutdanning deltid annet hvert år, men på grunn av det økte studenttallet vil opptaket fra høsten 2010 skje hvert år, men med et noe mindre antall studenter per kull.

Studietilbud i samarbeid med andre institusjoner

Høgskolen samarbeider nært med andre utdanningsinstitusjoner, blant annet gjennom UH-nett Vest. I 2009 økte også antall studietilbud med andre institusjoner fra tre til fem. De to nye tilbudene var master i undervannsteknologi i samarbeid med NTNU og Master of Innovation and Entrepreneurship i samarbeid med Universitetet i Oslo. Se Øvrig rapportering for nærmere omtale av samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon (SAK).

Styringsparameter virksomhetsmål 1.1

Styringsparameter	Resultat				Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	2009	
Studietilbud i samarbeid med andre institusjoner (KD)	4	4	3	5 ³	3

³ I tillegg til de to nye mastergradene i samarbeid med andre tilbyr høgskolen mastergrad i informatikk – programutvikling og mastergrad i historie med samfunnsdidaktikk i samarbeid med UiB, og faglærerutdanning for tospråklige lærere i samarbeid med sju andre høgskoler.

Virksomhetsmål 1.2 *Høgskolene skal tilby et godt læringsmiljø med undervisnings- og vurderingsformer som sikrer faglig innhold og læringsutbytte og god gjennomstrømning.*

Læringsmiljø

En prosjektgruppe reviderte på vegne av høgskolens utdanningsutvalg i 2009 retningslinjene for studentenes evaluering av studiet. Prosjektgruppen foreslo en rekke tiltak for å forbedre retningslinjene, og ett av de viktigste tiltakene gikk ut på å gi fagutvalgene en tydeligere rolle i arbeidet med å sikre oppfølging av studentevalueringer. Fagutvalgene kan være en god møteplass der studenter og fagansvarlige kan diskutere utvikling av fag og emner, og følge med på hvordan resultat fra evalueringene blir fulgt opp. Utdanningsutvalget vil følge opp prosjektgruppens anbefalinger i 2010.

3. juni 2009 ble høgskolens nye intranett, Allmenningen, lansert (se for øvrig sektormål 4). I den forbindelse ble også høgskolens system for dokumentasjon av arbeidsprosesser og rutiner, e-Sherpa, gjort mer brukervennlig. Dette bidro til en tydeliggjøring av rutiner knyttet til utdanningskvalitet.

Institutt for radiografi tok våren 2009 selv initiativ til en ekstern evaluering av utdanningen, blant annet på bakgrunn av en nedgang i antall søkere til bachelorutdanningen i radiografi og at en større gruppe studenter enn tidligere hadde avsluttet studiene uten å fullføre. En ekstern komité ble oppnevnt i mars 2009, og arbeidet med evalueringen gjennom hele resten av året. Endelig rapport vil foreligge i februar 2010.

I løpet av 2009 ble det gjort forberedelser til en studenttilfredshetsundersøkelse som skal gjennomføres i 2010.

Gjennomstrømming

Studiepoengproduksjonen per egenfinansiert student per år var bortimot uforandret i 2009 i forhold til året før, og har vært stabilt høy de siste årene. Den samlede studiepoengproduksjonen økte klart fra 2008 til 2009.

Det ble i 2009 gjennomført en rekke tiltak for å opprettholde og øke den gode gjennomstrømningen av studenter på Høgskolen i Bergen. Eksempler på tiltak som er gjennomført er tilbud om studieteknikkurs ved studiestart, tilbud om deltakelse i TOMAS-grupper, ekstra regneøvinger, forkurs i matematikk, kurs i nynorsk, og gjennomføring av utdanningssamtaler. Avdeling for ingeniørutdanning fortsatte i 2009 med sitt *Prosjekt økt gjennomstrømning*. Som et ledd i dette arbeidet gjennomførte avdelingen våren 2009 pilotprosjektet *Studieveiledning i et forebyggende perspektiv* etter modell fra NTNUs prosjekt FORVEI. Avdelingen valgte å prøve ut prosjektet i liten målestokk første gang, og gjennomførte samtaler med 28 andresemesterstudenter på kjemiingeniørutdanningen. Formålet med samtalerne var å kartlegge hva som skal til for å få studenter til å trives. I tillegg ble studieteknikkurs for første gang gjennomført for alle nye studenter, med mer enn 95 % oppmøte. Dette kurset ble innført etter anbefaling fra NOKUT. Avdelingen gjennomførte også for første gang en kartlegging av inntakskvalitet i 2009. Ettersom Avdeling for ingeniørutdanning var den eneste avdelingen som hadde en økning i studiepoengproduksjonen per egenfinansiert student i 2009, virker det som om tiltakene har god effekt.

Styringsparameter KD: Nye studiepoeng per egenfinansiert student per år

Enhet	Resultat				Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	2009	
AL	50,6	51,2	50,7	48,2	51,0
AI	46,4	45,8	44,8	48,4	45
AHS	55,8	56,2	52,7	52,8	52
Totalt	50,7	50,2	48,7	49,3	50,0

Styringsparameter HiB: Studiepoengproduksjon totalt (egenfinansiert)

Enhet	Resultat				Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	2009	
AL	1591	1590	1619	1679,6	1650
AI	1487	1523	1628	1779,4	1730
AHS	1655	1521	1497	1652,2	1520
Totalt	4733	4634	4744	5111,2	4900

Avdeling for ingeniørutdanning nådde i 2009 ikke sin målsetting om å øke antall undervisningspersonale i forhold til antall studenter. En av årsakene til dette er at avdelingen sliter med rekruttering til en del vitenskapelige stillinger, blant annet fordi høgskolen ikke kan tilby betingelser på linje med det mange kan få i det private næringsliv. Samtidig understrekes det at avdelingen benytter seg av avdelingsingeniører, timelærere og studentassistenter i undervisningen, og at dette ikke kommer fram i statistikken. Ved Avdeling for helse- og sosialfag har antallet studenter per fagstilling gått litt opp. Dette har vært en bevisst strategi, da avdelingen har redusert antallet tilsatte for å komme i budsjettbalanse i 2009. Økningen ved Avdeling for lærerutdanning skyldes økt opptak av studenter.

Styringsparameter KD: Studenter per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling

Enhet	Resultat				Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	2009	
AL	14,4	14,2	13,5	14,9	14
AI	19,3	18,3	18,1	18,4	17,5
AHS	13,2	12,2	12,1	13,3	13,0
Totalt	15,2	14,7	14,3	15,4	15,0

Tabellen viser for øvrig noen av de dilemmaer høgskolen står overfor. Høgskolen har som målsetting å bedre studiekvaliteten og øke gjennomføringsgraden i studiene. Fra KD er det en viss forventning om at høgskolen øker opptaket til studiene, men samtidig er det et krav om å redusere faste kostnader og øke avsetningene. Det viktigste tiltaket som har synlig effekt på kostnadene er å redusere faste lønnskostnader. Når antallet studenter per faglig stilling viser en økende tendens kan dette sees som uttrykk for at noen målsettinger realiseres på bekostning av andre.

Virksomhetsmål 1.3 Høgskolene skal ha et utstrakt internasjonalt utdannings samarbeid av høy kvalitet, som bidrar til økt utdanningskvalitet.

Studentmobilitet

I høgskolens årsplan for 2009 var målsettingen 80 innreisende studenter og 235⁴ utreisende. Dersom man kun teller studenter med opphold på 3 måneder eller mer nådde ikke høgskolen disse målene. Den totale studentmobiliteten overgår imidlertid målsettingene både for utreisende og innkommende studenter. Høgskolen hadde en positiv utvikling i antallet innkommende studenter for 2009, med over 100 % økning fra 2008. Denne utviklingen ser til en viss grad ut til å fortsette i 2010.

Styringsparameter KD: Antall utvekslingsstudenter (ut/innreisende) over 3 mnd.

Enhet	Resultat								Resultatmål 2009	
	2006		2007		2008		2009		Ut	Inn
	Ut	Inn	Ut	Inn	Ut	Inn	Ut	Inn		
AL	14	10	25	17	48	7	39	16	60	20
AI	40	18	34	15	73	11	55	17	75	20
AHS	122	30	79	35	99	24	103	35	100	40
Totalt	176	58	138	67	220	42	197	68	235	80

Antall utvekslingsstudenter (ut/innreisende) under 3 mnd.

Enhet	Resultat 2008		Resultat 2009	
	Ut	Inn	Ut	Inn
AL	35	0	55	16
AI	22	28	61	28
AHS	23	13	130	42
Totalt	80	41	246	86

Det økte antallet innkommende studenter er et resultat av ekstra innsats for å forbedre kurstilbudet på engelsk. Tidlig i 2009 ble det satt ned en arbeidsgruppe ledet av prorektor, som skulle komme med forslag til hvordan tallet på innkommende studenter kunne økes. Dette har blant annet resultert i at tilbudet av kurs på engelsk har økt fra 18 i studieåret 2008-2009 til 33 for studieåret 2009-2010. Det forventes en ytterligere økning i 2010-2011. For studieåret 2009-2010 ble det engelskspråklige studietilbudet samlet i en egen studiekatalog. De 33 enkeltstående kursene som er presentert i katalogen gir til sammen 423,5 studiepoeng. Alle tre avdelingene har tilbud til utvekslingsstudenter, men det er fortsatt noen programmer som sender ut studenter som ikke har tilbud til innkommende studenter. Alle tilbudene, bortsett fra kurset *Teacher Education for International Students*, er integrert i det ordinære studietilbudet.

Styringsparameter KD: Antall fremmedspråklige utdanningstilbud

Enhet	Resultat				Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	2009	
AL	0	0	1	4	1
AI	0	0	6	21	1
AHS	1	1	11	8	18
Totalt	1	1	18	33	20

⁴ I tabell 1.3.3 i Plan for 2009 står det 60 innreisende og 300 utreisende, men dette er dessverre feil.

Alle tre avdelinger mottok og sendte ut studentene hovedsakelig i perioder på 3 måneder eller mer. Dette er en trend som har vært oppadgående de senere årene og som er positiv med tanke på insentivmidlene.

Det er Tanzania, USA og Australia som mottar de aller fleste av høgskolens utreisende utvekslingsstudenter. Dette er ikke helt i tråd med prioritering av samarbeid i Europa og Sør. De innkommende studentene kommer imidlertid i all hovedsak fra Europa. Studentmobiliteten til Afrika, Nord-Amerika og Australia går én vei – fra Høgskolen i Bergen – mens det er balanse mellom antallet utreisende og innkommende studenter innenfor Europa. Totalt sett har høgskolen ikke oppnådd målet om balanse i inn- og utgående studentmobilitet.

Høgskolen har de senere årene vektlagt kvalitet heller enn kvantitet med hensyn til avtaleporteføljen, og det har blitt inngått færre nye avtaler. I 2009 ble det ikke inngått nye ”study abroad”-avtaler som innbefattet skolepenger. Dette er et resultat av en bevisst satsing mot Europa og land i Sør. Høgskolen har også begynt å se på muligheter for økt samarbeid med Nord-Amerika, og i 2009 fikk tre ulike fagmiljøer innvilget søknader om samarbeidsmidler med Nord-Amerika som SIU lyste ut i vårsemesteret. En av søknadene gjaldt faglig samarbeid og studentutveksling med en potensiell ny partner – University of Toronto, og to gjaldt styrking av eksisterende samarbeid, med henholdsvis San Diego State University, USA, og University of New Brunswick, Canada.

Høgskolen hadde i 2009 åtte kvotestudenter. To av disse gikk på master i dramapedagogikk, to på master i kunnskapsbasert praksis, og fire på master i samfunnsarbeid, hvorav to dette året gikk på Høgskolen i Volda på norskkurs.

Ansattmobilitet

Ansattmobilitet gjelder i denne sammenhengen mobilitet i forbindelse med utdanningssamarbeid og omfatter 1) Erasmus lærerutveksling og ansattutveksling, 2) Nordplus lærerutveksling, 3) partnerbesøk i forbindelse med utdanningssamarbeid finansiert av eksterne eller interne midler.

Ansatt utveksling til partnerinstitusjon

Enhet	Resultat 2009	
	Inn	Ut
AL	13	28
AI	7	15
AHS	22	32
Totalt HiB	42	75

I 2009 fikk 36 ansatte Erasmus-stipend for utveksling. Av disse var 25 ordinære lærerutvekslingsstipend med undervisning ved partneruniversitet og 11 såkalte opplæringsstipend, som også kan tildeles ansatte i teknisk-administrative stillinger. 9 personer deltok i lærerutveksling gjennom Nordplusprogrammet. Høgskolen finansierte 26 partnerbesøk av egne midler.

Studietilbud i samarbeid med andre

I 2008 fikk høgskolen som koordinator for prosjektet Social Work – Virtual Campus (SW-VirCamp) gjennomslag for sin søknad om midler gjennom Erasmus multilaterale prosjekter. Prosjektet, som har til sammen 12 partnerinstitusjoner i 9 europeiske land, er omfattende og arbeidskrevende. Målsettingen er å utvikle en internasjonal spesialisering innen sosialt arbeid, basert både på e-læring og fysisk studentutveksling. Høsten 2009 ble 51 studenter tatt opp til et pilotkurs innen Community Work som starter våren 2010. Prosjektperioden er på to år, og i oktober 2009 leverte prosjektet halvveisrapport til LLP. Denne ble godkjent.

Institutt for fysioterapi samarbeider med Ahfad University for Women om utvikling og drift av et bachelorprogram i fysioterapi. Samarbeidet, som er delfinansiert av Fredskorpset, begynte i 2006, og hittil har Ahfad tatt opp tre kull på til sammen ca. 80 studenter. Det første kullet vil bli uteksaminert i 2012. Høgskolen sin rolle i prosjektet er å bistå i fagplanutvikling og med undervisningspersonale. Høgskolen har til sammen hatt fem ansatte utstasjonert ved Ahfad, hvorav to er der på rapporteringstidspunktet. Ahfad har hatt tilsvarende antall ansatte utstasjonert ved Høgskolen i Bergen, hvorav to på rapporteringstidspunktet.

Høgskolen fikk i 2009 for første gang innvilget midler gjennom NOMA-programmet. Prosjektet er et samarbeid med Muhumbili University of Health and Allied Sciences, Tanzania, Makerere University, Uganda og University of Addis Ababa, Uganda om utvikling av en regional master i sykepleie.

Høgskolen kunne heller ikke i 2009 tilby studietilbud i samarbeid med utenlandske institusjoner i form av fellesgrader.

Styringsparameter virksomhetsmål 1.3

Styringsparameter	Resultat				Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	2009	
Studietilbud i samarbeid med utenlandske institusjoner (Fellesgrader) (KD)	0	0	0	0	0

Utvikling av risikofaktorer innen sektormål 1

Av de åtte risikoene som ble definert som viktigst for Høgskolen i Bergen i 2008 var to knyttet til sektormål 1:

For få søkere til at det oppstår konkurranse om studieplassene – noe som bidrar til redusert inntakskvalitet, spesielt til allmennlærerutdanningen og ingeniørutdanningen (sannsynlighet 4, konsekvens 5)⁵.

Sannsynligheten ble i løpet av året justert fra 4 til 3 som en følge av høgskolen opplevde en god økning i søkertallet.

Vi får ikke tilstrekkelig finansiering av mastergradsstudier (sannsynlighet 4, konsekvens 5).

Sannsynligheten ble i løpet av året justert fra 4 til 3 som en følge av at høgskolen mottok midler til masterstudier i revidert statsbudsjett.

⁵ På skala fra 1 til 5, der 1 var lavest og 5 høyest.

Kvalitative styringsparametre – sektormål 1

Høgskolens strategi for utvikling av fagporteføljen og faglig profil, herunder avveiningene som gjøres når det gjelder bredde versus dybde, hensynet til små og utsatte fag, relevans etc.

Høgskolen i Bergen har vedtatt et mål om å oppnå universitetsstatus, og dette må få følger for høgskolens studieportefølje og faglige profil. Høgskolen må bygge opp studietilbud på masternivå og på lengre sikt på doktorgradsnivå etter hvert som kompetansen øker i den vitenskapelige staben. Høgskolen har kommet et stykke på vei i denne utviklingen, da alle avdelingene nå tilbyr mastergrader og har identifisert områder for utvikling av doktorgrader.

Samtidig er det viktig for høgskolen at utdanningstilbudet bidrar til å oppfylle samfunnsmandatet. Regionen har et stadig økende behov for kompetanse, og høgskolen merker også en økt etterspørsel etter kandidater med masterutdanning. Et viktig eksempel på dette er satsingen på å bygge opp en "sivilingeniørutdanning" som svar på at næringslivet har uttrykt et sterkt ønske om at en slik utdanning blir lagt til regionen.

Avdeling for lærerutdanning sine utdanningstilbud i idrett og folkehelse mangler basisfinansiering, men er samtidig eksempler på utdanninger som samfunnet ønsker videreført. For høgskolen er det ønskelig å tilby slike utdanninger for å oppfylle samfunnsmandatet, men samtidig er det ikke mulig under vanskelige økonomiske forhold å tilby utdanninger som ikke har finansieringen på plass.

Høgskolen har behov for å skaffe seg et økt handlingsrom for å kunne nå vedtatte mål. Høgskolens studietilbud har over tid vokst i bredden på lavere grad, og høgskolen må nå ta noen grep for gradvis å redusere bredden på lavere grad for å bygge opp tilbudet på høyere grad. I 2009 ble noen få utdanninger lagt ned på grunn av lav etterspørsel, men høgskolen har fortsatt en vei å gå på dette området. Imidlertid er det svært vanskelig for høgskolen å legge ned studieplasser, og samtidig ivareta samfunnsmandatet og direktiv fra departementet (mange av utdanningene høgskolen tilbyr har aktivitetskrav).

Vurdering av kvalitetssikringssystemene, herunder hvordan systemene blir forankret i fagmiljøene, samt redegjørelse for hvordan systemene skal utvikles videre.

Høgskolens kvalitetssystem skal være et redskap for å drive systematisk forbedringsarbeid.

Mål for arbeidet med kvalitet:

- Stimulere til kontinuerlig forbedring, læring og kunnskapsdeling, og fremme kvalitetsutvikling i organisasjonen.
- Sikre høy kvalitet på utdanning, FoU, administrasjon og samarbeid med samfunns- og næringsliv.
- Dokumentere kvalitetsarbeidet og områder for forbedring, og følge opp disse.
- Arbeide systematisk og helhetlig med å vedlikeholde og videreutvikle arbeidet med kvalitet i institusjonen.

Systemet består av mål og rammer, planer, rutiner, evalueringer og målinger, og er en del av ledelses- og styringssystemet ved høgskolen.

Høgskolen har hele tiden vært opptatt av å sikre god utdanningskvalitet, og da særlig i forhold til den delen som omhandler studentenes evaluering av utdanningen. Dette blir daglig fulgt opp av høgskolens ansatte, og de aller fleste er bevisste på at de vil tilby utdanning med høy kvalitet. Opplegget for studentenes evaluering av utdanning ble revidert i 2009 og gjelder fra 2010. Studentenes evaluering av emner følger en syklus der alle emner skal ha vært sluttevaluert i løpet av

en periode på 3-5 år. Alle emner skal ha underveisevaluering hver gang emnet tilbys. Det er fire år siden høgskolen sist gjennomførte en studenttilfredshetsundersøkelse, og ny undersøkelse gjennomføres for alle 2. og 3. års studenter i februar/mars 2010. Resultat av evalueringer og undersøkelser følges opp på institutt-/program og avdelingsnivå.

Høgskolens elektroniske system for rutine- og prosessbeskrivelser ble revidert i 2009 og innlemmet i høgskolens nye intranett Allmenningen.

Det er et kontinuerlig arbeid å utvikle en kultur for kvalitetsforbedring. Samtidig er det allikevel ikke alle som er bevisste på at det kvalitetsarbeidet de utøver er del av et overordnet system, og høgskolen må arbeide mer med bevisstgjøring på dette punktet. Høgskolens system for å kvalitetssikre utdanningen vil bli gjennomgått og skal evalueres av NOKUT høsten 2010.

Redegjørelse for hvordan kvalitetssikringssystemene blir brukt strategisk i arbeidet med å øke kvaliteten i utdanningen, samt hvordan NOKUTs avsluttede evalueringer, revideringer og akkrediteringer blir fulgt opp.

Høgskolen har et utdanningsutvalg, opprettet i 2009, som har som mandat å sikre kvalitet i utdanningene og være rådgivende organ for høgskolens ledelse. Utdanningsutvalget erstatter det tidligere Kvalitetsutvalget og har fått et noe videre mandat. Studiekvalitetsutvalgene på avdelingene har som mandat å sikre studiekvalitet på avdelingene og gi råd til dekanene. Fagutvalgene på hvert institutt/program har som mandat å følge opp studiekvaliteten på hvert program. Disse utvalgene på ulike nivå har ansvar for at resultat av evalueringer etc. blir fulgt opp og at tiltak blir satt i verk på de respektive nivå.

NOKUTS evalueringer av høgskolens utdanninger har blitt fulgt opp systematisk, og rapportert om dette har blitt sendt departementet. Også NOKUTs tidligere evaluering av høgskolens kvalitetssystem ble fulgt opp ved bruk av arbeidsgrupper og utforming av rapporter.

Redegjørelse for høgskolens strategi for arbeidet med internasjonalisering, inkludert forskning og utviklingsarbeid og hvordan dette bidrar til utviklingen av den faglige virksomheten og kvalitet i utdanningene.

Et viktig aspekt ved Utdanningsutvalget er at det også har ansvar for internasjonalisering. I utvalgets mandat står det at det skal "bidra til at internasjonalisering/den internasjonale dimensjon er integrert i alle studier ved høgskolen for å sikre kvalitet og relevans i utdanningene og utvikling av internasjonalt orienterte fagmiljø". En av de første internasjonaliseringssakene utvalget behandlet var *Handlingsplan for internasjonalt utdanningssamarbeid for 2009*. Handlingsplanen har fire målområder: 1) kvalitet og relevans, 2) student- og ansattmobilitet, 3) internasjonalisering hjemme og tilbud på engelsk og 4) samhandling (koordinering, samarbeid og ansvar). Planen vektlegger at internasjonalisering skal bli en integrert del av høgskolens virksomhet og et viktig virkemiddel for å oppnå høy kvalitet i utdanningstilbudet, og understreker at dette er et ledelsesansvar.

Høgskolen brukte 2009 til arbeid med ny strategisk plan for perioden 2011-2016. I den forbindelse var internasjonalt samarbeid et tema, og det ble blant annet arrangert et seminar for å belyse internasjonalt samarbeid innen utdanning og forskning i et strategisk perspektiv.

Internasjonalisering er viktig for kvaliteten i utdanningene på flere måter. Høgskolen skal drive forskningsbasert undervisning, og forskningen må være internasjonal. Det er nødvendig at fagpersonalet kjenner til utdanninger i andre land, for at de skal kunne være i stand til å utvikle best

mulig utdanninger for våre studenter. Internasjonal kompetanse er dessuten etterspurt blant arbeidsgivere.

Høgskolen ønsker i større grad å se internasjonalt samarbeid innen utdanning og forskning i sammenheng, og har derfor i årsplanen for 2010 satt seg som mål å utpeke internasjonale hovedsamarbeidspartnere knyttet til høgskolens forskningssatsinger med tanke på å utvikle felles mastergrader på sikt.

Redegjørelse for utviklingen av bindende samarbeid med institusjoner i spesialist- og primærhelsetjenesten der studentene har praksis, også innbefattet kvalitetssikringen av studentenes praksis.

Høgskolen har i mange år hatt samarbeidsavtaler med både spesialist- og primærhelsetjenesten. I tillegg har det blitt opprettet samarbeidsfora på ulike nivå med representanter fra høgskolen og fra helseforetaket og kommunene, som skal sikre elementer ved studentenes praksis, som fordeling av praksisplasser, kvaliteten på innholdet i praksisen og bruk av samarbeidsmidlene. Høgskolen i Bergen, Haraldsplass diakonale høgskole, Betanien høgskole og Helse Bergen har siden 2007 samarbeidet om bruk av samarbeidsmidlene. Dette er midler som tidligere ble brukt til godtgjøring for veiledning av studenter i praksis, og som nå blir brukt til utviklingsprosjekt på tvers av institusjonene. Forutsetningen for å få midler til et slikt prosjekt er at det er personale både fra høgskolen(e) og helseforetaket med i prosjektet. Høgskolen har samme ordning med Bergen kommune. Dette har resultert i mange gode prosjekt og en del publikasjoner.

Utdanningene ved Avdeling for helse- og sosialfag har alle utarbeidet plan for praksis som inneholder beskrivelser av læringsmål for praksisperioden. Studentene blir tett fulgt opp i praksisperioden, både av høgskolens og praksisfeltets ansatte. I etterkant av praksisperioden blir studentene evaluert på hvorvidt de har lært det de skal i forhold til læringsmålene.

Redegjørelse for institusjonens oppfølging av NOKUTs evaluering av allmennlærerutdanning.

Avdeling for lærerutdanning arbeidet i 2009 aktivt for å følge opp NOKUT-evalueringen fra 2008. Et viktig tiltak var opptaket av 32 studenter høsten 2009 til en forsøksordning i skolebasert allmennlærerutdanning. Utdanningen skiller seg ut ved at den i større grad enn annen lærerutdanning integrerer praksisskolene og læringen som skjer der i utdanningen, og ved at obligatoriske fag er lagt over tre år. Arbeidet med innføringen av denne prøveordningen bidro til at relasjonskvaliteten med den delen av praksisfeltet som er involvert ble forbedret. Det var stor interesse blant søkerne til allmennlærerutdanningen for denne ordningen, med to søkere per studieplass.

Redegjørelse for institusjonens oppfølging av NOKUTs evaluering av ingeniørutdanningen.

I Kunnskapsdepartementets brev av 30.09.09 i forbindelse med tilbakemelding på plan for oppfølging av ingeniørutdanningen ved Høgskolen i Bergen, blir høgskolen spesielt bedt om å rapportere om følgende tiltak i forbindelse med innsending av Rapport og planer (2009-2010): inntakskvalitet; frafall; og individuelle graderte karakterer ved evaluering av hovedprosjekt.

Inntakskvalitet

I brevet fra KD heter det: *Høgskolens arbeid innen kartlegging av inntakskvalitet sett i sammenheng med frafall er interessant. Departementet vil gjerne bli underrettet om eventuelle funn fra disse analysene.*

Avdelingen gjennomførte våren 2009 et analysearbeid for å kartlegge sammenheng mellom inntakskvalitet og studieprogresjon som ingeniørstudent. Det ble tatt utgangspunkt i karakternivå i 3MX fra videregående skole/karakter i matematikk fra ½-årig realfagskurs/1-årig forkurs. Denne karakteren ble sammenlignet med resultat i første matematikkfag (Matematikk 1, 10 studiepoeng) som alle ingeniørstudenter avlegger eksamen i første semester. Undersøkelsene viste en sammenheng mellom inntakskvalitet og karakternivå i matematikk 1. Avdelingen fant at ved byggstudiet, hvor inntakskvaliteten er god, er resultatene fra matematikk 1 også gode. Ved dataingeniørstudiet er inntakskvaliteten lav, og resultatene fra matematikk 1 ligger også i all hovedsak i nedre del av karakterskalaen. I byggklassen er det mange flinke studenter, og det kan se ut som om det har hatt positiv effekt for hele klassen – flere har klart seg bedre i matematikk 1 sammenlignet med 3MX. For dataklassen er det motsatt. For maskinklassen er det mindre forskjeller i karakternivået. Ved sammenlikning av karakternivå er det viktig å huske på at studenter med karakteren 1 (tilsvarende F i matematikk 1) fra videregående skole ikke er med i datagrunnlaget (ikke kvalifisert for opptak). Andre mulige feilkilder ved datamaterialet:

- Ikke fullstendig oversikt over inntakskvalitet til alle studenter
- Ulike matematikk 1-fag
- Ikke sammenligninger på individnivå mellom karakternivå for 3MX og Matematikk 1

Avdelingen for ingeniørutdanning ønsker å videreføre denne kartleggingen også for 2009-kullet, studieprogram ingeniør.

Frafall

Departementet ber også om å bli orientert om resultatene av pilotprosjektet "Studieveiledning i et forebyggende perspektiv" for studieprogram kjemiingeniør, 2008-kullet. Her vises det til vedlagte rapport (vedlegg 1). Vedleggene til rapporten er ikke lagt ved her.

Individuelle graderte karakterer ved evaluering av hovedprosjekt

I forbindelse med evalueringen av ingeniørutdanningene i 2008 gav NOKUT høgskolen følgende anbefaling:

Forbedre vurderingen av studentenes sluttkompetanse ved å utvikle delmål med utgangspunkt i rammeplan, vurdere individuelle, graderte karakterer ved evaluering av hovedprosjekt og gjennomføre regelmessige kandidatundersøkelser.

I forbindelse med NOKUTs anbefaling har avdelingen drøftet saken på nytt. Et enstemmig Studiekvalitetsutvalg og ledergruppe har gitt uttrykk for at man ønsker å beholde ordningen med karakterskala bestått/ikke bestått. Følgende fordeler og ulemper er blitt trukket fram i diskusjonen:

Fordeler bokstavkarakter:

Motivasjonsfaktor for mange studenter (gjerne de flinkeste).

Fører til hardere jobbing

Skiller bedre mellom de gode og de dårlige studentene

Krav ved videre studier på mastergrad (ved opptak til masterstudier ved enkelte institusjoner kan bruk av bestått/ikke bestått gi dårlig uttelling for flinke studenter)

Ulemper bokstavkarakter:

Ulike veiledere

Ressurskrevende

Mange "eksterne" variabler som kan påvirke karakteren og virke urettferdig for studentene

Mer fokus på karakter enn på samarbeid (mer fokus på produkt enn på prosess)

Ulike "tradisjoner" i karaktersettingen

Fordeler bestått/ikke bestått:

*Mindre ressurskrevende for lærer og veileder
Mindre karakterpress/stress for studentene
Mer rettferdig i forhold til ulike eksterne variabler
Studentene er mer fokusert på hele prosessen
Studentene våger å velge mer krevende problemstillinger*

Ulemper bestått/ikke bestått:

*Enkelte studenter er mindre motiverte for hard jobbing
Problem ved opptak til master?*

Etter en helhetlig vurdering besluttet dekan i samråd med ledergruppen å beholde dagens ordning med bestått/ikke bestått ved vurdering av bacheloroppgavene innen ingeniørfag. En forutsetning for denne beslutningen er at avdelingen har egnede vurderingskriterier for bacheloroppgaven. Alle emnebeskrivelser for bacheloroppgaver inneholder slike vurderingskriterier. Flere institutter har også utarbeidet egne retningslinjer for bacheloroppgaven. Disse retningslinjene inneholder blant annet en vurderingsmal.

Redegjørelse for tilrettelegging for funksjonshemmede studenter.

Høgskolens læringsmiljøutvalg har ansvaret for tilrettelegging for funksjonshemmede studenter. Det er etablert ordninger med kontaktpersoner på avdelingene med slikt ansvar. Høgskolen har retningslinjer som skal ivareta funksjonshemmede studenters rettigheter til for eksempel ekstra tid på eksamen. De siste årene har høgskolen arbeidet mye med universell utforming, og har kommet et langt steg videre i forhold til å gjøre bygningsmassen mer tilgjengelig for alle grupper studenter. Høgskolen søker også å tilrettelegge for behov i undervisningssituasjonen så langt det er mulig.

Sektormål 2

Universiteter og høyskoler skal oppnå resultat av høy internasjonal kvalitet i forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid.

Virksomhetsmål 2.1 *De statlige høyskolene skal medvirke til profesjonsrettet forskning, utviklingsarbeid, kompetanseutvikling og nyskapende virksomhet i regionene.*

Strategiske forskningsprogram

I årsplanen for 2009 ble det forutsatt at høgskolen dette året skulle arbeide systematisk for å utvikle profesjonsrettet forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid av høy internasjonal kvalitet. Utgangspunktet for dette arbeidet har vært *Handlingsplan for forskning, utvikling og nyskaping (FoU/N)*, som ble vedtatt i 2008. Sentralt i satsingen på forskning og utvikling står utvikling av strategiske forskningsprogram. Ved etableringen av disse programmene ble det tatt utgangspunkt i de beste forskningsmiljøene på høgskolens avdelinger, og dette var et ledd i arbeidet med å konsentrere forskningsinnsatsen om høgskolens kjerneområder, jf. referat fra etatsstyringsmøte i mai 2009. Hoveddelen av høgskolens strategiske midler til forskning ble tildelt de strategiske forskningsprogrammene i 2009. Høgskolen arbeider med å videreutvikle de strategiske forskningsprogrammene som plattformer for framtidige doktorgradsutdanninger, og vil arbeide videre med dette i 2010.

Tre av de strategiske forskningsprogrammene ble startet opp i 2008 og videreutviklet i 2009: *Kunnskapsbasert praksis i helsefag*, *Programvareutvikling for distribuerte systemer* og *Lærerprofesjonalitet*. I løpet av 2009 ble i tillegg et fjerde strategisk forskningsprogram etablert: *Kunstfagdidaktikk – didaktikk på kunstfagenes premisser*. Hvert program ledes av en professor med høy vitenskapelig publisering. Målet i handlingsplan for FoU/N om etablering av fire strategiske programmer innen 2010 ble dermed oppnådd allerede i 2009.

Etableringen av det sistnevnte programmet ble godkjent av styret i september 2009. Satsingen på dette strategiske forskningsprogrammet har utgangspunkt i den lange tradisjonen kunstfagene har ved Høgskolen i Bergen, og kombinerer dette med det sterke norskmiljøet ved Avdeling for lærerutdanning. Programmet er svært nyskapende i måten det integrerer ulike kunstfag på, og i måten det legger opp til å utvikle kunstnerlig forskning innen lærer- og førskolelærerutdanning på. Senter for kunstfag, kultur og kommunikasjon har vært sentralt i utviklingen av *Kunstfagdidaktikk – didaktikk på kunstfagenes premisser*, og det er dessuten en viss positiv overlappning med programmet *Lærerprofesjonalitet*.

De strategiske forskningsprogrammene hadde omfattende aktivitet i 2009, med lokalt, nasjonalt og internasjonalt forskningssamarbeid. Programmene er inndelt i delprogrammer med egne delprogramledere, som har fått knyttet til seg mange forskere ved høgskolen. Særlig favner programmene på Avdeling for lærerutdanning bredt, med alle professorene og hoveddelen av avdelingens førsteamanuenser inkludert i programmene. Alle programmene har etablert vitenskapelige råd som inkluderer utenlandske og norske anerkjente forskere. Programmene fikk tildelt nye eksterne forskningsmidler i 2009. Det kan spesielt nevnes at *Lærerprofesjonalitet* og *Programvareutvikling* fikk tildelt hvert sitt strategiske høgskoleprosjekt fra NFR på til sammen 9,2 mill. kr. *Kunnskapsbasert praksis i helsefag* fikk tilslag på å lede Helse Vests tematiske forskningsprogram i helsefag, med en tildeling på 10,5 mill. kr over fem år. *Kunstfagdidaktikk* ble tilgodesett med en sentral plass i prosjektet om *Den kulturelle skolesekken*, finansiert av Kulturdepartementet.

De strategiske forskningsprogrammene har vist stor publiseringsaktivitet med økende kvalitet. For eksempel kan det nevnes at fysioterapimiljøet innen Kunnskapsbasert praksis publiserte sine

resultater på lavfrekvent laserteknologi som alternativ til medikamentell behandling i prestisjetunge *Lancet*. Resultatene har skapt stor nasjonal og internasjonal interesse, også fra media.

Forskningssatsinger i samarbeid med andre institusjoner

I årsplanen for 2009 hadde høgskolen også som målsetting å styrke sin forskningssatsing gjennom forskningssamarbeid med andre institusjoner. Herunder kan nevnes at de strategiske programmene på Avdeling for lærerutdanning deltar i den nye nasjonale forskerskolen i lærerutdanning (*NAFOL*) koordinert av NTNU. Det tematiske forskningsprogrammet i helsefag inkluderer både HSF, HSH, UiB og UiS i tillegg til alle foretakene i Helse Vest. Høgskolen utviklet i løpet av året samarbeidet med *Michelsen Centre for Industrial Measurement Science and Technology* (Senter for forskningsbasert innovasjon), og har nå lagt inn en stipendiat i minimum 50 % stilling i dette samarbeidet. Høgskolen og senteret får gjensidig utbytte av samarbeidet om stipendiaten og forskningsmidler. Høgskolen gikk også inn i samarbeid med andre forskningsinstitusjoner om etablering av masterutdanninger og forskning: Med Universitetet i Bergen er det innledet et samarbeid for å utvikle en master i energiteknologi, mens det ble igangsatt et samarbeid med NTNU om en master i undervannsteknologi med tilknyttede forskningsaktiviteter inn mot bedriftsklyngen i *NCE Subsea*. Videre har høgskolen inngått et NFR-finansiert forskningssamarbeid med *UHnettVest/Tekno Vest* på lagring av CO₂. Det ble også etablert et tettere samarbeid med UniResearch både gjennom Senter for omsorgsforskning i region Vest og gjennom forskningsprosjektet *Den kulturelle skolesekken*. Det eksterne samarbeidet var generelt økende i 2009, både regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Kvalitetssikring av FoU-tid og arbeid med økt publisering ved høgskolen

Høgskolen har en økende vitenskapelig publisering i internasjonale tidsskrift. I tillegg til publikasjonspoeng, vurderer høgskolen publiseringsaktiviteten i forhold til internasjonalt samarbeid og kvaliteten på tidsskriftene. Uttelling i form av publikasjonspoeng står ikke alltid i samsvar med den kvaliteten publikasjonene representerer.

FoU-utvalget ved høgskolen vedtok i november 2008 reviderte retningslinjer for tildeling av FoU-tid, som ble tatt i bruk ved tildeling av FoU-tid for studieåret 2009/2010. De reviderte retningslinjene skal bidra til at FoU-midler ved høgskolen blir best mulig utnyttet med tanke på høgskolens overordede målsettinger. Det blir stilt større krav til at FoU-tid blir dokumentert i form av vitenskapelige artikler, kunstnerisk utviklingsarbeid og/eller nyskaping, og at disse skal registreres i *ForskDok*.

Retningslinjene er felles for alle tre avdelingene, og inneholder felles kriterier for tildeling og felles elektronisk søknadsskjema. De innebærer også en samordning av tildelinger mellom sentralt nivå (gjennom strategiske midler) og avdelingsnivå. Evalueringen etter at tildelingen for 2009/2010 var gjennomført viste at avdelingene i all hovedsak var positive til de reviderte retningslinjene, og at de nye retningslinjene bidro til å forbedre utformingen av prosjektsøknader ved alle avdelingene. På bakgrunn av en evaluering foretatt av FoU-utvalget er det vedtatt en ytterligere skjerping av tildelingskriteriene for studieåret 2010/2011.

Styringsparameter virksomhetsmål 2.1 (1)

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2009
	2007	2008	2009	
Antall publikasjoner (HiB)	106	102	133	- ⁶
Publikasjonspoeng per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (KD)	0,17	0,15	0,24	0,2

For å øke omfang og kvalitet i publiseringen tilbyr høgskolen opplæring i publisering for både ansatte og studenter. Biblioteket gjennomførte i 2009 i alt 15 kurs for 286 deltakere i referanseverktøyet

⁶ Måltall for 2009 ble ikke satt.

EndNote. Bruken av dette verktøyet bidrar til å heve og standardisere kvaliteten på kildehenvisninger og litteraturlister i akademisk skriving og vitenskapelig publisering. I tilknytning til EndNote er det utarbeidet en HiB-Harvard stil med en eksempelsamling som er relevant for mange fagfelt som det undervises i og forskes på ved høgskolen.

”Søk og Skriv” er et webbasert opplæringsprogram i hvordan en kan søke etter og bruke faglig informasjon på en kritisk og etisk riktig måte i forbindelse med oppgaveskriving på bachelor- og masternivå. Kurset, som også er oversatt til engelsk, brukes og videreutvikles innenfor en formalisert ramme der UiB, NHH og HiB er samarbeidspartere.

Eksterne forskningsmidler

Høgskolen hadde en målsetting om å øke den eksterne forskningsfinansieringen i 2009, og lyktes godt med dette i forhold til NFR. Her var økningen på 36 % for NFR-inntekter per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (KD), noe som er 12 % over måltallet. Noe av bakgrunnen for dette er at høgskolen har jobbet med å utvikle støtte- og rådgivningsapparatet og å drive opplæring for å øke den eksterne FoU-finansieringen. Forskningsseksjonen var blant annet aktive rådgivere i forhold til søknad om strategiske høgskoleprosjekt, der resultatet ble at høgskolen, som den eneste i landet, fikk tildelt midler til to prosjekt. Samtidig har det ikke vært mulig å utvikle dette støtteapparatet så mye som ønskelig, da den økonomiske situasjonen har forhindret utlysning av en planlagt stilling som rådgiver med særskilt ansvar for dette området. Høgskolen har derfor ikke kommet i gang med søknader til EUs rammeprogram for forskning. Rådgiverstillingen ble utlyst i februar 2010.

Styringsparameter virksomhetsmål 2.1 (2)

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2009
	2007	2008	2009	
NFR-inntekter per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (KD)	13,08	14,05	19,05	17,00
EU-inntekter per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (KD)	0	0	0	0

Likestilling og forskning

I 2009 ble det jobbet målrettet med likestilling innen forskning ved høgskolen med bakgrunn i *Handlingsplan for likestilling* og *Handlingsplan for forskning, utvikling og nyskaping (FoU/N)* – begge vedtatt i 2008. Andel kvinner i førstestillinger har vist en klar økning de siste årene – se rapportering på virksomhetsmål 4.2. Lederne av to av fire strategiske forskningsprogram etablert i 2008-2009 er dessuten kvinner. Vi ser også at kvinner står for størstedelen av økningen i publikasjonspoeng ved høgskolen de tre siste årene. Det ble i 2009 arbeidet med en handlingsplan for forskerutdanning, der likestillingsperspektivet ble vektlagt. Planen skal implementeres i 2010.

Høgskolen legger stor vekt på å utvikle kompetanse innen forskningsledelse. Høgskolen arrangerte i 2009 seminar i prosjektutvikling og -styring for ansatte som ønsket å utvikle strategiske høgskoleprosjekt. Seminarserien var åpen for alle søkere, og her var det over 50 % kvinner som deltok. Det er særlig stor interesse fra kvinner for å delta på slike kurs for å øke sin trygghet i å påta seg ansvar for og utøve forskningsledelse. Forskningsdirektøren har også holdt motiveringsseminar og fulgt opp med personlig veiledning av prosjektledere.

Gjennom ledelsen av det ovennevnte tematiske forskningsprogrammet i helsefag finansiert av Helse Vest, assisterer Avdeling for helse- og sosialfag de andre høgskolene på Vestlandet i kompetansebygging i helsefag gjennom å legge til rette for stipender til doktorgradsstudenter og postdocs i et stort felles forskeropplæringsprogram. Hovedvekten av deltakerne er kvinner.

Forskningsetikk

Et av de planlagte tiltakene i årsplanen for 2009 var å fortsette høgskolens informasjonsarbeid rundt etiske aspekt i FoU-arbeidet på alle nivå i organisasjonen, og etiske aspekt i forskning er også et viktig element i høgskolens handlingsplan for FoU/N. Høgskolens etiske retningslinjer, som ble vedtatt i juni 2008, gjelder for styret, øvrig ledelse, alle ansatte og studenter ved høgskolen. På høgskolens nye intranettsider, Allmenningen, som ble introdusert i 2009, er det egne nettsider for forskningsetikk. Høgskolens arbeidsmiljødag i januar 2009 hadde etiske retningslinjer som tema. Avdeling for helse- og sosialfag arrangerte videre et eget seminar med personvernombudet og De regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK), der også ansatte ved andre avdelinger deltok.

Virksomhetsmål 2.2 *Høgskoler med forskerutdanning skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid tilby forskerutdanning av høy kvalitet, som er innrettet og dimensjonert for å ivareta behovene i sektoren og i samfunnet for øvrig.*

Stipendiater

Det har vært og er et uttrykt mål for høgskolen å ha en gjennomføringsgrad blant stipendiatene på linje med eller bedre enn nasjonalt gjennomsnitt for det aktuelle fagområdet. I 2009 disputerte 8 av HiBs ansatte/tildelte stipendiater; 5 ved UiB, 1 ved NTNU, 1 ved Norges musikkhøgskole og 1 ved Åbo Akademi i Finland. Høgskolen nådde ikke måltallet på 12 kandidater, men av de resterende har 2 disputert innen 1. mars 2010.

Høgskolens FoU-utvalg nedsatte en egen arbeidsgruppe for å utvikle en tiltaksplan for å forbedre forskeropplæringen, som trådte i kraft høsten 2009. Som ledd i arbeidsgruppens mandat inngår utvikling av tiltak for å bedre samarbeidet med gradsgivende institusjoner, og høgskolen har også inngått et tettere administrativt samarbeid med Universitetet i Bergen om dette.

Høgskolen har vært opptatt av å sørge for at alle øremerkede stipendiatstillinger til enhver tid er besatt, og arbeidet målbevisst med dette gjennom 2009. Som et resultat av dette arbeidet hadde høgskolen ved årets slutt flere stipendiater under tilsetning enn det var tildelt øremerkede midler til. Dette er en bevisst politikk fra høgskolens side, da det på grunn av permisjoner og lignende er nødvendig med en "buffer" i antall stipendiater for å sikre at antallet er tilstrekkelig høyt til enhver tid. Alle utlysninger av stipendiatstillinger har videre vært rettet mot høgskolen strategiske forskningsprogrammer og mastergrader.

Høgskolen startet opp flere nye mastergrader i 2009 (se sektormål 1). De nye mastergradene støtter opp om høgskolens strategiske forskningsprogram, og er viktige for å øke rekrutteringsgrunnlaget til egne forskningssatsinger.

Etablering av doktorgradsprogrammer

For at høgskolen skal ivareta sitt samfunnsmandat på en best mulig måte, bør den kunne tilby et fullstendig utdanningsløp, fra og med bachelorgrad til og med PhD. Det er behov for å bygge forskningskompetanse for utvikling av de profesjonene høgskolen utdanner for. Høgskolen satser i stor grad på praksisnær forskning, og ser da at det kan være en utfordring å sikre alle kandidatene tilstrekkelig relevant og god veiledning dersom veiledningskompetansen kun er forankret i de tradisjonelle klassiske disiplinene ved universitetene. Høgskolen har derfor behov for å utvikle egne doktorgradsutdanninger. På dette grunnlaget startet høgskolen i 2009 arbeidet med å identifisere områder for etablering av egne doktorgradsutdanninger. Dette arbeidet videreføres i 2010.

Nye doktorgradsavtaler, hele 2009

Studium (DBH-kategorier)	Finansiert over institusjonens grunnbudsjett		Finansiert over Norges forskningsråd		Finansiert over andre eksterne kilder	
	totalt	kvinner	totalt	kvinner	totalt	kvinner
Matematisk-naturvitenskapelige fag/Informatikk	1					
Pedagogiske fag	1	1				
Sykepleie	1	1				
Samfunnsvitenskapelige fag	1	1				
Historisk/Filosofiske fag	2	2				
Totalt	6	5				

Samtlige doktorgradsavtaler, høst 2009

Studium (DBH-kategorier)	Finansiert over institusjonens grunnbudsjett		Finansiert over Norges forskningsråd		Finansiert over andre eksterne kilder	
	totalt	kvinner	totalt	kvinner	totalt	kvinner
Ingeniørutdanning	2	1				
Matematisk/Naturvitenskapelige fag - informatikk	3	1				
Samfunnsvitenskapelige fag	6	5			1	1
Historisk/Filosofiske fag	3	3	1	1		
Pedagogiske fag	3	3				
Ernæringsfag	1					
Sosionomutdanning	1	1				
Fysioterapi	4	3				
Sykepleie	3	3			1	1
Helsefaglige utdanninger	1					
Teologi	1					
Psykologi	1	1				
Totalt	29	21	1	1	2	2

Stipendiater er kategorisert i forhold til hovedfinansieringskilde

Avlagte doktorgrader, hele 2009

Studium (DBH-kategorier)	Finansiert over institusjonens grunnbudsjett		Finansiert over Norges forskningsråd		Finansiert over andre eksterne kilder	
	totalt	kvinner	totalt	kvinner	totalt	kvinner
Teologi	1	1				
Historisk-filosofiske fag	2	1				
Matematisk-naturvitenskapelige fag/Informatikk	1					
Samfunnsvitenskapelige fag	2	1				
Sykepleie	1	1				
Annet	1					
Totalt	8	4				

Utvikling av risikofaktorer innen sektormål 2

Av de åtte risikoene som ble definert som viktigst for Høgskolen i Bergen i 2008 var én knyttet til sektormål 2:

Høgskolen har ikke ressurser nok til at det kan drives forskning med tilstrekkelig kritisk masse og kvalitet for å bli internasjonalt attraktiv innen de områder hvor høgskolen tilbyr utdanning på mastergradsnivå (sannsynlighet 4, konsekvens 5)⁷.

Selv om eksterne inntekter økte i 2009 ble sannsynligheten opprettholdt på samme nivå på grunn av den vanskelige budsjettssituasjonen høgskolen opplevde gjennom hele året.

⁷ På skala fra 1 til 5, der 1 var lavest og 5 høyest.

Kvalitative styringsparametre – sektormål 2

Analyse av høyskolens arbeid for å styrke profesjonsrettet forskning og nyskappingsarbeidet i regionen.

I høyskolens handlingsplan for forskning, utvikling og nyskaping (FoU/N), som ble vedtatt i 2008, ble det slått fast at det var et mål å "leggje grunnlaget for at Høgskolen i Bergen i løpet av ein 3-10-årsperiode skal klare å utvikle sterke og dynamiske FoU-miljø med ein tilstrekkeleg storleik til å vere synlege og konkurransedyktige nasjonalt og internasjonalt, og som har balanse og komplementaritet i forhold til andre regionale og nasjonale FoU-miljø". Videre står det at høyskolene har et særleg ansvar for å være pådriver for regionalt utviklingsarbeid i samhandling med regionalt samfunns- og næringsliv. Til slutt sier handlingsplanen at "**Høgskolen i Bergen sin FoU-aktivitet** vil primært vere relatert til dei profesjonane høyskolen sine utdanningar rettar seg mot, og med hovudvekt på forskning retta mot bestemte praktiske mål eller praktisk nytteverdi. Såleis er det naturleg at høyskolens forskingsprosjekt i stor grad resulterer i utvikling og nyskaping i samarbeid med samfunns- og næringsliv."

Et av de viktigste grepene høyskolen har tatt de siste årene for å følge opp dette er opprettingen av de strategiske forskningsprogrammene. Disse programmene har allerede i stor grad bidratt til å styrke den profesjonsrettede forskningen ved høyskolen, der utvikling av høyskolens egne profesjonsutdanninger er vektlagt – se ellers omtale under virksomhetsmål 2.1.

Forskningen innebærer tett samarbeid med praksisfeltet – skoler, barnehager, sykehus og sykehjem, omsorgssektoren og næringslivet – der det settes fokus på implementering av en forsknings- og kunnskapsbasert praksis. Dette innebærer et stort nyskappingspotensial med hensyn til å utvikle profesjonene i praksis med nye undervisningsmåter, forebyggende praksis, behandlingsmåter og implementering av ny teknologi.

Det viktigste strategiske grepet høyskolen ellers har gjort i forhold til nyskappingsarbeid i regionen er oppretting av Senter for nyskaping, som er nærmere omtalt under virksomhetsmål 3.3. Senteret har vært i god utvikling i 2009 og har deltatt aktivt i VRI-satsingene med sikte på å skape tettere relasjoner mellom forskningsinstitusjoner og næringslivet innen flere sektorer. Videre har senteret en nøkkelrolle i nasjonalt ekspertisenter i undervannsteknologi NCE Subsea, der ansatte ved senteret leder et underprogram for kompetanseutvikling ved å kople forskningsmiljøer og bedrifter innen klyngen.

Vurdering av tiltak for å øke gjennomstrømningen i forskerutdanningen og status for rekruttering på ulike fagområder.

For gjennomstrømning i forskerutdanningen – se omtale under virksomhetsmål 2.2.

Høyskolen registrerer at etableringen og profileringen av strategiske forskningsprogrammer har medført økt interesse for ledige professor-, førsteamanuens- og stipendiatstillinger. Innen alle programmene har det meldt seg gode søkere, og antall gode søkere fra utlandet har økt. Høyskolen prøver å legge til rette for samarbeid med potensiell gradsinstitusjon for stipendiater allerede på søknadsstadiet for å få en så optimal prosess for vurdering og opptak av kandidatene som mulig.

Vurdering av hvordan høyskolen bedrer samarbeidet med nasjonal og internasjonal utdannings- og forskningsvirksomhet.

I høyskolens årsplan for 2009 stod det at høyskolen skulle arbeide for at nasjonalt og internasjonalt samarbeid skal inngå som en naturlig og integrert del av forskningssatsingene. Høyskolen har kommet et godt stykke på vei i dette arbeidet, i og med at alle de strategiske

forskningsprogrammene inkluderer internasjonalt samarbeid og at det er utenlandske medlemmer i de vitenskapelige rådgivningskomitéene.

Forskerne i det strategiske forskningsprogrammet *Kunnskapsbasert praksis i helsefag* har omfattende internasjonalt samarbeid. Innenfor diabetesforskningen er Deakin University, Australia, University of Virginia, USA, University of Akureyri, Island og Universitetet i Uppsala, Sverige viktige internasjonale samarbeidspartnere. Innenfor fysioterapiforskningen samarbeides det aktivt mot University of Sao Paulo, Brasil. Forskningen om kunnskapsbasert praksis innenfor denne store forskningsgruppen har samarbeidspartnere ved University of York, Storbritannia, McMaster University, Canada, og University of Oxford, Storbritannia.

Viktige internasjonale samarbeidspartnere for det strategiske forskningsprogrammet *Programvareutvikling for distribuerte systemer* (DISTECH) er University of Liverpool, Storbritannia, Phillips University Marburg, Tyskland, og CERN, Sveits. Forskerskolen *International graduate college: Development and application of intelligent detectors*, som er et samarbeid mellom universitetene i Oslo, Bergen, Heidelberg og Mannheim, er også viktig for internasjonaliseringsaktiviteten.

Viktige internasjonale samarbeidspartnere for det strategiske forskningsprogrammet *Lærerprofesjonalitet* er East China Normal University, Gøteborgs Universitet, Danmarks Pædagogiske Universitet, Århus Universitet og University of Wisconsin, USA, som er et av de mest markante internasjonale forskningsmiljøer på feltet. Programmet vil bruke 2010 til å utvikle dette internasjonale samarbeidet.

Høgskolen har tidligere i for liten grad sett internasjonalisering av utdanning og internasjonalt forskningssamarbeid i sammenheng, men dette har nå blitt satt på dagsorden i mye større grad. Tidligere har for eksempel profileringsmateriale på engelsk i liten grad omtalt annet enn høgskolens utdanningstilbud. Høsten 2009 ble det imidlertid utgitt en nyutviklet internasjonal brosjyre, hvor forskningssatsingene og sentrene er omtalt. Arbeidet med i større grad å integrere den internasjonale utdannings- og forskningsvirksomheten vises tydelig gjennom målformuleringene i årsplanen for 2010, under virksomhetsmål 1.3.

Sektormål 3   **Universiteter og høyskoler skal medvirke til å spre og formidle resultater fra forskning og faglig og kunstnerlig utviklingsarbeid, og medvirke til innovasjon og verdiskapning basert på disse resultatene. Universiteter og høyskoler skal også legge til rette for at tilsatte og studenter kan delta i samfunnsdebatten.**

Virksomhetsmål 3.1   **Høyskolene skal gjennom formidling og deltakelse i offentlig debatt tilføre samfunnet resultatene fra FoU-virksomheten.**

Høgskolen har hatt en markant økning i total publiserings- og formidlingsaktivitet, med 16 % flere registreringer i 2009 enn i 2008. Dette er 96 flere enn måltallet for 2009.

Brukerrettet formidling

Høgskolen bidro i 2009 aktivt til brukerrettet formidling gjennom publisering i profesjonsrettede tidsskrift og deltakelse på konferanser.

Høgskolens ansatte deltok og bidro på en rekke nasjonale og internasjonale konferanser i 2009. Eksempler på slike er:

- The 8th International Conference on Autonomous Agents and Multiagent Systems (AAMAS 2009)⁸, Budapest, Ungarn, 10.-15. mai 2009
- 10th Workshop on Practical Use of Coloured Petri Nets and the CPN Tools, Aarhus University, Danmark, 19.-21. oktober 2009
- 6. Dessauer Gasmotorenkonferenz, Dessau-Rosslau, 26.-27. mars 2009
- Nordic Educational Research Association (NERA), Trondheim, 5.-7. mars 2009
- "FoU i praksis", Levanger, 23.-24. april 2009
- 21st World Congress of Political Science, Santiago, Chile, 12.-16. juli 2009
- The 11th symposium of the international Diabetes Epidemiology Group, Montreal, Canada, 15.-18. oktober 2009
- Nasjonal nettverkskonferanse i kunnskapsbasert praksis, Bergen, 24. april 2009
- 11th European Congress of Medical Thermology, Mannheim, september 2009
- 1st ENSACT Joint European Conference: Social action in Europe: Different legacies and common challenges, Dubrovnik, april 2009
- 5th International Conference of Evidence-based Health Care Teachers and Developers, Taormina, Italia, oktober 2009

Høgskolen arrangerte også selv et stort antall brukerrettede konferanser og seminarer i 2009. Eksempler på konferanser og seminarer arrangert av avdelingene er:

Avdeling for ingeniørutdanning:

- *The Boundary*: internasjonal konferanse 29.-30. april 2009 (<http://www.theboundary.no/>)
- *Sivilingeniørutdanning i Bergen*: konferanse 19. mai 2009 (<http://www.hib.no/aktuelt/konferanse/dokumenter/siving.html>)

Avdeling for lærerutdanning:

- *Når det surrealistiske faller naturlig*: nasjonal kunstfagkonferanse 23.-24. november 2009
- *Pedagogikk og elevkunnskap*: WNGER-konferanse 18.-19. november 2009
- *Barnehager og bærekraftig utvikling – et pedagogisk og økologisk dypdykk*: OMEP minikonferanse 5. november 2009

---

⁸ En av høgskolens ansatte fikk tildelt pris for beste paper på denne største internasjonale konferansen innen sitt felt.

Avdeling for helse- og sosialfag:

- Nordic PhD conference for diabetes nursing, Solstrand /Os 26.-27. april 2009
- Evidensbasering – en forutsetning eller et hinder for god praksis? Bergen, 1. desember 2009
- Senter for omsorgsforskning i region Vest, seminarserie
- Fri tid for alle 2009. Profesjonell tilrettelegging for betalt og frivillig hjelp. En nasjonal konferanse i samarbeid med helsedirektoratet, Bergen 11. mai 2009

Høgskolen i Bergen har en egen skriftserie som benyttes til brukerrettet publisering når det kan være vanskelig å få publisert andre steder, og dette er av positiv betydning både for forskerne selv og for praksisfeltet. Høgskolen har jobbet aktivt med å utvikle skriftserien, og i 2009 kom følgende titler ut:

- *Vestlandets historie ut i skolen. Rapport frå eit pilotprosjekt.* Artikkelsamling.
- *Vi trenger hvalsang i utdanningen. Rapport fra et kunstfaglig utviklingsarbeid.*
- *Democracy in Education.*
- *Krumtappen og sjøstjernen – en artikkelsamling om omtanke og entusiasme i profesjonelt arbeid.*

Høgskolen i Bergen har fra mars 2006 samarbeidet med Universitetet i Bergen om drift av <https://bora.hib.no/>. Faglig utvikling av dette åpne forskningsarkivet skjer i et regionalt samarbeid med UiB, NHH og CMI. Foreløpig er registrering i BORA av relativt beskjedent omfang, men via denne kanalen blir publikasjonene også tilgjengelig i full tekst ved søk i NORA, Google og GoogleScholar.

HiB alumnus er høgskolens nettverk for tidligere studenter og for ansatte ved høgskolen, og en kanal som har stort potensial for brukerrettet formidling. Nettverket hadde ved utgangen av 2009 3850 medlemmer fordelt på 33 ulike fagsider, og ca. 670 av disse medlemmene var nye i 2009. I 2009 ble det foretatt en omlegging med oppdateringer og oppgraderinger av alumnussidene på nettet.

Allmennrettet formidling

Høgskolen fortsatte i 2009 å arbeide strategisk med allmennrettet forskningsformidling, og informasjonskontoret samarbeider med Seksjon for forskning og ekstern samhandling på dette feltet. Høgskolen var godt synlig i forskjellige media i 2009.⁹ Det ble arrangert medietreningskurs for stipendiater ved høgskolen våren 2009, der hovedtema var forskningsformidling mot allmennheten. Antallet avis-kronikker skrevet av høgskolens ansatte økte fra 23 i 2008 til 35 i 2009. En sterkere prioritering av hvilke saker nettredaksjonen skal skrive for høgskolens nettsider, gjorde at andelen forskningssaker økte siste halvdel av 2009. I tillegg til egne nettsider, er forskning.no en svært viktig kanal for høgskolens allmennrettede forskningsformidling. I 2009 publiserte høgskolen i snitt ca. én sak i måneden på forskning.no.

I september deltok høgskolen aktivt på Forskningsdagene 2009. Høgskolen bidro med to skoleprosjekt, to forskningsstasjoner, fire foredrag og byvandring. Høgskolens deltakelse på Forskningsdagene fikk god mediedekning.

---

⁹ Det er verdt å nevne at Jan Magnus Bjordals artikkel i *Lancet* om lavfrekvent laserbehandling i fysioterapi resulterte i 61 nyhetsoppslag (inkl. Daily Mail (GB), Strait Times (Singapore), India Times (India)) vedr. Lancet artikkel om laserbehandling av nakkesmerter

Høgskolens egendefinerte kvantitative styringsparameter for formidling:

Total registrering av publisering samt bruker- og allmennrettet formidling i FORSKDOK

Styringsparameter	Resultat				Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	2009	
Total registrering av publisering samt bruker- og allmennrettet formidling i ForskDok (HiB)	596	704	732	846	750

Virksomhetsmål 3.2 Høgskolene skal medvirke til samfunns- og næringsutvikling gjennom innovasjon og verdiskapning.

Relasjoner til institusjoner og organer i offentlig sektor

Høgskolen i Bergen har et omfattende samarbeid med forskjellige institusjoner og organer i offentlig sektor. Dette er spesielt tilfelle for aktiviteter knyttet til Avdeling for helse- og sosialfag og Avdeling for lærerutdanning.

Avdeling for helse- og sosialfag har et godt samarbeid med den kommunale helse- og sosialtjenesten, spesialisthelsetjenesten og velferdssektoren for øvrig. Senter for omsorgsforskning i region Vest utgjør en viktig samarbeidsflate mot en rekke regionale, nasjonale og internasjonale institusjoner, både på forsknings- og brukersiden. Senteret er et forskningssenter for region Vest, etablert av Helse- og omsorgsdepartementet i 2008 og støttet av forskningsmidler fra Norges forskningsråd. Foruten Høgskolen i Bergen er 10 andre institusjoner samarbeidspartnere i senteret. Disse er til dels andre utdannings- og forskningsinstitusjoner, og til dels helse- og omsorgsinstitusjoner. Senterets hovedmålsetting er å forske på institusjonelle betingelser for kompetanse og kvalitet i omsorgssektoren, særlig i forhold til omsorgsgiverne for eldre syke i kommunale omsorgstjenester. Senteret representerer Norge i et større internasjonalt forskningsprosjekt med tittelen *Re-imagining Long-Term Residential Care: An International Study of Promising Practices*, et prosjekt med støtte fra kanadisk forskningsråd som starter opp 1. april i år og har, foruten Canada og Norge, forskergrupper fra USA, Storbritannia, Tyskland og Sverige. Nasjonalt har senteret for tiden et forskningsprosjekt der KS-satsingen *Etisk kompetanseheving* evalueres. Formidling til kommunehelsetjenesten gjennom skreddersydde EVU-tiltak er en av senterets aktiviteter. Foruten dette er senteret nært koblet til samarbeidsprosjektet *Trygg overføring* på forskningsiden, et prosjekt som er etablert mellom Høgskolen i Bergen (Institutt for sykepleie og Institutt for ergoterapi), Helse Bergen og Bergen kommune.

Senter for kunnskapsbasert praksis er en viktig aktør innen både etter- og videreutdanning og FoU rettet mot undervisningssykehjem, Helse Vest og andre helseforetak, blant annet med hensyn til å innføre mer forskningsbasert praksis i primær- og spesialisthelsetjenesten. Senteret retter spesiell oppmerksomhet mot mer optimal samhandling mellom disse tjenestene.

Høgskolen i Bergen tok våren 2009 initiativ til etableringen av Bergen helseklynge. Tanken er at en slik helseklynge skal bidra til å oppnå merverdi for hver enkelt aktør og for samfunnet. Et langsiktig mål er at Bergen helseklynge skal bli en sentral pådriver for verdiskapende samhandling innen sine satsingsområder. Det ble opprettet et interimstyre som i perioden fram til 1. mai 2010 skal klargjøre grunnlaget for en slik helseklynge, innholdet, interessenter, målsetting og organisasjonsform. Rektor ved Høgskolen i Bergen er medlem av interimstyret.

3. september 2009 var daværende helse- og omsorgsminister Bjarne Håkon Hanssen og daværende forsvarsminister Anne-Grethe Strøm-Erichsen på besøk på Høgskolen i Bergen etter invitasjon. De ble da orientert om hvordan høgskolen med sin kompetanse kan støtte opp under Samhandlingsreformen, spesielt i forhold til Senter for omsorgsforskning i region Vest og høgskolens satsing innen omsorgsteknologi.

Avdeling for lærerutdanning har et tett samarbeid med ulike kommuner, fylkeskommunen og nasjonale organ rettet mot skolesektoren. Dette samarbeidet fortsatte høgskolen å utvikle i 2009 gjennom etter- og videreutdanning for lærere, førskolelærere og ledere i skoler og barnehager. Avdelingen arbeidet også med prosjekter tilknyttet skolesektoren. Et prosjekt som ble avsluttet ved slutten av året var *Vestlandets historie*, som ble godt dokumentert med både bok og DVD. Et annet prosjekt som ble avsluttet i desember 2009 var et samarbeidsprosjekt med Bergen kommune – *Frå ord til handling*.

Avdeling for lærerutdanning arbeidet mye med å forberede det nye utdanningstilbudet skolebasert allmennlærerutdanning våren 2009 (se virksomhetsmål 1.1, *Utdanningsportefølje*), og dette arbeidet bidro til å bedre relasjonskvaliteten til den delen av praksisfeltet som er involvert.

Foruten forskningsprosjektene omtalt under virksomhetsmål 2.1 tildelte Utdanningsdirektoratet kr. 300.000,- til programmet *Utvikling av samarbeidsformer mellom universitets- og høgskolesektoren og skole-/barnehageeier*, fase 3, for perioden 2009-10, og avdelingen vil dermed fortsette å arbeide med programmet i 2010.

Arbeid med å styrke bidraget til regional utvikling og innovasjon

Høgskolens sentre spilte også i 2009 en viktig rolle i forhold til utvikling av regionalt samfunns- og næringsliv, inkludert innovasjon. Senter for nyskaping stod her sentralt. Sentrene er ellers omtalt i eget avsnitt under.

Gjennom det heleide selskapet NCE-Subsea Drift AS, fasiliterer høgskolen aktivitetene i ekspertsenteret NCE Subsea, bestående av 9 partnerbedrifter, 72 medlemsbedrifter, 7 FoU- aktører, 3 kommuner samt fylkeskommunen. Dette er i verdensammenheng en unik næringsklynge i undervannsoperasjoner. NCE Subsea viste god progresjon i 2009, med tilrettelegging av en rekke møteplasser, felles prosjekter og internasjonal profilering for de ca. 90 aktørene som deltar i nettverket. NCE Subsea-bedriftene har i alt utløst 450 mill. kroner i ekstra i FoU- og innovasjonsmidler fra virkemiddelapparatet. På basis av nasjonal evaluering fikk senteret videreføring for flere år.

Høgskolen fortsatte i 2009 sitt samarbeid med CMR om koordinering av VRI-programmet for å styrke den regionale næringsutvikling gjennom økt samhandling mellom forskningsinstitusjoner, virkemiddelapparat og bedrifter i regionen. Koordineringen ble utført på vegne av Hordaland fylkeskommune. I 2009 fikk VRI et bredere bransjefokus enn tidligere, i og med at bransjene energi og maritim ble inkludert i satsingen. Ansvaret for å følge opp denne satsingen ble lagt til Høgskolen i Bergen. Innenfor disse områdene har høgskolen arbeidet inn mot ARENA Offshore vind, mot Maritimt Forum om en ny FoU-strategi for næringen og en stor kartlegging omkring miljøteknologi i Sunnhordland. Denne siste undersøkelsen ser ut til å kunne ut i et nytt bedriftsnettverk rettet mot miljøteknologi med fokus på ren energi, og maritim framdrift. Høgskolen hadde også ledelsen av delprosjektene personmobilitet og bransjesatsing marin. Dessuten var høgskolen underleverandør til delprosjektene kompetansemekling og dialog med bred medvirkning.

Senter for nyskaping har deltatt i et prosjekt i regi av Gode Sirkler AS, der det har blitt arbeidet med å utrede regionale konsekvenser av finanskrisen i kommunene Fjell, Sund og Øygarden. Prosjektet har kartlagt situasjonen i utvalgte bransjer for å få et grunnlag for utvikling av tiltak.

Senter for nyskaping drifter Nyskapingsparken Inkubator på vegne av Høgskolen i Bergen, Universitetet i Bergen (UiB), Norges Handelshøyskole (NHH), SIVA og Hordaland Fylkeskommune. Formålet er å bistå kommersialiserbare prosjekter og nystartede bedrifter fra utdannings- og forskningsmiljøene i Hordaland. Bedriftene får kontorlokaler og tilgang til profesjonell kompetanse og etablerte nettverk. Inkubatoren ble etablert høsten 2007 og er lokalisert på Marineholmen sammen med andre innovasjonsaktører som Bergen Teknologioverføring AS (BTO), CONNECT Vest og Sarsia. 11 oppstartsbedrifter var tilknyttet Nyskapingsparken per 31.12.2009. Siva har foretatt sin 3-årsevaluering, og i desember fikk inkubatoren tilbakemelding om at evalueringen var positiv og at det ville bli gitt tilsagn om videre tilskudd for ytterligere to år.

Senter for nyskaping arbeider for å fremme entreprenørskap blant studenter i Bergensområdet gjennom program for Idéfangst. Programmet er tuftet på næringslivets og samfunnets behov for nye,

kreative løsninger og økt verdiskaping gjennom nyskaping. I 2009 gjennomførte senteret aktiviteter som Nyskapingshelg, Gründerseminar, Kreativ bedriftsetablering, Unge gründere, Gründeraften og Idécup. Aktivitetene ble gjennomført sammen med andre innovasjonsaktører, høgskoler, universitet, studentorganisasjoner, fylke og kommune. Senteret etablerte i tillegg en Studentinkubator, med tilhørende kursing og veiledning, for å kunne tilby et helhetlig tilbud for studenter, noe som også vil bedre opptaksgrunnlaget til Nyskapingsparken inkubator.

Mer enn 350 studenter fra ingeniørfag, helsefag, lærer, økonomi og andre deltok på Idéfangst-aktiviteter i 2009. Dette er tre ganger så mange deltakere som i 2008. Mange flere ble eksponert for aktivitetene gjennom redaksjonell omtale i StudVest og Bergen Student-TV, og på informasjonsmøter og -stands. Aktivitetene i Program for Idéfangst var i 2009, som i 2008, det eneste tilbudet innen entreprenørskap for studenter i høyere utdanning i Hordaland.

Senteret har også ansvaret for implementering av høgskolens deltakelse i NFRs FORNY-program. Høgskolen og senteret arbeider tett med BTO om infrastrukturtiltak under FORNY-programmet, som inkluderer en rekke infrastrukturtiltak internt ved høgskolen. Det ble i 2009 nedsatt en arbeidsgruppe for utvikling av høgskolens policy for immaterielle rettigheter (IPR-policy). Arbeidet ferdigstilles i 2010. Selv om det har vært arbeidet med en del idéer fra egne ansatte, resulterte ikke arbeidet internt ved høgskolen i konkrete registrerte forretningsidéer registrert hos BTO basert på patenterbare resultater. Høgskolen etablerte heller ikke eierskap i nye selskap i 2009 basert på slike forretningsidéer fra egne ansatte.

Høgskolestyret vedtok i september 2009 å utvide aksjekapitalen i Bergen Vitensenter AS, som er driftsselskap for VilVite, fra kr. 18.000,- til kr. 432.000,-. Aksjeutvidelsen ble ikke effektivert før i 2010. VilVite har som formål å formidle kunnskap om naturvitenskap og teknologi til samfunnet på tvers av generasjonene, for dermed å øke interessen for og rekruttering til MNT-fagene. Høgskolen i Bergen har den største ingeniørutdanningen og den nest største lærerutdanningen i landet. Begge avdelingene er involvert i aktiviteter på VilVite, og har interesse av at senteret fungerer godt i forhold til rekruttering til avdelingenes utdanninger.

Omfang og forvaltning av eksternt finansiert virksomhet

Resultatene i tabellen over Omfang av bidrags- og oppdragsaktivitet er gitt eksklusiv NFR-tildelinger og gaver. Resultatmålet på omfang av bidrags- og oppdragsvirksomheten (BOA) for 2009 ble oppgitt inklusiv NFR-tildelinger og gaver. Medregnet gaver og NFR-tildelinger ble det totale omfanget av BOA på over 71 millioner kroner. Måltallet på 70 millioner kroner var derfor realistisk. Økningen i omsetning og resultat av eksternt finansiert virksomhet var, som ventet, markant mindre fra 2008 til 2009 enn tilfellet var fra 2007 til 2008. 2008 var et opprydningsår for eksternt finansierte prosjekt, med avslutning av en rekke gamle prosjekt. Kombinert med en reell økning i aktivitet, forklarer dette den store omsetningsøkningen fra 2007 til 2008. I 2009 har høgskolen hatt et representativt år, der aktiviteten (omsetningen) som er ført tilhører regnskapsåret.

Avdeling for lærerutdanning har mange videreutdanninger som arrangeres enten som åpne studier eller på oppdrag fra oppdragsgivere som Hordaland fylkeskommune, Bergen kommune og andre kommuner rundt Bergen. Aktivitetsøkningen i 2009 skyldtes i stor grad departementets satsing på videreutdanning av lærere i Kompetanse for kvalitet, der Høgskolen i Bergen fikk i oppdrag å gjennomføre sju studietilbud på 30 studiepoeng. Satsingen varer ut 2012. Av nye forsknings- og utviklingsprosjekt ved Avdeling for lærerutdanning med eksterne midler kan nevnes prosjektet knyttet til den kulturelle skolesekken i samarbeid med Rokkansenteret, der hovedoppdragsgiver er Kultur- og kirke departementet.

Avdeling for ingeniørutdanning fikk i 2009 midler til seks prosjekter innen Norges forskningsråds satsing på forskning og innovasjon (VRI), som formidles via Hordaland fylkeskommune. Prosjektene

omfatter områdene marin, mobilitet, kompetansemegling, dialog, maritim og energi. Avdelingen fikk også tilslag på sin søknad på strategisk høgskoleprogram i NFR med prosjektet Formgrid. Ekstrabevilgningen fra departementet på post 281 med tittelen Stø kurs ble videreført i 2009 og går til økt bruk av professor II og lektor II-stillinger innen maritim utdanning (se ellers Øvrig rapportering). Avdelingen fikk videre midler bl.a. fra Husbanken og Hordaland fylkeskommune til utvikling av et klimahus. Avdeling for ingeniørutdanning har en del store og langvarige kontrakter innen videreutdanninger på oppdrag for Addisco/Forbund for ledelse og teknikk og Framoakademiet (Frank Mohn AS).

Avdeling for helse- og sosialfag fikk i 2009 i samarbeid med høgskolens Mediesenter midler fra Helsedirektoratet til utvikling av opplæringspakker. Senter for omsorgsforskning i region Vest arbeidet på oppdrag fra KS med et evalueringsprosjekt innen etisk kompetanseheving, samt et prosjekt med finansiering fra Helsedirektoratet innen kartlegging og implementering av IPLOS. Avdelingen har en del store videreutdanninger, både som åpne studier og på oppdrag på oppdragsgivere som Bergen kommune, Samordningsrådet og Helsedirektoratet. På tampen av året fikk avdelingen midler på en stor søknad på utvikling av en mastergrad i sykepleie i sør fra Norads program for masterstudier (NOMA).

Mediesenteret har en rekke oppdragsprosjekter for både offentlige og private aktører. I 2009 gjennomførte og avsluttet senteret 44 oppdragsprosjekt og 4 bidragsprosjekt for ulike oppdragsgivere. Senteret fikk i 2009 støtte fra Norgesuniversitetet til utvikling av et nettstudium innenfor audiovisuell journalistikk. Mediesenteret er høgskolens sentrale aktør i utvikling av nettbaserte studier og utvikling av nye medier for e-læringsformål. I tillegg til egne prosjekter arbeider derfor senteret i stor grad med videoproduksjoner for høgskolens fagmiljøer for bruk i undervisning og kompetanseoverføring, og eksternt finansierte prosjekt. Mediesenteret hadde også en viktig rolle i tilrettelegging av flere nettbaserte etter- og videreutdanningsstudier som ble opprettet ved Avdeling for lærerutdanning høsten 2009.

Styringsparameter virksomhetsmål 3.2

Styringsparameter	Resultat				Resultatmål 2009
	2006	2007	2008	2009	
Omfang av bidrags- og oppdragsaktivitet (KD)	39.817	41.043	58.379	58.129	70.000 ¹⁰
Nyopprettede selskap (KD)	3	0	0	0	0
Mottatte forretningsideer som har resultert i opprettelse av selskap (KD)	3	0	0	0	0

Høgskolen har eierskap i de to aksjeselskapene NCE Subsea Drift AS og Bergen Vitensenter AS. For nærmere omtale av disse, se Øvrig rapportering.

¹⁰ Måltallet for 2009 forutsatte at gaver og NFR-midler skulle inkluderes, jf. rapporteringskravene i 2008. Totale NFR-inntekter økte med 32 % fra 2008 til 2009. Eksklusiv NFR-inntekter og gaver ville 60 mill. kr vært et mer realistisk resultatmål.

Virksomhetsmål 3.3 *Høgskolens faglige sentre skal være en regional og nasjonal drivkraft innenfor sine fagområder. Sentrene skal kunne bidra med sin kompetanse på tvers av avdelingene (HiBs egen parameter).*

Høgskolens faglige sentre utviklet seg i 2009 både i form av å gjennomføre flere prosjekter og å skaffe flere eksterne inntekter. Sentrene har fått flere tilsatte, og dermed en mer profesjonell stab. Sentrene samarbeider tett med det sentrale EVO-kontoret på høgskolen i forhold til den eksterne porteføljen. Det ble i 2009 arbeidet med at sentrene skulle ha/øke ekstern inntjening og at de skulle integreres bedre i avdelingene. Samtidig er det viktig å være oppmerksom på at det å utvikle og integrere sentrene er prosesser som fortsatt må forventes å ta noe tid.

Senter for kunnskapsbasert praksis

Forskning, utvikling og forskerutdanning

Det var en viktig målsetting for senteret i 2009 å videreutvikle høgskolens strategiske forskningsprogram i kunnskapsbasert praksis i helsefag som en tverrfaglig plattform for forskeropplæring, formidling av forskning og forskningsbasert utdanning nasjonalt og internasjonalt. Det er åtte stipendiater tilknyttet forskningsprogrammet. I 2009 disputerte én stipendiat i tillegg til at to ansatte tilknyttet programmet kvalifiserte seg til førstelektor. To av de fem forskerteamene i programmet (DiaBest og implementering av KBP i praksis) er tilknyttet den nye strategiske satsingen innen helsefag i Helse Vest. I denne satsingen inngår 14 konkrete prosjekter, der Høgskolen i Bergen er med i de fleste.

Senteret deltok i 2009 aktivt i arbeidet med å fremme forslag til utvikling av doktorgradsprogram innen helse- og sosialfagene. Dette arbeides det videre med i 2010.

Utdanninger og kurs

Det var 86 søkere til mastergraden i kunnskapsbasert praksis i helsefag, og 28 studenter ble tatt opp til utdanningen. Det er nå to kull som er i gang med denne utdanningen. Flere av disse er ressurspersoner som brukes aktivt i avdelingens videreutdanninger og i Senterets pågående prosjekter.

Senteret arrangerte til sammen seks videreutdanninger i 2009: Tre videreutdanninger i *Å arbeide og undervise kunnskapsbasert* og én videreutdanning i henholdsvis *Par- og familierapi*, *Klinisk sexologi* og *Kvalitative metoder på PhD-nivå*. Det ble arrangert videreutdanning både i Førde og på Radiumhospitalet. Disse videreutdanningene er et ledd i implementeringen av kunnskapsbasert praksis, og senteret har et tett samarbeid både med Høgskolen i Sogn og Fjordane og med Radiumhospitalet. I tillegg bisto senteret Høgskolen i Akershus og Høgskolen i Stord/Haugesund med å etablere videreutdanning i kunnskapsbasert praksis etter samme modell som senterets. Senteret har også sammen med Nasjonalt kunnskapssenter laget et nettbasert kurs i kunnskapsbasert praksis. Dette ligger gratis tilgjengelig på Helsebiblioteket.

Konferanser og formidlingsaktivitet

Forskergruppen var i 2009 aktiv både i forhold til vitenskapelig formidling i internasjonale tidsskrift, faglig formidling og populærvitenskapelig formidling. I april 2009 arrangerte senteret en nasjonal nettverkskonferanse med over 100 deltagere. Flere meldte sin interesse i å være med i nasjonale nettverk. Det ble etablert tre slike nettverk (bibliotekarar, implementering i praksis og implementering i utdanning). Det ble også satt ned en nasjonal gruppe, der representanter for senteret er med, som skal arbeide med nasjonale helsefaglige fagprosedyrer innen spesialisthelsetjenesten.

Eksterne forskningsmidler

Senteret fikk i 2009 tildelt 10,5 millioner kroner over fem år for å utvikle Helse Vests tematiske strategiske satsing innen helsefag: *Kunnskapsbasert praksis i helsefag i Helse Vest*. Denne satsingen er også tilknyttet høgskolens strategiske forskningsprogram innen kunnskapsbasert praksis. Senteret fikk også tildelt midler fra Helse Vest til en ny stipendiatstilling og fra Kreftforeningen til en ny postdoc-stilling som starter opp i 2010. I tillegg fikk senteret tildelt midler fra UH-nett Vest-samarbeidet for å utvikle flere felles helsefaglige forskningsprosjekter i regionen.

Senter for utdanningsforskning

Forskning og utvikling

Det strategiske forskningsprogrammet *Lærerprofesjonalitet* står for den viktigste og største faglige aktiviteten på Senter for utdanningsforskning (SUF). Programmet har påtatt seg en rekke eksterne oppdrag og har selv iverksatt og drevet frem en rekke prosjekter. Det består i dag av 23 prosjekter av ulik størrelse. Av sentrale store NFR-prosjekt driver senteret *Læringsamtalen i matematikkfagets praksis og Barnehagen som danningsarena*. *Lærerprofesjonalitet* har en rekke prosjekter finansiert via NFR småforskningsmidler, utdanningsdirektoratet og internasjonale organer. Av prosjekter som er finansiert slik kan nevnes *Ny i Hordaland*, *Assessment of Young Learners Literacy* og *Den informasjonskompetente lærer*.

SUF har deltatt aktivt i å fremme forslag til fremtidig doktorprogram ved avdelingen. Senteret har også stått sentralt i utviklingen av Nasjonal forskerskole for lærerutdanning (NAFOL), hvor høgskolen nå er med som nettverksdeltaker. SUF har videre deltatt i forberedende arbeider lokalt og nasjonalt for utvikling av en ordning for *Senter for fremragende utdanning*. I samarbeid med UiB/Rokkansenteret vant HiB ved Senter for kunsthøgskolen, kultur og kommunikasjon i samarbeid med SUF anbudskonkurranse om forskningsinnsats på *Den kulturelle skolesekken*.

Senteret har planlagt Forum for utdanningsvitenskap. Forumet skal være et arbeidsseminar, faglig møteplass og forskningsstrategisk forum for forskere og prosjekter som er tilknyttet SUF. Det skal utvikle prosjekter og bidra til å øke kompetansen til forskningsledelse.

SUF har vært vertskap og holdt seminarer for to kinesiske delegasjoner fra Beijing University og East China Normal University. SUF har i Lærerprofesjonalitetsprogrammet nedsatt prosjektet The Global Teacher som en del av sin internasjonaliseringsstrategi for å samle sine internasjonale virksomheter. Senteret har lagt fram papers på internasjonale konferanser ved ECNU i Shanghai og Hanzhou. Det ble utviklet avtaler om forskningssamarbeid og utveksling med ECNU som nå videreføres.

Konferanser og formidlingsaktivitet.

SUF har hatt en rekke oppslag i nasjonale og lokale aviser og media i 2009. Senteret har bidratt med viktige vitenskapelige publiseringer og papers. SUF var vertskap for WNGERs nasjonale konferanse om de nye lærerutdanningene og det nye pedagogikk- og elevkunnskapsfaget. I tillegg har det arrangert mindre konferanser og en rekke seminarer.

Senter for kunsthøgskolen, kultur og kommunikasjon

Forskning og utvikling

Det strategiske forskningsprogrammet *Kunsthøgskolestyret* ble utarbeidet og vedtatt av Høgskolestyret. Det er organisert i tre delområder: kunstnerisk forskning, sammensatte kunstuttrykk og estetisk dannelse. En nordisk referansegruppe til programmet er opprettet. Programmet hadde i 2009 en portefølje på rundt 20 enkeltprosjekter.

I samarbeid med UiB/Rokkansenteret vant høgskolen ved Senter for kunstfag, kultur og kommunikasjon (SEKKK) Kulturdepartementets anbudskonkurranse om forskningsinnsats på Den kulturelle skolesekken (2009-2012). Anbudet er på 5,4 mill. kroner, hvorav 2/3 tilfaller Rokkansenteret og 1/3 Høgskolen i Bergen.

Senteret har slutført prosjektet *Vestlandets historie ut i skolen (2007-2009)* – et prosjekt som sammenfører historiefaget og digital læring og utvikling. Høgskolen i Bergen, Høgskolen Stord/Haugesund, Høgskulen i Sogn og Fjordane og Universitetet i Bergen var prosjekteiere. 12 skoler i Hordaland og Sogn og Fjordane deltok. Prosjektet er dokumentert gjennom sluttrapporten *Vestlandets historie ut i skolen*, HiB skriftserien 2009, nr. 4, samt på nettstedet www.historievest.no Prosjektet ble støttet av Sparebanken Vests allmenntilgjengelige fond med 2 mill. kroner.

Senteret koordinerer og administrerer prosjektet *Ideoskosa* – et forskningsprosjekt om skolesang og allmennsang med deltakende forskere fra Høgskolen i Bergen, Høgskolen Stord/Haugesund, Nasjonalbiblioteket og Norsk Visearkiv. Prosjektet har mottatt støtte bl.a. fra UH-nett Vest og Sangløftet. Senteret har også videreført forskningsarbeidet på Den kulturelle bæremeisen i samarbeid med Bergen kommune.

Prosjektet *Den gode klangen* (2006-2009) ble slutført som en 30 min. DVD-produksjon. Prosjektet har dokumentert en ansatt ved musikkseksjonen sitt arbeid som gitarbygger, og viser prosessen fra trestamme til ferdig konsertgitar.

Konferanser, formidlingsaktivitet

Det ble i 2009 gjennomført en rekke seminarer i forbindelse med Vestlandets historie ut i skolen, Ideoskosa og i utviklingen av *Kunstfagdidaktikk*. I november ble det arrangert en nasjonal konferanse om kunstfag i barnehagen: *Når det surrealistiske faller naturlig*, med rundt 180 deltagere, som tok utgangspunkt i den kunstfaglige førskolelærerutdanningen. I den forbindelse ble fagrapporten *Vi trenger hvalsang i utdanning*, utgitt i HiB skriftserien 2009, nr. 3.

Senter for nyskaping

Utdanning og kompetanseutvikling

Senteret har organisert seg med fokus på tre områder: i) Utdanning og kompetanseutvikling, ii) forskning, utvikling og innovasjon, og iii) idéfangst og entreprenørskap.

I løpet av 2009 har senteret arbeidet aktivt med å utvikle nye utdanningstilbud innen nyskaping, både på bachelor- og masternivå i regionen.

Høsten 2009 ble det etablert et nytt masterstudium i innovasjon og entreprenørskap ved Høgskolen i Bergen. Studiet er et samarbeid mellom Senter for nyskaping, Institutt for økonomi og administrasjon og Universitetet i Oslo ved Senter for entreprenørskap. Det var 24 søkere til programmet og det ble tatt opp 12 studenter. Teknologiledelse er hovedinnretningen i programmet, og det har blitt godt mottatt av studenter og næringsliv i regionen.

Det er laget utkast til et påbyggingskurs (60 studiepoeng) for bachelor i praktisk innovasjon og forretningsutvikling. Det har vært dialog med Senter for kunstfag, kultur og kommunikasjon vedrørende en mulig vinkling mot kulturentreprenørskap. Det ble imidlertid ikke funnet at det var tilstrekkelig søkergrunnlag for studiet foreløpig.

Senteret er også aktiv partner i Gründerskolen. Studiet inngår som et semester i mastestudiet i innovasjon og entreprenørskap og tilbys også andre studenter som et kurs på mastergradsnivå.

Høsten 2009 ble det på oppdrag fra Innovasjon Norge, Hordaland fylkeskommune og Fylkesmannen i Hordaland utviklet et kurs på 7,5 studiepoeng for etablererveiledere i kommunene. Kurset ble tilbudt førstelinjetjenesten i lokal næringsutvikling i hele Hordaland. Kurset gikk over tre samlinger og inneholdt innovasjons- og entreprenørskapsteori, prosess- og veiledningskompetanse og formidlingskompetanse. Kurset hadde 30 deltakere.

Forskning, utvikling og innovasjon

Senteret leder, koordinerer og deltar i en rekke eksternt finansierte prosjekter rettet mot utvikling av regionalt næringsliv. Dette utgjør en stor del av senterets arbeid, og beskrivelse av dette er gitt under virksomhetsmål 3.2.

Senteret har vært engasjert i forskningsrådets regionale innovasjonssatsing VRI-programmet, Innovasjon Norges nettverksprogram Bedriftsnettverk, Arena og NCE og Sivas Inkubatorprogram. Senteret har deltatt i etablering av flere nettverksprosjekter: Mediaby Bergen sitt Arenaprojekt MediArena og NCE Fjord-Tourism. I tillegg har senteret igangsatt følgende prosjekter: Bedriftsnettverk 3D-visualisering og Miljøteknologi Sunnhordland. Senteret har hatt driftsansvar for delprosjektene kompetansemekling, mobilitet, dialog og bransjesatsingene marin, maritim og energi i VRI-programmet, og har lederansvar for kompetanse og rekrutteringsområdet i NCE Subsea.

Idéfangst og entreprenørskap

Idéfangst er høgskolen sitt program for å fange opp og utvikle kunnskapsbaserte idéer blant studenter, og er omtalt under virksomhetsmål 3.2, som beskriver arbeidet med å styrke bidraget til regional utvikling og innovasjon. Senteret har driftsansvar for den regionale FoU-inkubatoren, som også er omtalt under 3.2.

Konferanser, formidling og profilering

Senteret bidro i 2009 med innlegg på en rekke konferanser, seminar og møter. Senteret presenterte seg også på stands, og fikk omtale i media.

Utvikling av risikofaktorer innen sektormål 3

Av de åtte risikoene som ble definert som viktigst for Høgskolen i Bergen i 2008 var én knyttet til sektormål 3:

Sentrene får ikke god nok ekstern finansiering til å utvikle seg og bidra til utvikling av høgskolen (sannsynlighet 4, konsekvens 5)¹¹.

Sannsynligheten ble opprettholdt på samme nivå på grunn av den vanskelige budsjettsituasjonen høgskolen opplevde gjennom hele året.

---

¹¹ På skala fra 1 til 5, der 1 var lavest og 5 høyest.

Kvalitative styringsparametre – sektormål 3

Redegjørelse for arbeidet for at innovasjon blir en del av virksomheten ved institusjonen.

Senter for nyskaping har en viktig rolle i dette arbeidet, og dette er omtalt under virksomhetsmål 3.2, samt under omtale av senteret på virksomhetsmål 3.3.

Vurdering av hvordan institusjonen legger til rette for god tilgjengelighet av forskningsresultater og annen faglig aktivitet for allmennhet og samfunn.

Dette er omtalt under virksomhetsmål 3.1.

Redegjørelse for arbeidet med å øke bidrags- og oppdragsfinansierte inntekter.

EVO-kontoret har utviklet seg tilfredsstillende som det sentrale forvaltningskontoret for høgskolens BOA-virksomhet. Seksjon for forskning og ekstern samhandling iverksatte en rekke tiltak for å øke bidrags- og oppdragsfinansierte inntekter gjennom kurs, seminarer og direkte oppfølging av forskere. Dette er omtalt under virksomhetsmål 2.1. På grunn av en krevende økonomisk situasjon har høgskolen imidlertid ikke fått iverksatt alle planlagte tiltak på dette området, som å tilsette en prosjektutvikler tilknyttet Seksjon for forskning og ekstern samhandling.

Redegjørelse for arbeidet med å utvikle en policy (retningslinjer) for immaterielle rettigheter og å forbedre håndteringen av dette.

Høgskolen arbeidet i 2009 med å utvikle en policy for immaterielle rettigheter. Denne vil bli lagt fram for styret i april 2010, og skal dermed implementeres i 2010, med tilhørende retningslinjer.

Sektormål 4   Universiteter og høyskoler skal organisere og drive sin virksomhet på en slik måte at samfunnsoppdraget blir best mulig ivaretatt innenfor rammen av disponible ressurser

Virksomhetsmål 4.1   Høgskolene skal sikre en god og effektiv forvaltning av ressursene.

Rutiner og administrative ressurser

Høgskolen hadde som målsetting å foreta en gjennomgang av prosedyrer og rutiner i løpet av 2009, for å sikre en mest mulig effektiv og kvalitetsmessig god organisasjon. Det ble i løpet av året blant annet foretatt en gjennomgang av høgskolens tilsettingsprosedyrer. Personalseksjonen gjennomgikk også organisasjonen med tanke på en viss dublering av arbeidsoppgaver som et tiltak for å redusere risiko i tilsettingsprosesser og redusere sårbarhet ved sykdom o.a.

I tillegg til at det ble foretatt gjennomgang av eksisterende rutiner, ble det utarbeidet nye prosedyrer for mottak av utenlandske gjesteforskere. Det ble også påbegynt et arbeid med å utvikle rutiner for videreføring av it-tilgang for ansatte som endrer rolle/status.

Det var i 2009 en partssammensatt gruppe som arbeidet med gjennomgang av mulige ordninger for registrering av arbeidstid for vitenskapelig ansatte. Som et resultat av dette arbeidet ble det utarbeidet et konkret forslag for hvordan dette kan gjennomføres ved Høgskolen i Bergen. Dette forslaget ble sendt til Kunnskapsdepartementet, og høgskolen vil iverksette dette i løpet av februar 2010.

Våren 2009 ble en benchmarking av administrative tjenester i UH-sektoren offentliggjort. Denne viste at Høgskolen i Bergen var den av institusjonene som deltok i undersøkelsen som hadde lavest antall administrative årsverk som andel av det totale antall årsverk. Mens det er positivt at høgskolen benytter en stor andel av sine ressurser på personale som arbeider direkte med undervisning og forskning, kan dette også ha noen negative effekter: En del vitenskapelig tilsatte gir uttrykk for at det å ha en liten administrasjon kan medføre at de vitenskapelig tilsatte selv vil måtte ta ansvar for flere administrative arbeidsoppgaver. Dersom den administrative staben blir for liten, kan den også bli svært sårbar når det oppstår sykdom eller annen form for vakanser, slik at planlagte arbeidsoppgaver ikke blir utført. Det ser ut til at høgskolen i ganske stor grad klarer å ivareta arbeidsoppgaver tilknyttet daglig drift, mens mer utviklingsorienterte oppgaver får lavere prioritet.

Omstillingsprosjektet

Høgskolen forbereder seg på en omstillingsperiode av flere årsaker: Sett i lys av høgskolens universitetsambisjoner vil det være nødvendig med en endringsprosess, med blant annet fortsatt kompetanseoppbygging og en viss endring i prioritering av ressurser; nybygg og samlokalisering på Kronstad i 2014 fordrer at organisasjonen forbereder seg på dette; og den vanskelige økonomiske situasjonen gjør det nødvendig å ta noen grep som skaper et handlingsrom for å kunne arbeide for å oppnå høgskolens overordnede målsettinger. På denne bakgrunn ble en av de viktigste styresakene i 2009 *sak 66 Analyse, reorganisering og omstilling ved Høgskolen i Bergen*. Gjennom denne saken ble det etablert et omstillingsprosjekt som skisserer flere faser høgskolen må igjennom de nærmeste årene. Høgskolen påbegynte høsten 2009 arbeidet med å forberede omstillingsprosjektet, men dette vil først komme i gang for alvor i 2010. Omstillingsavtalen vil bli gjennomgått sammen med de tillitsvalgte og det vil måtte utarbeides oversikter over hvilke virkemidler og tiltak som vil kunne anvendes i forbindelse med omstilling av virksomheten.

Arealforvaltning

I 2009 sluttførte høgskolen de omfattende rehabiliterings-, ombyggings- og vedlikeholdsarbeidene som har vært utført de fire forutgående årene i noen av byggene høgskolen leier. I 2009 ble det

utført mye arbeid og investeringer i byggene hvor ingeniørutdanningen har tilhold. Her er det privat eier, og spesielle kontraktsforhold gjør at høgskolen selv har måttet ta kostnadene ved indre og til dels også ved ytre vedlikehold og rehabilitering. Høgskolen har i denne sammenheng brukt egne midler til rehabilitering, for å ha tjenelige lokaler i forhold til studie- og arbeidsmiljø og studenttallet. I 2009 ble moderne laboratorier for maskin ferdigstilt, og det ble gjort større utskiftninger på ventilasjonsanlegget. Det ble i tillegg etablert nye gruppe-/seminarrom. Statsbygg foretok også brannseksjonering ved Avdeling for lærerutdanning. Dette arbeidet vil holde fram i 2010-2012.

Siden det ennå er noen år før høgskolen kan flytte inn i nytt bygg, vil det fortsatt være et behov for nødvendig vedlikehold av bygningsmassen. Utfordringen ligger i å finne en riktig balanse mellom å unngå kostnadskrevene rehabilitering og avstenging av miljøfarlige områder i påvente av innflytting i nytt bygg.

Studiegrenden Kronstad

Statsbudsjettet for 2009 varslet at det i 2010 ville komme midler til prosjektering av nybygget på Kronstad. Allerede i januar 2009 ble det gitt en startbevilgning på 64 mill. kroner til detaljprosjektering, ett år før forventet tidspunkt. Statsbygg tok straks opp arbeidet med detaljprosjektet, som har "ligget på is" siden 2005. Høgskolen oppnevnte i februar 2009 én styrings- og én koordineringsgruppe (KG) med hhv 10 og 5 medlemmer. KG har siden den gang deltatt i eller initiert over 100 møter av ulik karakter. Det er også etablert et prosjektråd hvor rektor og høgskoledirektøren møter de departementene som er involvert i prosjektet.

Et mål har vært å få alle spesialrommene prosjektert ferdig høsten 2009. Dette synes nå å være på plass. Stortinget vedtok kostnadsrammen på 2,2 milliarder kroner i desember, noe som har virket motiverende for den innsatsen brukerne har vist når det gjelder å bistå med å forme et bygg alle vil trives i. Nå kan det ikke herske tvil om at nybygget kommer, og at det vil være i bruk fra august 2014.

Styringsparameter virksomhetsmål 4.1

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2009
	2007	2008	2009	
Driftsutgifter per avlagte 60-studiepoengsenhet (KD)	123	135	132	126,0
Driftsutgifter per publikasjonspoeng (KD)	8.034	9.395	6.268	8.500
Forholdet mellom vitenskapelige og administrativt ansatte (KD)	2,90	2,94	2,87	2,4 ¹²

¹² Måltall satt i forhold til at høgskolen selv hadde regnet ut at forholdstallet for 2008 var på 2,46.

Virksomhetsmål 4.2 Høgskolene skal gjennom sin personalpolitikk medvirke til et høyt kompetansenivå, et godt arbeidsmiljø og et mindre kjønnsdelt arbeidsliv

Kompetanse

I årsplanen for 2009 ble det slått fast at høgskolen skulle drive fortsatt kompetanseheving blant sine ansatte, blant annet med tanke på målsettingen om framtidig universitetsstatus. Høgskolen arbeider med å legge godt til rette for at de vitenskapelig ansatte skal kunne få opprykk, og i 2009 var det 15 ansatte som fikk opprykk til førstestilling. Resultatet viser at høgskolen ligger betydelig over det resultatmålet som ble fastlagt for 2009 (jf. tabell under).

I 2008 satte høgskolen i gang en prosess med lederutvikling for sine ledere og mellomledere, og denne prosessen ble fullført våren 2009. I løpet av året ble det også utarbeidet en kompetanseplan for høgskolen, som skal omfatte alle ansatte. Kompetanseplanen er på et overordnet nivå, og det skal hvert år lages konkrete tiltaksplaner for kompetanseutvikling; den første av disse vil komme i 2010.

Det var også en målsetting for 2009 at høgskolens teknisk-administrativt ansatte skulle kunne bidra til en mer effektiv forvaltning, blant annet gjennom å ta ut effekten av de mange nye elektroniske systemene på en best mulig måte. I løpet av året ble det avholdt flere kurs i forhold til disse systemene. Det gjenstår imidlertid noen områder der det er behov for kursing, og dette må følges opp i 2010.

Styringsparameter virksomhetsmål 4.2 (1)

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2009
	2007	2008	2009	
Andel førstestillinger av totalt antall undervisnings-, forsker- og formidlingsstilling (KD)	27,1 %	30,9 %	35,5 %	30,0 %

Arbeidsmiljø

Høgskolen hadde som målsetting å forebygge sykdom og opprettholde lavt fravær i 2009, og høgskolen har fortsatt et lavt sykefravær, på 4,35 %. Ett av tiltakene har vært at alle ansatte etter avtale kan trene én time i uken i arbeidstiden. Dette tiltaket ble videreført i 2009, og må vurderes på nytt i 2010, da det må vurderes opp mot alternative treningsmuligheter/andre helsefremmende tiltak for høgskolens ansatte.

Et viktig element i forhold til å sørge for et godt arbeidsmiljø er kommunikasjonsflyten i organisasjonen. Høgskolens nye intranett, *Allmenningen*, ble lansert i juni 2009. Intranettet er nå obligatorisk startside for alle ansatte. Dette gjør det enkelt for alle ansatte å være oppdatert på intern informasjon. Allmenningen har ennå ikke blitt evaluert, men i etableringsprosjektet ble det gjennomført en grundig kartlegging av brukerbehovet blant de ansatte. Det er derfor grunn til å anta at de ansatte finner mer informasjon (og på en enklere måte) enn det de gjorde tidligere. Det gjenstår fremdeles noe utviklingsarbeid med Allmenningen, særlig når det gjelder målet om å tilrettelegge for toveis kommunikasjon. Allmenningen har imidlertid fått på plass en nettmøtemodul, som blant annet ledelsen skal ta i bruk for å styrke den interne kommunikasjonen ved høgskolen. I tillegg er det ønskelig å tilrettelegge for toveis kommunikasjon mellom de ansatte.

Høgskolen fikk nye retningslinjer for varsling i 2009. En arbeidsgruppe bestående av hovedverneombud, en tillitsvalgt, en vitenskapelig ansatt og personaldirektør utviklet et forslag til retningslinjer. Disse var så tema på høgskolens arbeidsmiljødag, før de ble endelig vedtatt.

I 2009 ble det også forberedt en trivselsundersøkelse som er planlagt gjennomført blant de ansatte i 2010. Denne vil fungere som en oppfølging av medarbeidertilfredshetsundersøkelsen som ble gjennomført i 2004.

Beredskap

Beredskapsplanen til høgskolen blir kontinuerlig fulgt opp, slik at den til en hver tid er oppdatert og presis. Høgskolen gjennomfører årlige beredskapsøvelser, og i 2009 ble øvelsen knyttet til svineinfluensa. Det ble lagt ut informasjon på studentnettsidene og *It's learning* for studentene, og på *Allmenningen* for ansatte, om hvordan studenter og ansatte skulle forholde seg til pandemien, og det ble hengt opp informasjonsplakater rundt om på hele høgskolen. I tillegg ble det kjøpt inn hånddesinfeksjonsmiddel som ble plassert ut på alle avdelinger. Det ble også laget rutiner på rapportering om sykefravær, slik at Sentraladministrasjonen ble varslet ved sykefravær på avdelingene. Tiltakene mot svineinfluensa ble brukt til konstruktiv utvikling av høgskolens beredskapsplan ved å utvikle en pandemiplan og holde beredskapsmøter både internt og i samarbeid med Helse Bergen, Bergen kommune, andre utdanningsinstitusjoner og Studentsamskipnaden i Bergen.

Inkluderende arbeidsliv

Det ble i 2009 foretatt en gjennomgang av hvordan ansatte med nedsatt funksjonsevne blir ivaretatt i høgskolen. Høgskolen har dessverre ikke et tilfredsstillende system for å møte denne utfordringen. Det er derfor besluttet at det i 2010 skal nedsettes et tilretteleggingsutvalg på tvers av avdelingene. I 2009 var det mest fokus på hvordan høgskolen skal ivareta de ansatte som har nedsatt funksjonsevne per i dag, og mindre på å tilsette nye.

Likestilling

Høgskolen arbeidet i 2009 aktivt for å følge opp sin handlingsplan for likestilling, som ble vedtatt høsten 2008 og revidert i november 2009. Som framgår av tabellen under har det de siste årene vært en positiv utvikling i forhold til andel kvinner i forskerstillinger. I 2009 fikk 4 kvinner (av totalt 7) opprykk til førsteamanuensis, mens 5 kvinner (av totalt 5) fikk opprykk til førstelektor. De siste tre årene står dessuten kvinner for 4 av totalt 6 opprykk til professor. Det er fortsatt stor variasjon mellom avdelingene på dette feltet, og mens Avdeling for lærerutdanning og Avdeling for helse- og sosialfag har satset spesielt på kompetanseheving av egne ansatte, har Avdeling for ingeniørutdanning økt sin kvinneandel gjennom nyrekruttering. At ingeniørutdanningene primært har måttet satse på nyrekruttering henger sammen med at disse fagene tradisjonelt har hatt veldig få kvinnelige ansatte å bygge opp. Høgskolen vil i årene framover tilstrebe en større kvinneandel på professornivå innen både helse- og sosialfagene og i teknologifagene.

Som oppfølging av handlingsplanen for likestilling tildelte høgskolen i 2009 øremerkede midler til professorkvalifisering for kvinner. Midlene skal knyttes til ekstra frikjøp for kvinnelige prosjektledere som i særlig grad har vist evne til faglig progresjon i form av publikasjoner og innhenting av konkurranseutsatte eksterne midler, og som i løpet av de nærmeste årene vil kunne oppnå professorkompetanse.

Høgskolen i Bergen sendte også inn søknad om Likestillingsprisen 2009 til Kif-komiteén i Universitets- og høgskolerådet. Høgskolen vant ikke prisen, men var en av to kandidater som utmerket seg. Komiteén vurderte høgskolen som "offensiv og reflektert i sin tilnærming til likestillingsproblematikken i høyere utdanning og forskning".

Styringsparameter virksomhetsmål 4.2 (2)

Andel kvinner etter stillingskategori (KD)	Resultat			Resultatmål
	2007	2008	2009	2010
Høgskolelærer	76,1 %	80,6 %	82,8 %	70 %
Høgskolelektor	65,0 %	64,8 %	63,8 %	60 %
Førstelektor	52,9 %	58,9 %	63,9 %	63 %
Førsteamanuensis	37,7 %	44,2 %	48,0 %	47 %
Professor	25 %	30,6 %	31,0 %	40 %
Alle stillinger	58,6 %	59,8 %	59,7 %	57 %

Seniorpolitikk

Høgskolen har som mål at også eldre arbeidstakere blir ivaretatt gjennom tilrettelegging av arbeidet om nødvendig. Høgskolens kurs i forberedelse til pensjonsalderen ble videreført og synes som tidligere å være et populært tiltak. Det ble dessuten gjennomført en kartlegging av alderssammensetningen ved høgskolen. En nærmere analyse av alderssammensetningen vil utgjøre et godt grunnlag for å videreutvikle en god seniorpolitikk ved høgskolen.

Virksomhetsmål 4.3 Høgskolene skal ivareta høy kvalitet i økonomiforvaltningen. God internkontroll og effektiv ressursforvaltning skal tas hensyn til i institusjonenes strategiske prioriteringer.

Det var en målsetting for Høgskolen i 2009 å få "godkjent" (dvs. ingen vesentlige merknader til) regnskapet, hvilket forutsatte høy kvalitet i økonomiforvaltningen. Høgskolen fikk godkjent regnskapet for 2008,¹³ og fikk ingen vesentlige merknader i forhold til delårsregnskapene. Høgskolen hadde en god og positiv dialog med revisor gjennom året.

Høgskolen hadde i 2009 tettere oppfølging av avdelingenes økonomistyring enn tidligere år. Blant annet var den økonomiske situasjonen sentrale tema i styringsdialogmøtene både vår og høst, hvor også høgskolens viktigste risikoer i 2009 ble fulgt opp. Det ble også sørget for en tettere dialog med og oppfølging av enhetslederne gjennom året, og høgskolen arbeidet med å tydeliggjøre det ansvaret som ligger hos seksjonsledere, instituttledere og senterledere. Den økonomiske situasjonen var videre tema på samtlige styremøter i 2009.

Generelt preget et stramt budsjett høgskolen gjennom hele 2009. Målsettingen om et budsjett i balanse ved slutten av året stod høyt på agendaen til enhver tid, og mange tiltak ble gjennomført for å oppnå dette. Høgskolens aktivitetsnivå var for høyt i forhold til budsjettrammene, og det var derfor viktig å redusere aktivitetsnivået. Delvis investerings- og tilsetningsstopp ble innført alt høsten 2008, og disse tiltakene ble videreført gjennom hele 2009. I løpet av året ble antall årsverk redusert fra 676 til 663. Også studietilbudet ble noe redusert. Som et resultat av alle tiltakene oppnådde høgskolen budsjettbalanse innen årets slutt.

Det ble arbeidet med å styrke den økonomiske kompetansen i organisasjonen gjennom året, og blant annet ble det gjennomført enkelte opplæringstiltak, spesielt knyttet til rutiner for bilagshåndtering. Anskaffelsesområdet ble i utgangspunktet styrket med en nyopprettet stilling som innkjøpsleder. Imidlertid førte personalrokkeringer til at innkjøpsleder siden juni 2009 har fungert som driftsdirektør, slik at den opprinnelige styrkingen av anskaffelsesområdet foreløpig har hatt mindre effekt enn planlagt.

Styringsparameter virksomhetsmål 4.3

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2009
	2007	2008	2009	
Likviditetsgrad (KD)	1,45	1,15	1,3	1,3
Avregninger (KD)	-758	25.522	3.345	3.500
Resultat fra oppdragsvirksomhet (i tusen kr) (HiB)	2.461	4.259	5.067	4.500

Utvikling av risikofaktorer innen sektormål 4

Av de åtte risikoene som ble definert som viktigst for Høgskolen i Bergen i 2008 var fire knyttet til sektormål 4:

Nødvendige funksjoner blir ikke ivaretatt dersom vi ikke sørger for å dublere i disse funksjonene (sannsynlighet 4, konsekvens 5)¹⁴.

Sannsynligheten ble i løpet av året redusert fra 4 til 3, da høgskolen som en følge av gjennomførte tiltak ble mindre sårbar på dette punktet.

¹³ Det blir ikke klart før i juni hvorvidt også 2009-regnskapet blir godkjent.

¹⁴ På skala fra 1 til 5, der 1 var lavest og 5 høyest.

Høgskolen får ikke gjennomført FoU-prosjekter på en god måte, dersom vi ikke har god nok kompetanse på forskningsledelse (sannsynlighet 4, konsekvens 5).

Her forble risikovurderingen uendret gjennom 2009.

Høgskolen må drive forskningsbasert undervisning, og det er en risiko for at vi ikke klarer å gjennomføre våre ambisjoner i forhold til undervisning og FoU dersom vi ikke har tilstrekkelig og kvalifisert personale (sannsynlighet 4, konsekvens 5).

Sannsynligheten knyttet til denne risikoen ble redusert fra 4 til 3 i løpet av året, da det ble foretatt tilsetninger i professorater og høgskolen generelt økte sin forskningskompetanse.

Høgskolen klarer ikke å rekruttere ansatte med professorkompetanse til satsingsområder innen helse- og sosialfag, kunstfag og teknologifag (sannsynlighet 4, konsekvens 5).

Risikovurderingen forble uendret. Det ble foretatt nytilsetninger i noen professorater, men det var andre som forble stående åpne på grunn av mangel på kvalifiserte søkere.

Kvalitative styringsparametre – sektormål 4

Vurdering av hvordan strategiske valg i økonomisk prioritering og rekruttering underbygger faglige ambisjoner innen forskning og utdanning.

Det er grunnlag for å hevde at den overordnede strategiske målsettingen om å utvikle høgskolen til universitet i økende grad reflekteres inn i ressursfordeling og rekrutteringsprosesser. Høgskolens interne ressursfordelingsmodell er justert og avsetningen til strategiske satsinger er økt til 6 % av totalbudsjettet (2010). Målsettingen er å øke avsetningen til strategiske formål til 10 % av totalbudsjettet innen 2014. Avsetningene prioriteres inn mot strategiske forskningsprogram, utvikling av doktorgradsprogrammer, rekrutteringsstillinger innen de strategiske forskningsprogrammene og målrettet økning av FoU-ressurser innen prioriterte områder. I fordelingsmodellen er det innebygget insentivmekanismer som styrer deler av budsjettet inn mot områder med gode resultater i forskning og utdanning. Faglige stillinger utlyses primært med krav til førstestillingskompetanse/doktorgrad og det prioriteres oppretting og utlysning av professorstillinger på prioriterte fagområder.

Ressursene styres slik sett i større grad enn tidligere inn mot strategisk viktige områder, og dette medfører en sterkere vektlegging og prioritering av det samlede fagtilbudet mot master- og doktorgradsnivå. Arbeidet med å tilrettelegge for ekstern inntjening er blitt prioritert og det gjøres tydeligere prioriteringer i forhold til å utvikle prosjektsøknader mot forskningsråd, regionale forskningsfond og regionale aktører.

Høgskolen har fortsatt et forbedringspotensial med hensyn til å få til tydeligere sammenhenger i de ressursprioriteringene som skjer på institusjonsnivå i forhold til prioriteringer på underliggende nivåer i institusjonen.

Vurdering av hvordan administrasjon og organisasjon er tilpasset strategiske faglige prioriteringer.

Høgskolen har gjort noen grep for å tilpasse organisasjonen til faglige prioriteringer. Utvikling av strategiske forskningsprogram og forskningssentre ved hver avdeling bidrar til å bygge opp under de strategiske prioriteringene. Det er ansatt forskningsledere, fortrinnsvis med professorkompetanse, i alle forskningsprogram og senter. Ved avdelingene er det opprettet ordninger med prodekaner som har ansvar for forskning og forskerutdanning. Det er opprettet forskningsutvalg med ekstern representasjon. Utvalget har ansvar for utvikling av forskerutdanningsplattformer, forskerutdanning og forskerrekruttering.

Administrativt er Seksjon for forskning og eksterne relasjoner styrket for å følge opp de faglige prioriteringene. Høgskolen har bygget opp et administrativt sørvisapparat for de faglige enhetene, med kompetanse til å delta i utvikling og oppfølging av eksterne prosjekter. Biblioteksfunksjonene er videreutviklet for å fasilitere økt forskningssatsing, og det er lagt føringer for å kvalitetssikre publisering- og formidlingsprosessene.

Høgskolen har satt av egne ressurser for å følge opp nybygget på Kronstad og få til en god avstemming av faglige behov og brukerperspektivet i forhold til de tekniske og byggfaglige prosesser som byggherren har ansvaret for.

Høgskolen skal være en synlig regional forsknings- og utdanningsaktør som ivaretar sitt samfunnsmandat i samspill med andre universitets- og høyskoleinstitusjoner, offentlige organer og næringslivet i regionen. For å styrke høgskolens profil og øke synligheten er det behov for å styrke høgskolens strategiske kommunikasjon både utad og innad i organisasjonen. Med samling av hele høgskolen på Kronstad innen 2014 er det også behov for å iverksette

organisasjonsutviklingsprosesser som tilpasser faglige og administrative funksjoner til en ny samlokalisert virkelighet. Gjennom strategiske avsetninger og prioriteringer vil administrasjonen bli styrket for å følge opp disse strategisk viktige områdene

På de fleste administrative tjenesteområdene er det etablert IKT-baserte hjelpesystemer som er uensartete og som ikke er godt nok integrert med hverandre. Noen av disse kommer som pålagte systemer fra eier (KD), noen er utviklet og prioritert av sektoren/institusjonen selv og noen er utviklet for å dekke spesialfunksjoner hvor systemeiere er eksterne aktører. Systemene forutsetter krav til kompetanse og spesialisering som må bygges opp over tid eller ved nyrekruttering. Systemene øker også sårbarheten og avhengigheten av spesialisert nøkkelkompetanse. Blant annet har arbeidet med utvikling av høgskolens sikkerhetspolicy vist at høgskolen har flere utfordringer som er knyttet til å ta i bruk og videreutvikle systemer for kvalitetssikring og dokumentasjon av etablerte rutiner. I tillegg kommer systemer for å dokumentere og lukke eventuelle avvik.

Redegjørelse for styreforankring av viktige strategiske og operative beslutninger.

Det vises til rapportens innledning og styrets vurdering av eget arbeid.

Vurdere institusjonens oppfølging av gjeldende regelverk for anskaffelser og forvaltning av bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet.

Styret fattet 22.04.08 vedtak om interne retningslinjer for forvaltningen av bidragsprosjekter og oppdragsprosjekter. Retningslinjene bygger på F-20/07 - *Reglement om statlige universiteter og høgskolers forpliktende samarbeid og erverv av aksjer*, fastsatt av departementet 21.12.07. Retningslinjene suppleres av Regler for sidegjøremål vedtatt samme dato. Retningslinjene erstattet lokale retningslinjer for eksternt finansiert virksomhet ved Høgskolen i Bergen, som ble vedtatt i høgskolestyret 18.06.03. Alle nye retningslinjer har blitt innarbeidet i høgskolens intranettbaserte kvalitetssikringssystem.

Høgskolen legger vekt på å følge opp regelverket for offentlige anskaffelser, men har relativt begrensede resurser på området. De største utfordringene er knyttet til kjøp mellom 100.000 til 500.000 kroner, der regelverket setter formalkrav, men der innkjøpene ofte foretas av personer med delegert bestillingsrett og uten tilstrekkelig kjennskap til formalkravene. Regelverket ble oppdatert i 2007 og Høgskolen oppdaterte da sitt eget regelverk. Denne endringen har imidlertid ikke vært styrebehandlet og høgskolen hadde derfor de interne retningslinjene til styrebehandling høsten 2009.

Vurdering av institusjonens oppfølging av internkontroll, ref. reglement for økonomistyring i § 14 – relatert både til systemer og kvalitetssikringsrutiner.

Høgskolen har etablert gode interne styringsystemer som sikrer oppfølging og evaluering av resultater og interne målsettinger. Høgskolen bygger på en desentralisering av fullmakter, mens ansvaret for regelverk, rutiner og systemoppfølgingen ligger sentralt. Høgskolen har gode rutiner som sikrer kontroll over disponeringen av tildelte midler. Den løpende regnskapsavleggelsen skjer til rett tid innenfor de krav som stilles fra departement og Riksrevisjonen. Parallelt jobbes det med forbedring av løpende rapportering for å sikre styringsinformasjon til ulike brukere; her kan nevnes at rapporteringsverktøyet Excelerator og prosjektstyringssystemet Artemis ble implementert i 2009. Fra 2009 ble også sentral økonomienhet styrket og var dermed bedre i stand det til å ivareta kontrollansvaret for ulike resultatenheter.

Den samlede internkontrollen vil bli vurdert nærmere med hensyn til mulige forbedringer i løpet av 2010, særlig ettersom kravene og kompleksiteten i forvaltningen øker. Et tiltak i høgskolens årsplan

for 2010 er å utvikle et helhetlig system for internkontroll, og en har innledet samtaler med eksternt konsultantselskap om bistand i dette arbeidet.

Øvrig rapportering

Samarbeid med andre institusjoner om system for forskningsdokumentasjon

Høgskolen i Bergen har fra mars 2006 samarbeidet med Universitetet i Bergen om drift av <https://bora.hib.no/>. Faglig utvikling av dette åpne forskningsarkivet skjer i et regionalt samarbeid med UiB, NHH og CMI. Foreløpig er registrering i BORA av relativt beskjedent omfang, men via denne kanalen blir disse publikasjonene også tilgjengelig i full tekst ved søk i NORA, Google og GoogleScholar.

For øvrig bruker HiB foreløpig BIBSYS ForskDok som system for forskningsdokumentasjon og viser til høringsuttalelse om etablering av Norsk vitenskapsindeks.

Større investeringsprosjekter

Investeringene ved HiB gikk i 2009 kraftig ned sammenliknet med tidligere år, noe som hadde sammenheng med den vanskelige budsjettssituasjonen. Av større investeringer kan nevnes utskiftninger i laboratorier ved ingeniørutdanningen. Disse er for en stor del finansiert ved gaver fra næringslivet (FRAMO-stiftelsen) og beløper seg til knapt 3 mill. kroner. Vedlikehold og investeringer i utbedring av arbeidsmiljø og bygninger i dels gamle og nedslitte lokaler dekkes gjennom husleiereguleringer og vil framkomme som utestående beløp hos privat utleier ved leieperiodens utløp. Foreløpige beregninger viser en udekket akkumulert husleierestanse til ca. 20 mill. kroner. I samarbeid med utleier vil det bli gjort nærmere beregning av dette i løpet av våren 2010. IT-drift har hatt utskiftninger og forbedringer av servere og tekniske installasjoner på knapt 2 mill. kroner. Av det største enkeltprosjektet kan nevnes investeringsprogrammet for metningsdykkerprosjektet, som i 2009 representerer samlede utgifter på knapt 11,5 mill. kroner. Prosjektet har hatt en sterk kostnadsvekst og høgskolens styre har forutsatt at disse kostnadene ikke belaster høgskolens budsjett, men dekkes av tilskudd fra næringslivet og statlige myndigheter i samsvar med Stortingets forutsetninger for etablering av metningsdykkerutdanning i Norge, og som i sin tid ble lagt til HiB.

Når det gjelder fremtidige investeringsbehov vil HiB særlig trekke fram behovet for og mulighetene til å videreutvikle Campus Kronstad og målsettingen om å samle hele høgskolen på ett sted. Forprosjektet for nybygget ble vedtatt i 2005, og bygget vil stå ferdig til innflytting i 2014. Siden 2005 har virksomheten ved høgskolen allerede økt både i form av flere studenter og tilsatte. Mye tyder på at høgskolen vil fortsette å vokse fram til innflytting i 2014. I den sammenheng kan vises til store ungdomskull i årene framover, og prognosene for søkere til universitets- og høyskolesektoren justeres sterkt opp. I tillegg kommer at etterspørselen etter de kandidatene høgskolen utdanner mest sannsynlig også vil øke både innenfor ingeniørfag, lærer-/førskolelærer og helse- og sosialfag.

Det er på denne bakgrunn behov for å sikre ekspansjonsmuligheter for høgskolen på Kronstad. Høgskolestyret har gjort vedtak om å regulere nordtomten på Kronstad til universitets- og høgskoleformål. HiB har inngått samarbeid med bl.a. SiB for å vurdere samarbeid om felles utnyttelse av areal på Kronstad. Høgskolen er i gang med en analyse for å vurdere plassutnyttelse på Kronstad etter "samtidighetsprinsippet" for å kunne utnytte arealet best mulig og sikre en høy bruksutnyttelse. Mye tyder likevel på at hele virksomheten ikke vil få plass i nybygget, og høgskolen må vurdere andre løsninger. Høgskolen ber derfor om at departementet tar initiativ til å få satt i gang regulering av nordtomten og utvikle et forprosjekt for et byggetrinn 2 på Kronstad.

Rapportering på kap. 281 post 01

For 2009 fikk Høgskolen i Bergen følgende tildelinger på kap. 281 post 01:

	Studie	Kroner
A	10 studieplasser innen praktisk pedagogisk utdanning (halvårsvirkning)	325.000
B	5 studieplasser øremerket fleksibel bachelorutdanning for tospråklige lærere	275.000
C	Opprettelse av 35 nye studieplasser i førskolelærerutdanning (helårsvirkning)	962.500
D	Utstyrsmidler tilknyttet studieplasser i førskolelærerutdanning	175.000
E	Opprettelse av 15 nye studieplasser i videreutdanning i barnehagepedagogikk på deltid (halvårsvirkning)	345.000
F	Midler til utstyr og utvikling tilknyttet studieplasser i barnehagepedagogikk	150.000
G	20 studieplasser innen pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen tilknyttet fagområdet forebyggende og tidlig innsats	275.000
H	Stø kurs.	316.000
I	Utstyr til metningsdykkerutdanning	3.000.000
J	Midler til samarbeid lærer	5.000.000
K	Konferanse om innovasjon ingeniørutdanning	250.000
L	Mentorutdanning	270.000

Tabell: Tildelinger på kap. 281 post 01

- A: 10 studieplasser ble opprettet i 2009, og videreføres i 2010.
- B: 5 nye studieplasser ble opprettet.
- C: 35 nye studieplasser ble opprettet i 2009.
- D: Utstyrsmidlene benyttet i idrett, naturfag, forming, drama, musikk og norsk.
- E: 22 nye studieplasser deltid ble opprettet i 2009.
- F: Midler benyttet til 140 arbeidstimer til planlegging og utvikling av studiet, samt deltakelse for to personer i samordningskonferanse i barnehagepedagogikk.
- G: Studiet skulle starte opp i desember 2009, men dette viste seg å være et tidspunkt som passet dårlig for ansatte i barnehagene. I samråd med barnehageeierne valgte derfor høgskolen å utsette søknadsfristen til 25. januar 2010. Studiet starter opp 17. februar 2010.
- H: Det er pr. 31.12.09 brukt i alt 474.976,- av den totale tildelingen på 916.000,-. Av dette er 359.202,- påløpt i 2009, hvorav 311.664 har gått til å dekke personalkostnader for prosjektleder. Disponibelt i prosjektet pr. 31.12.09 er 441.025,-. Det har oppstått forsinkelser i prosjektet på grunn av sykdom.
- I: Se omtale av metningsdykkerutdanningen lengre ned under *Øvrig rapportering*.
- J: Se omtale under virksomhetsmål 1.1 og lengre ned under *Øvrig rapportering* (Samarbeid, arbeidsdeling, konsentrasjon).
- K: Denne konferansen blir avholdt i april 2010.
- L: Kurs (10 sp) for veiledning av nyutdannede lærere ble utlyst i desember.

Rapportering på doktorgradsavtaler der annen institusjon er gradsgivende

Rapportert under virksomhetsmål 2.2.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Høgskolen har satt i gang et arbeid med risiko- og sårbarhetsanalyser. Disse ble sendt til avdelingene for vurdering i november 2009. Krisehåndtering baseres på høgskolens egen beredskapsplan, og det arrangeres årlig beredskapsøvelser. Det ble rapportert på dette til departementet i februar 2010. Det vises ellers til rapportering under virksomhetsmål 4.2.

Våren 2009 gjennomførte høgskolen i samarbeid med Uninett en sikkerhetskartlegging. Dette resulterte i at en ny sikkerhetspolicy for Høgskolen i Bergen ble vedtatt i desember 2009. I sikkerhetspolicyen har en søkt å lage et rammeverk for å håndtere utfordringer knyttet til informasjonssikkerhet ved høgskolen.

HMS

Høgskolen oppdaterer årlig sin handlingsplan for HMS, hvor mål og tiltak framlegges – se vedlegg 2. For øvrig vises det til rapportering på virksomhetsmål 4.2.

Metningsdykkerutdanningen

Prosjekt Metningsdykkerutdanning ble etablert i november 2006. Hovedmålet med prosjektet var å reetablere metningsdykkerutdanning som en del av et fullt integrert utdanningstilbud i dykkerutdanning med tilhørende dykkerfunksjoner. Høgskolen rapporterte også om dette prosjektet for 2008.

Mens Trinn 1 av kurset ble gjennomført i 2008, er det første kurset med bruk av egen lekter for dypdykk planlagt med oppstart 26. april 2010. Gjennomføringsfasen av Prosjekt Metningsdykkerutdanning viste seg i 2008/2009 teknisk og operasjonelt å være mer krevende enn det en påregnet høsten 2007. Prosjektet må karakteriseres som et pilotprosjekt der flere av de tekniske løsningene har måttet utvikles og tilpasses underveis. Prosjektet har måttet bruke store ressurser for å imøtekomme myndighetskrav og forskrifter. Kostnadene har økt etter at prosjektet ble satt i gang, grunnet høykonjunktur, forsinkelser og valutasingninger. Høgskolen har gitt en nærmere beskrivelse av dette i brev til KD av 14. januar 2010. Høgskolen ga uttrykk for styrets uro over den uavklarte bevilgningssituasjonen i brev til KD i februar 2009, og endelig gjennomføring og kostnadsøkningen i prosjektet ble drøftet på to møter i styringsgruppen i oktober 2009.

Selv om prosjektet har vært vanskelig å gjennomføre, gir tilbakemeldinger fra deltakerne i Trinn 1 og dykkefaglig ekspertise som har fulgt prosjektet grunn til å tro at Høgskolen i Bergen med et ferdigstilt prosjekt vil kunne løfte metningsdykkerutdanningen til et nytt nivå både faglig, operasjonelt og sikkerhetsmessig. I tillegg vil utstyret også gi gode faglige "spin-off"-effekter til den ordinære dykkerutdanningen ved høgskolen, ettersom det kan påregnes utstrakt sambruk av utstyret. Høgskolen vil med dette kunne få en helhetlig dykkerutdanning på høgt internasjonalt nivå. Prosjekt Metningsdykkerutdanning er planlagt ferdigstilt våren 2010 når det gjelder investeringsprogrammet. Når ordinær driftsfase kan startes opp er mer usikkert, ettersom det betinger betydelig større tilskudd fra bl.a. næringslivet for å dekke høgskolens inngåtte investeringskontrakter.

Rapportering om styrets arbeid

Dette inngår i innledningen til rapporten, som anvist i tildelingsbrevet for 2009.

Rapportering om forvaltning av fullmakter

Høgskolestyret vedtok i 2008 lokale retningslinjer for bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet, forpliktende samarbeid med selvstendige virksomheter og kjøp av aksjer ved Høgskolen i Bergen. I disse retningslinjene slås det fast at det er styret selv som må vedta opprettelse av selskap eller kjøp av aksjer, og at styret skal fastsette de retningslinjer som skal gjelde for hvordan statens aksjer skal forvaltes. Styret har hele tiden blitt holdt orientert om utviklingen på dette området.

Høgskolen i Bergen har eierskap i to aksjeselskaper:

- i) NCE Subsea Drift AS, der høgskolen er ene-eier og har ansvar for å rapportere til riksrevisjonen.
- ii) Bergen Vitensenter AS, der høgskolen eier 18 % av aksjene, og der Universitetet i Bergen har ansvar for å rapportere til riksrevisjonen.

Se nærmere omtale av begge disse under virksomhetsmål 3.2. Som krevd i Kunnskapsdepartementets brev 24.03.09 om statlige universiteter og høgskolers redegjørelse for forvaltning av statens eierinteresser i aksjeselskaper, behandlet Høgskolestyret dette i sak 45/2009 *Høgskolens forvaltning av statens eierinteresser i aksjeselskaper*. Styret vedtok formål, strategi og omfang for institusjonens samlede eierskap i aksjeselskaper samt en mer grundig vurdering av eierskapet i overnevnte selskaper. Det ble rapportert i henhold til departementets krav. I sak 68/2009 vedtok styret å utvide aksjekapitalen i Bergen Vitensenter AS fra kr. 18.000,- til kr. 432.000,-, i samsvar med andre eieres utvidelse. Utvidelsen ble ikke effektivert av selskapet før i 2010. Den er rapportert til DBH – se under.

Økonomirapportering

Høgskolen har gjennomført økonomirapporteringer for 2009 i tråd med departementets føringer. Foreløpig regnskap for 2009 er satt opp i henhold til de prinsipper som er fastsatt for nettobudsjetterte institusjoner. Årsregnskapet er sendt departementet og Riksrevisjonen, og regnskapsdataene er blitt overført til DBH.

Rapportering til DBH

Høgskolen rapporterte i 2009 til DBH i samsvar med gjeldende retningslinjer.

Rapportering til Selskapsdatabasen

Høgskolen oppdaterer selskapsdatabasen i DBH fortløpende. All selskapsrelevant dokumentasjon er blitt registrert i databasen, dette i henhold til departementets skriv av 30.06.2009. Innkalling til og protokoll for generalforsamlinger er blitt sendt både til departement og Riksrevisjon.

Brukerundersøkelser

Høgskolen i Bergen har jevnlig brukerundersøkelser av forskjellige slag, både internt og eksternt.

Eksterne brukerundersøkelser:

- *Studenttilfredshetsundersøkelser*: Det ble sist gjennomført en studenttilfredshetsundersøkelse i 2006, og en ny er planlagt gjennomført i februar/mars 2010.
- *Relevansundersøkelser*: Høgskolen planlegger å gjennomføre en pilotundersøkelse i løpet av 2010.
- *Kandidatundersøkelser*: Karrieresenteret gjennomfører denne for UiB, NHH og HiB annet hvert år. Det at alle tre institusjoner er med i samme undersøkelse gir en nyttig mulighet til å foreta sammenligninger. Forrige undersøkelse var i 2009, og neste blir i 2011.
- En undersøkelse for kartlegging av brukernes behov i forbindelse med planlegging av nye FoU nettsider ble gjennomført i 2009.

Interne brukerundersøkelser:

- I forkant av oppretting det nye intranettet *Allmenningen*, ble det som del av forprosjektet foretatt brukerundersøkelser blant grupper av ansatte.
- Det planlegges gjennomført en trivselsundersøkelse blant høgskolens ansatte i løpet av 2010, som oppfølging av medarbeidertilfredshetsundersøkelsen i 2004.

IKT

Høgskolen i Bergen er kjent med de opptrukne prinsippene for IKT-arkitektur og legger disse til grunn der det er praktisk mulig og der høgskolen selv kan påvirke. FEIDE benyttes for innlogging på de systemer der dette er mulig, for eksempel økonomisystem, fakturahåndteringssystem, intranett, It's learning, BIBSYS og saksbehandlings- og arkivsystem. Det er lagt til rette for bruk av åpne dokumentstandarder.

Høgskolen har i liten grad tjenester som skal være tilgjengelige for allmennheten og styrer i liten grad selv hvilke administrative elektroniske system som skal benyttes.

Samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon (SAK)

Høgskolen i Bergen deltar aktivt i en rekke prosesser i regionen, med sikte på å fremme forskning og utvikling, studier og undervisning tilpasset regionens behov. Det inngår i disse et utstrakt samarbeid med næringsliv, offentlig forvaltning og praksisfeltet for å skape synergieffekter, fremme samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon. Høgskolens overordnede målsetting med å delta i disse prosessene er at de skal bygge opp under institusjonens overordnede strategiske målsetting om å videreutvikle institusjonen HiB til et regionalt forankret universitet, med basis i sentrale profesjonsutdanninger, lærerutdanning, helse- og sosialfagutdanninger og ingeniørutdanninger. I arbeidet med å realisere denne overordnede strategiske målsettingen er det av grunnleggende betydning at høgskolen videreutvikler sin forskningskompetanse inn mot utvalgte sentrale områder, både i samspill med andre institusjoner i regionen, dels utenfor regionen, og i samspill med et regionalt næringsliv som står for en stor andel av verdiskapningen i Norge.

HiB må i denne sammenheng både utvikle forskningskompetansen gjennom å videreutvikle kompetansenivået hos egne ansatte, så vel som gjennom målrettet rekrutteringsarbeid for å tiltrekke seg forskningskompetanse gjennom nyrekruttering.

HiB har etter vedtak i høgskolestyret rettet en henvendelse til de øvrige høgskolene i regionen – HiVO, HSF, og HSH – med spørsmål om en ønsker å inngå i et samarbeid med HiB om å utvikle et profesjonsrettet universitet etter flercampusmodellen. Gjennom samarbeid, arbeidsdeling og videreutvikling av faglige spissmiljøer ved de respektive høgskolene antas at en vil kunne oppnå universitetsstatus og samlet kunne komme bedre i inngrep med næringslivets og forvaltningens behov for spisskompetansmiljøer, enn om en skulle utvikle disse hver for seg. Høgskolen venter en avklaring av høgskolenes respektive standpunkter til henvendelsen i løpet av vårsemesteret 2010.

I tillegg til de mer overordnede problemstillingene er HiB involvert i mer spesifikke problemstillinger knyttet til SAK-prosesser.

KD har i brev av 20. november 2009 tildelt 5 mill. kroner til samarbeid om ny grunnskolelærerutdanning innen Region Vest, som omfatter HiB, HSH, HSF, HiVO og NLA.¹⁵ Bevilgningen er gitt for 2009 og skal stimulere de samarbeidende høgskolene til å ta et felles ansvar for tilbudet om ny grunnskolelærerutdanning i og for regionen. Høgskolene er nå inne i en prosess med fordeling av hovedansvar for ulike delområder og hva som skal være felles. Foreløpig er det avklart at det skal tas et fellesansvar for rekruttering i sektoren slik at den enkelte student skal få et bredest mulig faglig tilbud, inkludert valgfag. Dette samarbeidet kan være både bilateralt, mellom to aktører, men også innebære at studentene som tas opp i regionen skal kunne bevege seg fritt mellom institusjonene etter faglige interesser og behov. Det er videre avklart at HSF sammen med Volda vil ta et hovedansvar for å utvikle et desentralt/deltidstilbud for regionen. HSH vil tilsvarende

---

¹⁵ Påfølgende tekst om samarbeidet om ny grunnskolelærerutdanning inngår som fellestekst fra de samarbeidende høyskolene i Region Vest.

ha hovedansvaret for å utvikle et tilbud i "digital kompetanse"/virtuell læringsarena, mens HiB vil ha sekretariatsansvar for de ulike prosessene, bl.a. arbeid som er satt i gang for å styrke fagene og videreutvikle et faglig fellesskap innen storeksjoner. Arbeidet med konkretisering og utvikling av samarbeidstiltak vil pågå utover i vårsemesteret 2010, og høgskolene regner med at tilsvarende bevilgning vil bli gitt også for 2010.

Samarbeidet mellom høgskolene i Region Vest om utvikling av ny grunnskolelærerutdanning bygger på og viderefører det generelle samarbeidet om lærerutdanning innenfor **UH-nett Vest**, hvor også UiB er deltaker, men ikke NLA.

Det generelle samarbeidet innen UH-Nett Vest skal gi positiv faglig utvikling for de deltakende institusjonene, for fagmiljøene og for studentene. Arbeidsgruppen for lærerutdanning innen UH-Nett Vest har i sin handlingsplan foreslått følgende tiltak og framdrift for samarbeid:

- **Utdanningsamarbeid**

Det blir etablert et nettverk av studieledere/programansvarlige med årlige nettverksmøter i gruppen for å sikre oppfølging av studiesamarbeidet.

Det blir etablert et seksjonsleder-/fagledernettsverk med årlige møter for å sikre planlegging og drift av storeksjonene/fagpoolene.

Mastersamarbeid vil være en viktig del av det videre arbeidet. Det må arbeides for smidige overganger og harmonisering av opptakskrav. Det må lages oversikter over etter- og videreutdanninger som kan gå inn i masterprogrammer.

Nettbaserte studier. I fellesskap skal det utvikles ulike studier som tilbys på nettet. Det må utarbeides gode nettstudier slik at UH-nett Vest fremstår kvalitativt og innovativt både i innhold og form.

- **Forskningssamarbeid**

Det må lages en systematisk oversikt over forskningsprosjekter i ulike fagområder innen lærerutdanningen som er felles for institusjonene. For å vise potensial for samarbeid videre, må en diskutere hvordan slikt samarbeid kan styrke lærerutdanningene innen nettverket.

- **Profilering**

UH-nett Vest tar mål av seg å utvikle profileringsområder som skal være "fyrtårn" nasjonalt og internasjonalt. Nettverket vil jobbe for å utvikle en UH-nett Vest-modell. Profiler i nettverket vil trolig utvikle seg nedenfra slik at nye profiler kan oppstå, eller allerede etablerte fagprofilerte områder kan bli styrket.

- **Etablering av struktur for møteplasser**

Det er ønskelig med et større felles faglig seminar i året i tillegg til årlige møter i faggruppene på tvers av institusjoner. Faggruppene skal arbeide av egen kraft og være et fast møtepunkt innenfor fagene.

For videre utvikling av samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon pekte høgskolene med ansvar for ny grunnskolelærerutdanning i brev av november 2009 til departementet på behov for ressurstildeling knyttet til følgende punkt:

1. Prosjekter: Utvikling og implementering av digitale samarbeidsverktøy i nettverket.
2. Samarbeid om fagutvikling, forskning, undervisning i storeksjoner (støtte til fagkonferansar, møte, reiser, formidling).
3. Forsøk med deltidsutdanning i lærerutdanningen (Høgskolen i Volda og Høgskulen i Sogn og Fjordane).
4. Utvikling av masterprogram knyttet til begge grunnskolelærerutdanningene.

5. Etablering av et førstelektorprogram innrettet mot fagdidaktisk utviklingsarbeid og skoleutvikling

Region Vest ved grunnskolelærerutdanningene fikk tildelt 5 mill. kroner i SAK-midler for 2009. Behovene for videreutvikling av ny grunnskolelærerutdanning i Region Vest vil være de samme også for 2010, med begrunnelse som framgår over, men med nødvendige justeringer ettersom samarbeidsrelasjonene videreutvikles.

Gjennom **UH-nett Vest** er det videre etablert flere ulike samarbeidsrelasjoner som gjelder både **utdanning og forskning**. Det er eksempelvis etablert samarbeid om den såkalte "Rektorskolen", som er et studietilbud som skal sikre kompetanseoppbygging for skoleeiere i regionen, hvor pedagogiske ledere inngår i målgruppen. Det er videre utviklet forskningsprosjekter på utvalgte områder, flere innenfor temaet læring og læringsprosesser, men også tiltak som utvikling av faglige videreutviklingsarenaer hvor beslektede fagmiljøer kommer sammen i fagseminarer og derigjennom bidrar til å videreutvikle fag og kompetanse hos den enkelte, samt i forhold til samarbeid med skoleeier innen praksisfeltet.

Høgskolen inngår også i samarbeid innen **Region Vest** som omfatter helse- og sosialfagutdanningene. Gjennom samarbeid med praksisfeltet inngår HiB i ulike samarbeidsfora med Helse Vest, Helse Bergen og Bergen kommune – sammen med andre statlige og private høgskoler i regionen. Det er etablert spissmiljøer innen omsorgsforskning og kunnskapsbasert praksis. Disse miljøene spiller og vil spille en sentral rolle i kompetanseoverføringen mellom forskning og utvikling og praksisfeltet. Ikke minst vil dette være et verdifullt faglig bidrag når Samhandlingsreformen skal på plass. Det er også etablert samarbeid mellom flere aktører innen helse- og omsorgstjenesten og andre utdanningsinstitusjoner i regionen, særlig innen helse- og omsorgstjenester for eldre og kliniske spesialiteter innen sykepleie og fysioterapi. I tillegg vektlegges helsefremmende og forebyggende arbeid.

Det er en stor utfordring for helse- og omsorgstjenesten at andelen eldre er økende. Det blir flere friske eldre, flere eldre med behov for bistand og flere syke eldre. Dette betyr at behovet for kompetansen innen dette området også er økende. Det vil være behov for flere som kan yte tjenester til eldre og behov for forsknings- og utviklingsarbeid som kan bidra i kompetanseutviklingen som gjelder behovene til den eldste delen av befolkningen.

Flere av utdanningsinstitusjonene i vår region har tilbud om tverrfaglig videreutdanning innen eldreomsorg. HiB har gjennom UH-nett Vest tatt initiativ til at utdanningsinstitusjonene i nettverket i fellesskap utvikler en mastergrad i eldreomsorg. Det er naturlig at også de diakonale høgskolene i Bergen er med i dette arbeidet. Utviklingen av mastergraden vil dra nytte av samarbeid med Senter for omsorgsforskning i region Vest – et senter som de samme utdanningsinstitusjonene er partnere i og som er lokalisert til HiB. Det planlegges at arbeidet med mastergraden starter høsten 2010.

På samme måte er det etablert et utstrakt samarbeid innen teknologiområdet gjennom **TEKNO-Vest**, som strekker seg fra Ålesund i nord til Stavanger i sør og kjennetegnes av et utstrakt samarbeid med næringslivet i regionen. HiB står for en betydelig andel av den samla utdanningen av ingeniører i regionen. I næringslivet er det imidlertid også et stort behov for ingeniører utdannet på et høyere nivå. HiB har derfor som en del av sin strategiske målsetting om å bli universitet innarbeidet den strategiske målsettingen om å utvikle sivilingeniør/mastergradsutdanning på utvalgte fagområder. Samarbeidsrelasjonene for å løfte denne ambisjonen strekker seg ut over regionen. Det er inngått bilaterale avtaler om spesifikke mastergrader bl.a. med UiB (master i programutvikling), NTNU (master i undervannsteknologi) og UiO (Master of Innovation and Entrepreneurship). (Se også vedlegg 3 for nærmere beskrivelser). Dels i forlengelsen av denne ambisjonen har det vært

samarbeidsdrøftinger med UiS, først og fremst på teknologiområdet. HiB har nylig inngått en samarbeidsavtale med UiS med potensial for videreutvikling av faglig samarbeid som strekker seg ut over teknologiområdet.

Gjennom deltakelse i **Vestnorsk nettverk** samarbeider HiB om å bygge opp forskningskompetanse hos egne fast ansatte for kompetanseopptrykk og gjennom tilbud om teoretisk og metodisk skoling av doktorgradsstipendiater. Først og fremst gjelder dette samarbeid med UiB og Senter for vitenskapsteori, men òg gjennom deltakelse i aktuelle og tilsvarende tilbud ved andre institusjoner, når dette passer i forhold til den faglige innrettingen.

De ulike SAK-prosessene HiB inngår i spiller en viktig rolle i høgskolens strategiske arbeid for faglig videreutvikling av høgskolen og en framtidig realisering av universitetsambisjonen. Ved å bygge en faglig sterkere høgskole gjennom samarbeidsprosesser i samspill og komplementaritet til andre høyere utdannings- og forskningsinstitusjoner i regionen, vil også høgskolen med sin egenart styrke sin rolle som en viktig aktør i utviklingen av regionen.

Høgskolen i Bergen ønsker å ta ansvar og bidra aktivt i arbeidet med å realisere SAK-prosessene i Region Vest i samsvar med de føringer som er lagt av Stortinget og fulgt opp av departementet blant annet gjennom arbeidet med ny grunnskolelærerutdanning. Dersom det stilles nødvendige midler til disposisjon for høgskolen vil en også kunne påta seg et regionalt ansvar for å videreutvikle profesjonsrelaterte forsknings- og utdanningsoppgaver både innen helse- og sosialfagene og innen ingeniørfagene, så vel som lærerutdanning, først og fremst gjennom etablering av profesjonsrettede mastergrader, knyttet til grunnskoleutdanning, eldreomsorg, samt ulike helseorienterte kliniske spesialiteter og teknologifag/sivilingeniørutdanning.

Ressursbehov SAK-prosesser:

Utvikling av universitetsambisjonen sammen med øvrige høgskoler i regionen, utredningsarbeid 2,5 mill. kroner

Ny grunnskolelærerutdanning innen Region Vest: 5 mill. kroner (videreføring av samarbeid med øvrige høgskoler i regionen)

Videreutvikling av samarbeid innen helse- og sosialfaglige utdanninger og forskning 2,5 mill. kroner

Videreutvikling av TEKNO-samarbeidet til mastergrad/sivilingeniørutdanning i regionen 2,5 mill. kroner

SAK-prosesser samlet: 12,5 mill. kroner

PLANER FOR 2010

Innledning

Årsplanen er et viktig styringsdokument for Høgskolen i Bergen. I forbindelse med utarbeidelsen av årsplanen gjøres risikovurderinger som legger grunnlaget for de prioriteringer som gjøres gjennom året. Årsplanen bygges opp etter strukturen og de sektormål og virksomhetsmål som er gitt av Kunnskapsdepartementet (KD). Denne gangen har høgskolen i tillegg valgt å definere egne delmål under hvert virksomhetsmål. De viktigste årsakene til at denne framgangsmåten har blitt valgt er at:

- konkrete delmål som høgskolen selv har definert gjør det enklere å gjøre risikovurderinger i forhold til hva som kan forhindre måloppnåelse
- delmålene tydeliggjør høgskolens viktigste prioriteringer for 2010
- dette vil legge godt til rette for at høgskolen i rapporteringen for 2010 kan fokusere på måloppnåelse, i tråd med føringer fra KD.

Høgskolen har forsøkt å integrere risikovurderinger enda bedre i arbeidet med årets årsplan enn tidligere år. En stor andel av tiltakene som er ført opp i planen har framkommet som resultat av risikovurderinger i forhold til hva som kan forhindre måloppnåelse. Høgskolens risikosystem er beskrevet i vedlegg til årsplanen (vedlegg 4). Gjennom prosessen med risikovurdering har høgskolen identifisert de 10 risikoene som vil være de viktigste for høgskolen i 2010, og disse vil bli spesielt fulgt opp gjennom året.

Årsplanen er godt forankret i høgskolens styre, som fikk seg forelagt forslag til delmål i desember 2009 og utkast til ferdig årsplan i januar 2010, før planen ble endelig vedtatt i februar 2010. Forut for styrets behandling har årsplanen vært drøftet i flere ledermøter ved høgskolen og utformet i samspill med avdelingene, og etter innspill fra fagmiljø på noen områder. Statusrapport om oppfølgingen av årsplan og de viktigste risikoene vil bli forelagt styret for behandling midtveis i året.

Avdelingene ved høgskolen tar utgangspunkt i høgskolens felles årsplan når de utarbeider egne årsplaner for 2010.

Med den strukturen som er valgt for årsplanen vil det framkomme tydelig hva som er høgskolens viktigste prioriteringer i 2010. På den andre siden omtaler ikke årsplanen alle tiltak høgskolen skal gjennomføre i løpet av året, og da spesielt ikke de tiltak som gjennomføres hvert eneste år. Dette innebærer ikke at disse tiltakene ikke er viktige, og de vil normalt være omtalt andre steder, som i handlingsplaner, rutinebeskrivelser og lignende.

Høgskolens overordnede målsettinger er å drive utdanning og forskning av høy kvalitet, og dette vil være høgskolens viktigste prioriteringer, også i 2010. En grunnleggende forutsetning er at studentene skal lykkes i sine studier.

I løpet av 2010 skal ny strategisk plan for høgskolen vedtas for perioden 2011-2016. Denne planen vil måtte ta høyde for at høgskolen har to særskilt viktige utfordringer foran seg i denne perioden. På den ene siden samlokalisering på Kronstad i 2014, og på den andre siden arbeidet med å nå målsettingen om universitetsstatus. Begge disse utfordringene vil prege høgskolen i 2010, blant annet gjennom iverksetting av omstillingsprosjektet som ble vedtatt i 2009. Høgskolen vil i tillegg i enda større grad prioritere arbeidet med kompetanseoppbygging gjennom nyrekruttering og kvalifisering av eget personale. Disse tiltakene vil være høgskolens viktigste satsing på veien mot universitetsstatus, og i 2010 vil dette for eksempel vise seg gjennom utvikling og implementering av plattformer for forskerutdanning, strategiske satsinger på rekrutteringsstillinger gjennom egne avsetninger samt gjennom prosjektutvikling og økt ekstern inntjening.

Høgskolen går således inn i svært tunge utviklingsprosesser i årene som kommer. Dette gjelder bygg så vel som å utvikle hele organisasjonen både faglig og administrativt. Samtidig er høgskolens økonomi svært stram og det er nødvendig å øke de strategiske avsetningene som ikke er bundet til ordinær drift til rundt 10 % av totalbudsjettet. Særlig bygg og flytteprosesser vil alltid innebære uforutsette utgifter, som opprydding i fraflyttede lokaler, selve flyttingen, nødvendig tilpasning i innflyttede bygg og eventuelle økte husleiekostnader. Styret må derfor øke høgskolens økonomiske handlingsrom gjennom konkrete målsettinger for driftsnivået, og klare milepæler for hva som skal oppnås og når. Dette gjelder for bemanningsplaner så vel som for dimensjonering av studieporteføljen.

Sektormål 1

Universiteter og høyskoler skal tilby utdanning av høy internasjonal kvalitet som er basert på det fremste innenfor forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap.

Innledning

I et stadig mer internasjonalt orientert arbeids- og næringsliv, der fremtidens verdiskaping forutsetter global konkurransedyktighet, skal høyskolen tilby relevant utdanning av høy kvalitet som gir kandidater/samfunnsborgere og arbeidstakere med internasjonal kunnskap og erfaring. Høyskolens universitetsambisjon utfordrer høyskolen til å utvikle flere helhetlige utdanningsløp fra bachelorgrad til PhD-grad innenfor høyskolens profesjonsutdanninger. Det kreves stabile fagmiljø med høy kompetanse som oppfyller gitte krav til både kvalitet og kvantitet. Det stilles også krav til at høyskolen skal være tilknyttet nasjonale og internasjonale nettverk innen høyere utdanning, forskning og faglig/kunstnerisk utviklingsarbeid. Høyskolen må derfor prioritere hva det skal satses på innen utdanning på alle nivå, oppbygging av fagmiljø og internasjonalt samarbeid for å oppnå universitetsstatus. Høyskolens universitetsambisjoner reflekteres blant annet i satsingen på å etablere nye mastergradsstudier.

Høyskolen skal tilby attraktive studier, både på lavere og høyere grads nivå, som svarer til samfunnets behov for kompetanse innen velferdsstatens yrker, samfunnsutvikling, innovasjon og nyskaping. Høyskolen skal bidra til økt kunnskap og kompetanse, som er de viktigste innsatsfaktorene i produksjon og tjenesteyting.

Høyskolen arbeider kontinuerlig med forbedring av utdanningskvaliteten for å sikre høy grad av kvalitet og relevans i studiene. Høyskolens utdanninger skal avspeile den internasjonale, flerkulturelle og globale siden av samfunnet, og dette skal integreres i den faglige og pedagogiske utvikling.

Det legges stor vekt på studentrekrutteringsarbeidet for å tiltrekke seg de beste søkerne, sikre høy inntakskvalitet, tiltrekke seg søkere med minoritetsbakgrunn og ha god kjønnsbalanse i studiene. I 2010 vil det bli gjort en særlig innsats for å rekruttere til den nye grunnskolelærerutdanningen. Det arbeides målrettet for å sikre høy gjennomstrømning, og legge til rette for å oppnå høy grad av læringsutbytte og at kandidater uteksaminert ved høyskolen skal være best mulig kvalifisert til de yrker de utdannes til. Det er av grunnleggende betydning for høyskolen at studentene lykkes i sine studier.

Virksomhetsmål 1.1

Universiteter og høyskoler skal utdanne kandidater med høy kompetanse med relevans for samfunnets behov.

Delmål 1.1.1

Høgskolen skal utdanne kandidater som er etterspurt på arbeidsmarkedet.

Tiltak:

- Kontinuerlig oppmerksomhet på høy utdanningskvalitet.
- Gjennomføre en pilotundersøkelse om relevanskvalitet.
- Vurdere fagplaner og læringsmål opp mot arbeidslivets behov.

Delmål 1.1.2

Høgskolen skal ha høy inntakskvalitet på alle studier.

Tiltak:

- Bygge godt omdømme gjennom høy faglig kvalitet, relevans og internasjonalisering i utdanningene.
- Drive god markedsføring og profilering av studietilbudene i trykksaker, på nettsidene, messer, ved skolebesøk etc, også med fokus på å tiltrekke seg søkere med minoritetsbakgrunn og å oppnå god kjønnsbalanse i studiene.
- Profilere gode studie- og læringsmiljø, og gjøre dem enda bedre, jf. delmål 1.2.2.
- Drive god informasjonsvirksomhet for å rekruttere til den nye grunnskolelærerutdanningen.

Delmål 1.1.3

Høgskolen skal sende søknad om akkreditering av 3 nye mastergrader i løpet av 2010.

Tiltak:

- Bygge og rekruttere kompetanse på førstenivå og professornivå for å sikre faglig nivå, kvalitet og relevans i studiene.
- Utarbeide søknader om akkreditering av aktuelle mastergrader: klinisk sykepleie, historie med samfunnsdidaktikk (samarbeid med UiB), undervannsteknologi (samarbeid med NTNU) og innovasjon og entreprenørskap (samarbeid med universitetet i Oslo).

Styringsparameter virksomhetsmål 1.1

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål
	2007 ¹⁶	2008	2009	2010
Antall kvalifiserte førstevalgsøkere per studie plass (KD)			2	3

¹⁶ Da denne styringsparameteren er ny av året, mangler høgskolen data for 2007 og 2008.

Virksomhetsmål 1.2

Universiteter og høyskoler skal tilby et godt læringsmiljø med undervisnings- og vurderingsformer som sikrer faglig innhold, læringsutbytte og god gjennomstrømning.

Delmål 1.2.1

Alle utdanningene skal være i gang med implementering av kvalifikasjonsrammeverket for å holde fristen, som er studiestart 2012.

Tiltak:

- Avsette tid og ressurser til arbeidet med kvalifikasjonsrammeverket.
- Sørge for faglig styring og prioritering av arbeidet.
- Involvere fagutvalg, studiekvalitetsutvalg og utdanningsutvalget.

Delmål 1.2.2

Det skal være høy tilfredshet med læringsmiljøet blant studentene.

Tiltak:

- Måle effekt etter tidligere undersøkelser i ny studenttilfredshetsundersøkelse våren 2010.
- Følge opp studentenes evaluering av utdanning og funn i studenttilfredshetsundersøkelsen i fagutvalg, studiekvalitetsutvalg, utdanningsutvalg og LMU.

Delmål 1.2.3

Høgskolen skal ha økt andel studenter som fullfører på normert tid, særlig innen ingeniør- og lærerutdanning.

Tiltak:

- Sørge for en god rekrutterings-, søknads- og opptaksprosess for å sikre god inntakskvalitet (jf. delmål 1.1.2).
- Sikre god oppfølging for den enkelte student i hele studieløpet.
- Gjennomføre utdanningssamtale når det er behov.
- Vurdere og tilpasse læringsformer, i teori og praksis, og vurderingsformer i forhold til læringsmål/læringsutbytte i alle studier.
- Vurdere behov for kollegaveiledning.
- Holde kurs i høgskolepedagogikk.
- Følge opp evalueringer fra studenter i medarbeidersamtale.
- Videreføre gjennomstrømningsprosjektet ved AI.

Delmål 1.2.4

Høgskolen skal få opprettholdt godkjenningen av kvalitetssikringssystemet for utdanningskvalitet ved NOKUTs evaluering.

Tiltak:

- Forberede NOKUTs evaluering våren 2010; denne gjennomføres høsten 2010.
- Bevisstgjøring på alle nivå i organisasjonen ved å fokusere på utdanningskvalitet og hvordan kvalitetssystemet fungerer.
- Resultatene av evalueringen følges opp av SA, dekaner og instituttledere/programansvarlige.

Styringsparameter virksomhetsmål 1.2

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål
	2007	2008	2009	2010
Antall nye studiepoeng per egenfinansiert heltidsekivalent per år (KD)	51,9	50,5	51,3	52
Antall studenter per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (KD)	14,7	14,3	15,4	15
Gjennomføring i henhold til avtalte utdanningsplaner (KD)	90,0	87,8	90,8	92
Studiepoengproduksjon for høgskolen totalt (HiB)	4677	4796	5111	5250

Virksomhetsmål 1.3

Universiteter og høyskoler skal ha et utstrakt internasjonalt utdannings samarbeid av høy kvalitet, som bidrar til økt utdanningskvalitet.

Delmål 1.3.1

Hver avdeling skal identifisere en internasjonal hovedsamarbeidsinstitusjon i løpet av 2010 knyttet til strategiske forskningsområder (doktorgradsområder), der det er mulig å utvikle felles mastergrad basert på felles forskningssamarbeid.

Tiltak:

- Gjennomgå porteføljen av internasjonale samarbeidsavtaler med tanke på potensial for utvikling av faglig samarbeid.
- Bygge solide internasjonale akademiske nettverk innen forskning og utdanning.
- Møte potensielle akademiske partnere med tanke på FoU-samarbeid og mulighet for utvikling av fellesgrader.
- Rektor, høyskoleledende, dekan og leder for forskningsprogram møter de utvalgte samarbeidsinstitusjonene.

Delmål 1.3.2

To av mastergradsstudiene skal tilbys med undervisning på engelsk innen 2011.

Tiltak:

- Avsette ressurser til å forberede undervisning og utvikle studieplaner på engelsk.
- Vurdere behov for å arrangere kurs for lærere i å undervise på engelsk.

Delmål 1.3.3

Alle studieprogram på bachelor- og mastergradsnivå skal identifisere inntil tre internasjonale hovedsamarbeidspartnere for faglig samarbeid og utveksling innen utgangen av 2010.

Tiltak:

- Avsette ressurser til arbeidet med å identifisere internasjonale hovedsamarbeidspartnere.
- Avsette ressurser til å utvikle det internasjonale samarbeidet innen forskning og utdanning.

Styringsparameter virksomhetsmål 1.3

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål
	2007	2008	2009	2010
Antall utvekslingsstudenter (ut/innreisende) (KD)	138/67	220/42	197/68	220/80
Antall fremmedspråklige utdanningstilbud (KD)	(1)	18	33	38
Antall studietilbud i samarbeid med utenlandske institusjoner (fellesgrader/ Joint Degrees) (KD)	0	0	0	0

Sektormål 2

Universiteter og høyskoler skal oppnå resultat av høy internasjonal kvalitet i forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid.

Innledning

Høgskolen skal i 2010 fortsette arbeidet med å bygge kvalitet og et visst omfang (kritisk masse) i FoU-aktiviteten for å fremme forskningsbasert undervisning og være en attraktiv samarbeidspartner lokalt, regional, nasjonalt og internasjonalt. I 2010 er det også forventet at kompetansehevingen som har foregått i høgskolen de siste årene vil gi seg utslag i økt vitenskapelig publisering.

Høgskolen vil i 2010 fortsette å arbeide målrettet mot å oppnå universitetsstatus. Delmålene under sektormål 2 vil derfor være viktige steg i arbeidet med å identifisere områder for etablering av doktorgradsutdanninger. Det er naturlig at de første doktorgradsutdanningene er nært knyttet til høgskolens strategiske forskningsprogram. Det vil bli utfordrende å prioritere interne ressurser og sikre eksternt finansiering til denne forskningsinnsatsen.

Som et ledd i utvikling av egne doktorgrader har høgskolen arbeidet med en plattform for forskerutdanning. Denne vil bli implementert i 2010, og slik bidra til å fremme oppmerksomhet rundt profesjonsfagene og bedre gjennomføringsgrad blant stipendiatene. For å sikre en fortsatt positiv utvikling i kompetansehevingen er det nødvendig å sørge for at høgskolen til enhver tid har et tilstrekkelig høyt antall doktorgradstipendiater rettet inn mot profesjonsfaglig forskning.

Virksomhetsmål 2.1¹⁷

De statlige høyskolene har et særskilt ansvar for profesjonsrettet forskning, utviklingsarbeid, kompetanseutvikling og nyskapende virksomhet i regionene. Samtidig skal de statlige høyskolene innrette sin forskningsinnsats slik at de oppnår resultater av høy internasjonal kvalitet innen fagområder de tildeler doktorgrad, og samarbeide nasjonalt og internasjonalt om forskning og utviklingsarbeid.

Delmål 2.1.1

Høgskolen skal i løpet av 2010 identifisere og starte utviklingen av områder for søknad om profesjonsrettede doktorgradsprogram.

Tiltak:

- Sikre avsetninger av strategiske midler til forskningsprogram for utvikling av doktorgradsområdene.
- Konsentrere FoU-tid inn mot forskningsprogrammene, med krav til vitenskaplig publisering.
- Øremerke midler til professorkvalifisering inn mot doktorgradsområdene.
- Utvikle en plan for rekruttering av professorer til doktorgradsområdene.
- Identifisere tre internasjonale hovedsamarbeidspartnere for utvikling av doktorgradsområdene (med relevans også for delmål 1.3.1).
- Øremerke midler til nasjonalt og internasjonalt samarbeid.
- Økt innsats i forhold til innhenting av eksterne forskningsmidler til utvikling av doktorgradsområdene.

Delmål 2.1.2

Vitenskapelig publisering skal øke med 20 % i forhold til 2009.

Tiltak:

- Videreutvikle incentivordning for vitenskapelig publisering.
- Sette økt krav til publisering ved tildeling av FoU-tid.
- Legge til rette for sammenhengende FoU-tid.
- Gi opplæring og etablere kollegaveiledning i publisering.
- Stimulere til nasjonalt og internasjonalt samarbeid.
- Legge til rette for faglig progresjon hos stipendiater (jf. delmål 2.2.1).

Delmål 2.1.3

Totale midler fra Norges forskningsråd skal øke med minst 30 % i forhold til 2009.

Delmål 2.1.4

Høgskolen skal ha tildelt midler fra Regionale forskingsfond.

Delmål 2.1.5

Høgskolen skal ha deltatt i minst to søknader til EUs Syvende Rammeprogram for forskning.

Tiltak 2.1.3-2.1.5:

- Tilsette prosjektutvikler for innhenting av eksterne forskningsmidler.
- Gi informasjon om søknadsmuligheter og opplæring i søknadsskriving.

---

¹⁷ Her har høgskolen valgt å bytte om rekkefølgen i forhold til målstrukturen gitt av KD. Dette gir en mer logisk oppbygning av sektormålet, og bidrar også til at styringsparameter i større grad kan knyttes opp mot virksomhetsmålet. Det som her er kalt virksomhetsmål 2.1 er altså virksomhetsmål 2.4 i målstrukturen oppgitt i tildelingsbrevet.

- Rekruttere vitenskapelig personale med prosjekterfaring.
- Etablere kollegaveiledning gjennom sentrene.
- Stimulere til nasjonalt og internasjonalt samarbeid.

Styringsparameter virksomhetsmål 2.1

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål
	2007	2008	2009	2010
Antall publikasjoner (HiB)	106	102	133	160
Antall publikasjonspoeng per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (KD)	0,17	0,15	0,24	0,29
Forskningsrådets tildelinger per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (KD)	13,08	14,05	19,05	24,80
Tildelinger fra EU per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (KD)	0	0	0	0

Virksomhetsmål 2.2¹⁸

Universiteter og høyskoler skal gjennom nasjonalt og internasjonalt samarbeid tilby forskerutdanning av høy kvalitet. Forskerutdanningen skal være innrettet og dimensjonert for å ivareta behovene i sektoren og i samfunnet for øvrig.

Delmål 2.2.1

Høgskolen skal i løpet av 2010 ha etablert egen profesjonsforankret forskerskoleplattform for stipendiater, med sentral administrativ forankring og med tett faglig oppfølging ved avdelingene.

Tiltak:

- Avsetning av strategiske midler til forskerutdanningsplattform.
- Sørge for god veiledningskapasitet.
- Etablere tett samarbeid med doktorgradsinstitusjoner.
- Delta i nasjonale og internasjonale forskerskoler.
- Effektivisere rutiner og kvalitetssikre prosedyrer for å øke kvaliteten i alle ledd med hensyn til oppfølging av stipendiatene.
- Gi opplæring til veiledere.
- Skape eget forum for stipendiater ved høgskolen.

Delmål 2.2.2

Høgskolen skal i løpet av 2010 ha minst 30 % flere tilsatte i stipendiatstillinger enn det departementet har gitt øremerkede midler til.

Tiltak:

- Sørge for at alle basisfinansierte stipendiatstillinger til enhver tid er besatt.
- Øremerke strategiske midler til stipendiatstillinger.
- Øke ekstern finansiering til stipendiatstillinger.
- Effektivisere rutiner og kvalitetssikre prosedyrer for utlysning og tilsetning av stipendiater.

Styringsparameter virksomhetsmål 2.2

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2010
	2007	2008	2009	
Antall uteksaminerte doktorgradskandidater, per undervisnings-, forsknings- og formidlingsstilling (KD)	0,021 (9 stk)	0,020 (9 stk)	0,018 (8 stk)	0,020 (9 stk)
Andel uteksaminerte doktorgradskandidater av opptatte personer på doktorgradsprogram seks år tidligere (KD)	0 (0 av 1)	0,3 (2 av 7)	0,8 (5 av 6)	0,8 (5 av 6)

¹⁸ I målstrukturen gitt av KD er dette virksomhetsmål 2.1, ref. forrige fotnote.

Sektormål 3

Universiteter og høyskoler skal medvirke til å spre og formidle resultater fra forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og bidra til innovasjon og verdiskapning basert på disse resultatene. Universiteter og høyskoler skal også legge til rette for at tilsatte og studenter kan delta i samfunnsdebatten.

Innledning

Høgskolen har en målsetting om å øke formidlingsaktiviteten i 2010. Dette gjelder både bruker- og allmennrettet formidling. Denne økningen skal være en følge av en planlagt økning i vitenskapelig publisering; resultatene som publiseres i vitenskapelige tidsskrift og bøker skal formidles i høgskolens utdanninger, til praksisfeltet og til allmennheten. Høgskolen skal fortsette å stimulere til Open Access publisering.

Videre skal høgskolen fortsette sitt nære samarbeid med samfunns- og næringsliv ved å tilby tilpassede utdanninger – både bachelor- og mastergradsutdanninger og etter- og videreutdanninger.

Samarbeidet med samfunns- og næringsliv og andre akademiske institusjoner skal resultere i økt eksternt finansiert forsknings-, utviklings- og nyskappingsaktivitet. Slik virksomhet skal bidra til å gi høgskolen økt handlingsrom på veien til universitetsstatus.

Høgskolens faglige sentre skal videreutvikle og profilere seg som sentrale forsknings- og kompetansesentra regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Sentrene skal utgjøre plattformer for kunnskapsoverføring til høgskolens utdanninger, til praksisfeltet og til samfunns- og næringsliv, og representere innsatsområder med kompetanse som høgskolen ønsker å videreutvikle og spisse gjennom ekstern finansiering.

Senter for omsorgsforskning i region Vest, som er et NFR-finansiert prosjekt, skal bidra til en mer kunnskapsbasert praksis i og utvikling av helse- og omsorgsinstitusjoner. Senteret vil utgjøre en viktig samarbeidsflate mot en rekke regionale, nasjonale og internasjonale institusjoner både på forsknings- og brukersiden.

Høgskolen skal videreutvikle sitt aktive eierskap i selskaper hvor den forvalter statens eierinteresser.

Virksomhetsmål 3.1

Universiteter og høyskoler skal gjennom formidling og deltagelse i offentlig debatt tilføre samfunnet resultatene fra forskning og utviklingsarbeid.

Delmål 3.1.1

Omfanget av bruker- og allmennrettet FoU-formidling skal øke med 5 % i forhold til 2009.

Tiltak:

- Stimulere til aktiv bruk av BORA og relevante kanaler.
- Jobbe strategisk med allmennrettet forskningsformidling.
- Delta på Forskningsdagene og levere til forskning.no.
- Utvikle nye internettsider for FoU-virksomheten.
- Utvikle verktøyet "HiB-tube" som ledd i forberedelse til etablering av Senter for fremragende utdanning i lærerutdanningen.
- Senter for omsorgsforskning i region Vest skal bidra til forskningsbasert kunnskapsutvikling og kompetanseoverføring til helse- og omsorgssektoren.

Høgskolens egendefinerte kvantitative styringsparameter for formidling:

Total registrering av publisering samt bruker- og allmennrettet formidling i FORSKDOK

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2010
	2007	2008	2009	
Total registrering av publisering samt bruker- og allmennrettet formidling i ForskDok (HiB)	704	732	846	888

Virksomhetsmål 3.2

Universiteter og høyskoler skal medvirke til samfunns- og næringsutvikling gjennom utdanning, innovasjon og verdiskapning.

Delmål 3.2.1

Høgskolen skal ha startet utviklingen av en ny handlingsplan for samhandling med samfunns- og næringsliv i løpet av 2010.

Delmål 3.2.2

Andelen oppdrags- og bidragsfinansiert aktivitet (eksklusiv NFR og gaver) skal utgjøre minst 9 % av de samlede driftsinntekter i 2010.

Tiltak 3.2.1 og 3.2.2:

- Styrke og videreutvikle samarbeidet med i) kommunal og fylkeskommunal sektor for de praksisfelt som høgskolen utdanner for, ii) spesialisthelsetjenesten iii) næringslivet og iv) aktører for næringslivsutvikling og innovasjon.
- Styrke internasjonalt samarbeid og rådgiving til egne fagmiljø.

Delmål 3.2.3

Høgskolen skal ha et aktivt eierskap i Bergen Vitensenter as og i NCE Subsea drift as, for å sikre god integrering med høgskolens kjernevirksomhet.

Tiltak:

- Tilrettelegge aktivt for å øke fagmiljøenes interesse for og kontakt med aktivitetene som selskapene har ansvar for.

Delmål 3.2.4

Høgskolen skal ved utgangen av 2010 ha implementert ny policy for håndtering av IPR og etablert nye rutiner for innhenting av kommersialiserbare idéer.

Tiltak:

- Drive fellesinformasjon og oppsøkende virksomhet i fagmiljøene.
- Sørge for tilrettelegging ved Senter for nyskaping.
- Samarbeide med BTO.

Delmål 3.2.5

Høgskolen skal arbeide for å oppnå fullfinansiering av metningsdykkerutdanningen fra KD og næringslivet.

Tiltak:

- Bidra til god dialog mellom KD og Statoil med tanke på kostnadsdeling mellom disse to partene.

Styringsparameter virksomhetsmål 3.2

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål
	2007	2008	2009	2010
Andelen oppdrags- og bidragsfinansiert aktivitet i forhold til samlede driftsinntekter (KD)	7,2 %	9,5 %	8,6 %	9 %
Antall nyopprettede selskap (KD)	0	0	0	0
Antall mottatte forretningsideer (KD)	0	0	0	1

Virksomhetsmål 3.3

Høgskolens fag- og forskningsentre skal være en regional og nasjonal drivkraft innenfor sine fagområder. Sentrene skal kunne bidra med sin egen kompetanse på tvers av avdelingene (HiBs eget virksomhetsmål).

Delmål 3.3.1

Høgskolen skal i løpet av 2010 gi sentrene rammebetingelser til å bli integrert som en del av høgskolens fagmiljø

Tiltak:

- Restrukturere finansieringen av sentrene:
  - Leder og administrativ ressurs finansieres sentralt fra med strategiske midler
  - Professor/faglige stillinger finansieres fra avdelingene .
  - Tildele sentrene øremerkede strategiske midler til posisjonering for innhenting av eksterne midler, som senterleder disponerer.
  - Avdelingene øremerker i tillegg en viss mengde FoU-tid inn mot sentrenes forskningsprogrammer.
- Sentrene deltar i utvikling av doktorgradsprogrammer og mastergradsprogrammer.
- Sentrene skal samarbeide tett med Seksjon for forskning og ekstern samhandling om tverrfaglige initiativ og søknader om eksterne midler til FoU og etter- og videreutdanning.
- Sentrene skal være aktive i Regionale forskningsfond, NFR o.a. i forhold til innhenting av eksterne midler.
- Utvikle samarbeidet mellom sentrene og med miljøer på tvers av avdelingene

Senter for kunnskapsbasert praksis

Delmål 3.3.2

Senter for kunnskapsbasert praksis skal bidra til å øke forskningskompetansen, øke evnen til å anvende kunnskapsbasert kunnskap i praksis, samt sikre anvendelsen av ny kunnskapsbasert kunnskap i utdanningsprogrammene.

Tiltak:

- Videreutvikle høgskolens strategiske forskningsprogram i kunnskapsbasert praksis i helsefag, som en plattform for forskeropplæring, formidling av forskning og kunnskapsbasert utdanning nasjonalt og internasjonalt.
- Lede strategisk forskningsprogram for kunnskapsbasert praksis innen helsefag i Helse Vest 2009-2014.
- Delta som integrert partner i Senter for omsorgsforskning i region Vest.
- Bidra til realisering av samhandlingsreformen.
- Delta aktivt i utvikling av doktorgradsområde i helse- og sosialfagene.
- Gjennomføre og videreutvikle master i kunnskapsbasert praksis i helsefag.
- Lede forskningssamarbeid mellom forskere innen UH-nett Vest.
- Arrangere en internasjonal konferanse innen kunnskapsbasert praksis.
- Arrangere videreutdanninger innen kunnskapsbasert praksis i samarbeid med samarbeidspartnere.

- Videreutvikle nasjonalt nettverk som arbeider for en bedre kvalitet i fagutøvelsen.

Senter for utdanningsforskning

Delmål 3.3.3

Et overordnet mål for senteret er å imøtekomme behovet for mer forskning relatert til utdanning og bidra til å utvikle et bedre grunnlag for informerte beslutninger i høyere utdanning, skole og barnehage. Senteret skal utvikle innsikt som kan fremme demokratisk innovasjon, sosial likhet og medborgerskap gjennom blant annet å fokusere på sammenhenger mellom kunnskap, utdanning, dannelse og identitet. En særlig viktig oppgave for senteret er å utforske og forstå utdanningsinstitusjoner som kunnskapskulturer og -organisasjoner.

Tiltak:

- Legge til rette for videre utvikling av det strategiske forskningsprogrammet *Lærerprofesjonalitet* og andre sentrale senterprosjekt ved blant annet å fasilitere forskningsgrupper, eksterne søknader og arrangere konferanser.
- Videreutvikle og iverksette HibTube.
- Delta i utvikling av et doktorgradsområde ved Avdeling for lærerutdanning.
- Delta i mastergraden i undervisningsvitenskap.
- Etablere *Forum for utdanningsvitenskap*.
- Arrangere internasjonal *OMEP*-konferanse. *OMEP* er verdensorganisasjonen for små barns oppvekst og utdanning.
- Arrangere *Pestalozzikonferansen* om den informasjonskompetente lærer i regi av og finansiert av EU.
- Være medarrangør av den nasjonale *Utdanningskonferansen.no*.

Senter for kunnskap, kultur og kommunikasjon

Delmål 3.3.4

Senter for kunnskap, kultur og kommunikasjon skal bidra til at høgskolen befester sin posisjon som en av de ledende utdanningsinstitusjonene for kunstfaglig utdanning, forskning og utviklingsarbeid.

Tiltak:

- Iverksette det strategiske forskningsprogrammet "Kunstfagdidaktikk" og delta i utvikling av doktorgradsområde ved Avdeling for lærerutdanning.
- Delta i mastergradene musikkpedagogikk og dramapedagogikk.
- Være sentral partner i prosjektet "*Den kulturelle skolesekken*", finansiert av KKD.
- Arrangere nasjonal konferanse om problemstillinger knyttet til kunstnerisk forskning/kunstnerisk utviklingsarbeid rettet mot høyere utdanning.

Senter for nyskaping

Delmål 3.3.5

Senter for nyskaping skal videreutvikle seg som et forsknings- og kompetansesenter innen nyskaping og entreprenørskap for både høgskolen, næringsliv og samfunn.

Tiltak:

Utdanning og kompetanseutvikling:

- Være delansvarlig for innhold og videreutvikling av mastergrad i Innovasjon og entreprenørskap.
- Utvikle et tilbud innen innovasjon og entreprenørskap på bachelornivå.
- Utvikle kurs for virkemiddelapparatet og næringsliv.

Forskning, utvikling og innovasjon:

- Styrke fagkompetansen og bygge opp forskningskapasitet.
- Lede delprogrammene *Kompetansemegling* og *Personmobilitet* i Hordaland fylkeskommunes VRI-program 2010.
- Lede delprogram for kompetanseutvikling i det nasjonale ekspertcenteret *NCE Subsea*.
- Videreutvikle og fornye prosjektporteføljen regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Idéfangst og entreprenørskap:

- Videreutvikle Idéfangst som et tilbud til studenter innen innovasjon og entreprenørskap for studenter ved HiB og andre høyere utdanningsinstitusjoner i regionen. Konkrete tiltak er studentinkubator, ulike typer gründer-arrangementer og idéutviklingskonkurranser.
- Lede, drifte og videreutvikle *Nyskapingsparken Inkubator*, et partnersamarbeid mellom HiB, UiB, NHH, HFK og SIVA.
- Samarbeide tett med Bergen Teknologioverføring om innhenting og vurdering av kommersialiserbare idéer fra ansatte ved HiB.
- Gjennom formidlingstiltak og deltagelse i regionale forskningsprosjekt skal senteret bidra til at HiB blir en synlig og reell aktør i utviklingen av regionens nærings- og samfunnsliv.
- Utvikle bedre samhandling mellom senteret og institutt/avdelinger ved HiB.

Sektormål 4

Universiteter og høyskoler skal organisere og drive sin virksomhet på en slik måte at samfunnsoppdraget blir best mulig ivaretatt innenfor rammen av disponible ressurser.

Innledning

Høgskolen vil også i 2010 ha et meget stramt budsjett, og mange vanskelige prioriteringer vil måtte gjøres. Det blir da viktig å holde fokus på målet om universitetsstatus, samt på det faktum at høgskolen i 2014 skal samlokaliseres i nybygget på Kronstad. På denne bakgrunn vedtok høgskolestyret i september 2009 et omstillingsprosjekt, som må prioriteres høyt i 2010.

Med tanke på høgskolens universitetsambisjoner og på fortsatt styrking av kvalitet i utdanning og forskning er det avgjørende at høgskolen fortsetter satsingen på kompetansehevingen blant sine ansatte. Mens det er klart at det er nødvendig å øke antall ansatte i forsknings- og undervisningsstillinger med doktorgradskompetanse, vil det gjennom omstillingsprosjektet måtte foretas en analyse av hvilke behov for kompetanseheving som finnes i det teknisk-administrative personalet. Høgskolen vil, som tidligere år, arbeide for å skape et best mulig arbeidsmiljø, i 2010 særlig med tanke på å videreutvikle livsfasepolitikken; det er viktig at ansatte i ulike livsfaser og livssituasjoner opplever at de blir ivaretatt på en måte som skaper trivsel, samt bidrar til at høgskolen får løst sine oppgaver på en god måte. I forbindelse med omstillingsarbeidet vil det også være særdeles viktig å ivareta et godt arbeidsmiljø.

I prosessen fram mot innflytting på Kronstad blir det viktig å ha en fortsatt god brukermedvirkning og å drive aktivt informasjonsarbeid inn mot egne ansatte. Det blir også viktig at ressursene som brukes til vedlikehold av den eksisterende bygningsmassen begrenses, samtidig som behovene til studenter og ansatte må ivaretas på en forsvarlig måte fram til nybygget er innflyttingsklart.

Høgskolen må gjennom året arbeide for en sunn økonomiforvaltning og forsvarlige avsetninger.

I 2010 må Høgskolen i Bergen avklare om vi skal jobbe for å oppnå universitetsstatus alene eller sammen med andre høyskoler på Vestlandet. Det vil imidlertid uansett utfallet her være viktig for høgskolen å fortsette å videreutvikle sitt samarbeid med andre utdanningsinstitusjoner.

Virksomhetsmål 4.1

Universiteter og høyskoler skal sikre en god og effektiv forvaltning av ressursene.

Delmål 4.1.1

Høgskolen skal nå vedtatte milepæler i prosjektet Analyse, reorganisering og omstilling ved Høgskolen i Bergen, vedtatt av styret i 2009.

Tiltak:

- Utarbeide en framdriftplan for omstillingsprosjektet som viser ulike faser i prosjektet: når hendelser skal skje, når det skal være medvirkning fra de ansatte og hvordan denne skal være.
- Lage oversikt over behov for ressurser til prosjektet.
- Tilsette en prosjektleder som leder og driver fram prosjektet.
- Sikre god informasjonsflyt.
- Skape trygghet gjennom å synliggjøre når ansatte blir trukket med i form av medbestemmelse/tilitsvalgte og allmøter.
- Etablere egen hjemmeside for prosjektet, der det legges ut fortløpende informasjon om framdriften i prosjektet og evt. annen informasjon som er relevant.

Delmål 4.1.2

Høgskolen skal utvikle nybygget optimalt, og sikre ekspansjonsmuligheter for høgskolen i Kronstadorrådet.

Tiltak:

- Høgskolen skal arbeide for å få etablert trinn 2 i utbygging av campus Kronstad.
- Ta initiativ til å sette i gang en reguleringsprosess som skal ivareta høgskolens interesser (jf. styrevedtak sak 82/2009) Høgskolen skal samarbeide med SiB om planlegging av idrettsbygg og studentboliger på Kronstad og andre aktuelle formål.
- Høgskolen skal dokumentere overfor eget departement og Statsbygg at det er behov for supplerende fasiliteter.
- Høgskolen skal gjøre grundige analyser av kapasitet på Kronstad, også i forhold til samtidighetsprinsippet.

Delmål 4.1.3

Høgskolen skal drifte bygningsmassen på en økonomisk og forvaltningsmessig effektiv og god måte.

Tiltak:

- Sørge for at avsetninger til drift av bygningsmassen opprettholdes på dagens nivå.
- Øke avsetningsnivået for å ta høyde for uforutsette utgifter i bygge- og innflyttingsprosessen og forventet husleieøkning.

Styringsparameter virksomhetsmål 4.1

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2010
	2007	2008	2009	
Driftsutgifter per avlagt heltidsekvivalent (KD)	123	135	132	130
Driftsutgifter per publikasjonspoeng (KD)	8.034	9.395	6.268	
Forholdet mellom antall tilsatte i undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger og antall tilsatte i administrative stillinger(KD)	2,90	2,94	2,87	2,8

Virksomhetsmål 4.2

Universiteter og høyskoler skal gjennom sin personalpolitikk medvirke til et høyt kompetansenivå, et godt arbeidsmiljø og et mindre kjønnsdelt arbeidsliv.

Delmål 4.2.1

Høgskolen skal lage en rekrutteringsplan, spesielt i forhold til forventet aldersavgang.

Tiltak:

- Foreta en gjennomgang og prioritering av oppgaver for å skape rom for å utvikle en rekrutteringsplan.
- Vurdere å leie inn resurser i en periode for å frigjøre medarbeidere i personalseksjonen slik at alle oppgaver kan følges opp.
- Utvikle oversikt som viser hvilke fagområder som får avgang i årene framover.
- Med utgangspunkt i avgangen ved ulike fagområder, vurdere hvordan en skal prioritere nyrekrutteringen i årene framover.
- Bygge faglig solide miljøer innen prioriterte områder for forskning og undervisning.
- Bygge gode relasjoner til fagmiljø utenfor høgskolen.
- Utvikle gode fagmiljø for teknisk-administrative medarbeidere.
- Videreutvikle kulturer der alle – også de administrativt ansatte – sees på som og utvikler seg til i enda større grad å være en ressurs for faglig aktivitet.
- Bygge godt omdømme, som bl.a. henger sammen med tiltakene over.

Delmål 4.2.2

Andelen ansatte med doktorgrad skal øke i 2010, særlig innen fagområder som skal utvikles til doktorgradsutdanninger.

Tiltak:

- I utgangspunktet skal det i alle utlysninger lyses ut stillinger på minimum førsteamanuensisnivå, dvs. der det stilles krav om doktorgrad.

Delmål 4.2.3

Andelen kvinnelige professorer skal øke i 2010.

Tiltak:

- Oppfordre kvinner til å kvalifisere seg for professorstillinger.
- Synliggjøre høgskolen som en attraktiv arbeidsplass med spennende fagmiljø.
- Gjennom faglige nettverk oppfordre aktuelle kvinner til å søke stillinger ved høgskolen.
- Innføre kvalifiseringsstipend/frikjøpsordninger for kvinner.
- Gi kvinnelige postdocs kvinnelige mentorer for å stimulere til videre kvalifisering mot professor.

Delmål 4.2.4

Høgskolen skal videreutvikle livsfasepolitikken.

Tiltak:

- Tilrettelegge for at eldre medarbeidere kan stå lenger i jobb enn det de ville ha gjort uten tiltak.

- Utarbeide en rutine for hvordan vi skal legge til rette for medarbeidere som av ulike grunner ikke har full arbeidskapasitet.
- Utarbeide tiltak for småbarnsforeldre som gjør HiB til en attraktiv arbeidsgiver.

Styringsparameter virksomhetsmål 4.2 (1)

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2010
	2007	2008	2009	
Andel førstestillinger av totalt antall undervisnings-, forsker- og formidlingsstilling (KD)	27,1 %	30,9 %	35,5 %	40,0 %

Styringsparameter virksomhetsmål 4.2 (2)

Andel kvinner etter stillingskategori (KD)	Resultat			Resultatmål 2010
	2007	2008	2009	
Høgskolelærer	76,1 %	80,6 %	82,8 %	80 %
Høgskolelektor	65,0 %	64,8 %	63,8 %	62 %
Førstelektor	52,9 %	58,9 %	63,9 %	69 %
Førsteamanuensis	37,7 %	44,2 %	48,0 %	55 %
Professor	25 %	30,6 %	31,0 %	32 %
Alle stillinger	58,6 %	59,8 %	59,7 %	60 %

Virksomhetsmål 4.3

Universiteter og høyskoler skal ivareta høy kvalitet i økonomiforvaltningen. God intern kontroll og effektiv ressursforvaltning skal tas hensyn til i institusjonens strategiske prioriteringer.

Delmål 4.3.1

I løpet av 2010 skal avsetningene økes, og de skal utgjøre minimum 3 % av total statlig bevilgning.

Tiltak:

- Gjennomføre analyser for å kartlegge høgskolens ressursbruk. Analysene skal sikre et godt beslutningsgrunnlag for det videre omstillingsarbeidet.
- Sørge for at alle styrende dokumenter tydeliggjør høgskolens overordnede mål/satsinger.
- Sikre at universitetsambisjonen er styrende for ressursdisponeringen.

Delmål 4.3.2

Høgskolens skal ikke få noen vesentlige merknader fra Riksrevisjonen knyttet til økonomiforvaltningen.

Tiltak:

- Sikre tilstrekkelig økonomikompetanse innenfor kritiske områder (opplæring, økte personalressurser, dubleringsordninger etc.).
- Utvikle et helhetlig system for intern kontroll.

Delmål 4.3.3

Høgskolen skal ha som mål å etterleve og utnytte mulighetene i regelverket for offentlig anskaffelser for å oppnå best mulig resultat i innkjøpsarbeidet og utnytte høgskolens ressurser optimalt.

Tiltak:

- Sikre at avtaler er kjent.
- Sende påminnelser om terskelverdier og protokollbruk til avdelingene.
- Legge til rette for enkel utarbeidelse av protokoller.
- Legge til rette for samlesak i ephorte for innkjøp mellom kr 100.000 og 500.000 i 2010.
- Vurdere organiseringen av innkjøpstjenestene.

Styringsparameter virksomhetsmål 4.3

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål 2010
	2007	2008	2009	
Likviditetsgrad (omløpsmidler /kortsiktig gjeld) (KD)	1,45	1,15	1,3	1,4
Avregninger (gjennomføringen av budsjettet i regnskapsåret) (KD)	-758	25.522	3.345	-7.800
Resultat fra oppdragsvirksomhet (i tusen kr) (HiB)	2.461	4.259	5.067	5.500

Virksomhetsmål 4.4

Universiteter og høyskoler skal bidra til at nasjonale kunnskapsressurser forvaltes helhetlig og til at oppgaver og ansvar fordeles og løses gjennom samarbeid.

Delmål 4.4.1

Høgskolen skal avklare framtidig samarbeid på institusjonelt og faglig nivå med andre institusjoner.

Tiltak:

- Avklare fremtiden for samarbeidet i UH-nett Vest.
- Avklare engasjementet i Vestnorsk Nettverk.
- Avklare tettere samarbeid med høgskolene på Vestlandet for eventuelt sammen å oppnå universitetsstatus.
- Starte arbeidet med å forberede håndtering av vekst i studentpopulasjonen i samarbeid med andre utdanningsinstitusjoner på Vestlandet.

Delmål 4.4.2

Høgskolen skal innen utgangen av 2010 være i gang med utvikling av minst én ny fellesgrad med en annen norsk utdanningsinstitusjon.

Tiltak:

- Avklare hvilke områder som ligger til rette for å utvikle fellesgrader, særlig for masterprogram.
- Etablere formelt samarbeid med aktuell(e) institusjoner om utvikling av fellesgrad.

Styringsparameter virksomhetsmål 4.4

Styringsparameter	Resultat			Resultatmål
	2007	2008	2009	2010
Studietilbud i samarbeid med andre institusjoner (fellesgrader) (KD) ¹⁹	0	1	1	2

¹⁹ I tildelingsbrevet for 2010 har KD lagt til at denne styringsparameteren kun gjelder fellesgrader. Dette gjaldt ikke for 2009, og tallene er derfor forskjellige i plan og rapport. Den aktuelle fellesgraden er Master i programutvikling i samarbeid med Universitetet i Bergen.

Plan for tildelt bevilgning for 2010

Høgskolen er blitt tildelt en nettobevilgning på kr 607 960 000,-, på kapittel 0260.

<i>Tildeling 2009</i>	567 531
Kompensasjon for pris- og lønnsvekst	18 056
Studieplassendringer	16 960
Videreføring av stipendiatstillinger	1 068
Resultatuttelling i finansieringssystemet:	
Studiepoeng/utveksling	4 698
Omfordeling av forskningsmidler (RBO)	- 352
Sum 2010	607 960

Høgskolens tildeling for 2010 innebærer en nominell økning på om lag 40,4 mill. kr (7,1 %). Med en pris- og lønnsvekstkompensasjon på 3,2 % i budsjettet (18 mill. kr) blir realøkningen på 3,9 %. Men en reell lønnsvekst i universitets- og høgskolesektoren som ligger langt over budsjettkompensasjonen, ikke-kompensert lønnsglidning og økte pensjonskostnader 2010 har høgskolen et tilnærmet 0-budsjett. Økningen er, i all hovedsak, knyttet til videreføring av nye studieplasser og økt studiepoengsproduksjon.

Budsjettforslaget er utarbeidet i henhold til gjeldende budsjettfordelingsmodell, vedtatt av styret høsten 2008, jf. sak 106/2008. I forbindelse med budsjettfordelingen 2010 er modellen endret på ett punkt: den strategiske modulen økes fra 5 % til 6 %. For å følge opp de overordnede strategiene knyttet til universitetsambisjonen og omstilling mot samling på Kronstad, har styret vedtatt å øke den strategiske avsetningen med 1 % per år frem til 2015, slik at 10 % av høgskolens budsjett da vil ha en strategisk innretning mot satsningsområdene, jf. sak 93/09. Det må i denne sammenheng understrekes at hoveddelen av de strategiske avsetningene tilbakeføres og bygger opp under den faglige virksomheten i avdelingene.

<i>Statlig bevilgning 2010, kap 0260</i>	607 960
<u>Avsetninger:</u>	
Dykkerutdanningen	-15 400
Forkurs ingeniørutdanning	- 1 200
Desentralisert utdanningstilbud	- 900
Lønnsoppgjør 2010	- 6 000
Metningsdykkerutdanning – drift	- 4 500
Videreføring av tidligere tildelte studieplasser	-16 960
Til fordeling i budsjettmodell	563 000

Budsjettfordeling 2010 iht. budsjettmodell:

	2010	2009
Modul 1 Strategiske tiltak	33 780 000 6,0 %	26 501 800 5,0 %
Modul 2 Faste fellesutgifter	127 801 000 22,7 %	120 848 200 22,8 %
Modul 3 Sentraladministrasjonen	68 123 000 12,1 %	66 254 500 12,5 %
Modul 4 Basis	195 361 000 34,7 %	186 572 700 35,2 %
Modul 5 Undervisning	123 860 000 22,0 %	116 607 900 22,0 %
Modul 6 Forskning	14 075 000 2,5 %	13 250 900 2,5 %
	563 000 000	530 036 000

Avsetningen til **fellestiltak**, om lag 127,8 mill. kr, er vedtatt fordelt på følgende tiltak:

Tillitsvalgte på virksomhetsnivå	725 000
Velferdsmidler	525 000
Profilerings- og markedsstrategi	3 000 000
HMS/bedriftshelsetjeneste	650 000
Kopinor avgift	2 000 000
Sentrale IT-midler	9 500 000
Oppfølging - kvalitetssikringssystem	250 000
Driftsmidler internasjonalisering	1 050 000
Studentvelferd	1 300 000
EFV - utviklingsmidler	100 000
Formidlingstiltak	600 000
Leder- og organisasjonsutvikling	400 000
Personalpolitiske tiltak	2 000 000
Kompetansemidler	1 325 000
IKT-investeringer og andre investeringer	8 450 000
Vitenskapelig utstyr og Inventar	4 500 000
Studentparlamentet	1 100 000
Midler til fellestiltak v/høgskoledirektør	3 925 000
Drift/vedlikehold Nygård	3 400 000
Prosjekt Kronstad	1 000 000
Husleie m.m.	82 000 000
Sum midler til fellestiltak	127 800 000

Foreløpige budsjetttrammer 2010 (eks. strategiske midler, investeringsmidler og videreføring av nye studieplasser):

	2010	2009	kr endring 09-10	% endring 09-10
Avdeling for lærerutdanning	116 076 568	110 907 082	5 169 486	4,66 %
Avdeling for ingeniørutdanning	107 262 456	100 023 154	7 239 302	7,24 %
Avdeling for helse- og sosialfag	104 056 976	99 901 257	4 155 719	4,16 %
Sentraladministrasjonen	67 223 000	65 454 500	1 768 500	2,70 %
Felles	168 381 000	153 750 008	14 630 992	9,52 %
sum	563 000 000	530 036 001	32 963 999	6,22 %

Som det fremgår av tabellen over, vil alle budsjettenehetene få en budsjettøkning i 2010. Til tross for overnevnte forhold er budsjettsituasjonen svært stram, og det vil være påkrevd med betydelige strukturelle endringer. Reduksjon i bredden av fagtilbudet er et tiltak som må vurderes. Ressursbruk vurdert opp mot resultatoppgjør knyttet til undervisning og forskning må inngå i vurderingen. Det kreves sterkere prioriteringer internt i forhold til ressursbruk samt fortsatt intensivt innsats for å skaffe inntekter ut over den statlige bevilgningen. Oppbygging av virksomhetskapital (gjennom overskudd fra eksterne prosjekter) og gavefinansiering er strategisk avgjørende for at høgskolen samlet sett skal ha kraft til å gjennomføre de overordnede målsetninger over tid.

Det er videre vedtatt å avsette om lag 33,78 mill. kr i **strategiske midler**, noe som er en økning på 7,28 mill. kr sammenliknet med 2009. Avsetningen skal styrke høgskolens satsninger, og skal bidra til særskilt finansiering av ulike FoU-tiltak, utdanningstiltak og andre øremerkede tiltak, som faglig og administrativ omstilling for fremme av universitetsambisjonen og samlokalisering på Kronstad, ref. årsplan for 2010.

	AI	AHS	AL	MS	HIB	TOTALT
1. FAGLIGE SATSNINGS-OMRÅDER & SENTRENE						
1.1 Delfinansiering av sentrene	1 750 000	1 750 000	3 000 000	425 000		6 925 000
1.2 Faglige satsningsområder	1 300 000	1 300 000	1 300 000			3 900 000
1.3 Strategiske forskningsmidler					4 155 000	4 155 000
1.4 Kontraktbundne egenandeler					3 650 000	3 650 000
1.5 Særskilt styrking av FoU/N	1 250 000					1 250 000
2. UTDANNINGSTILTAK						
2.1 Utvikling/omlegging av studie-tilbud	1 250 000	1 250 000	1 250 000			3 750 000
2.2 Rekrutterings- og gjennomstrømningstiltak	1 300 000	750 000	500 000			2 550 000
2.3 Oppfølging ift. NOKUT og kvalitetsutvikl.	250 000	250 000	250 000			750 000
2.4 Internasjonalisering	350 000	650 000	350 000			1 350 000
3. SÆRSKILTE TILTAK						
3.1 Delfinansiering – Utdannings-samarbeid Afrika		500 000				500 000
3.2 Ref. sak 66/09 - analyse, reorganisering og omstilling					2 500 000	2 500 000
4. STRATEGISK RESERVE					2 500 000	2 500 000
	7 450 000	6 450 000	6 650 000	425 000	12 805 000	33 780 000

2009-fordeling 6 500 000 5 000 000 5 500 000 100 000 9 400 000 26 500 000

Budsjett 2010 - Samlet oppstilling over alle tilleggsbevilgninger (alle tall i tusen kr):

	AHS	AI	AL	MS	BIB	SA	HIB	Totalt
IKT-investeringer	700	700	700	100	100	150	6 000	8 450
Vitenskaplig utstyr og inventar	1 000	2 000	1 200	100	100	100	0	4 500
Videreføring av nye studieplasser	5 892	2 850	8 488	0	0	0	4 307	21 537
Strategiske avsetninger	6 450	7 450	6 650	425	0	0	12 805	33 780
TOTALT	14 042	13 000	17 038	625	200	250	23 112	68 267

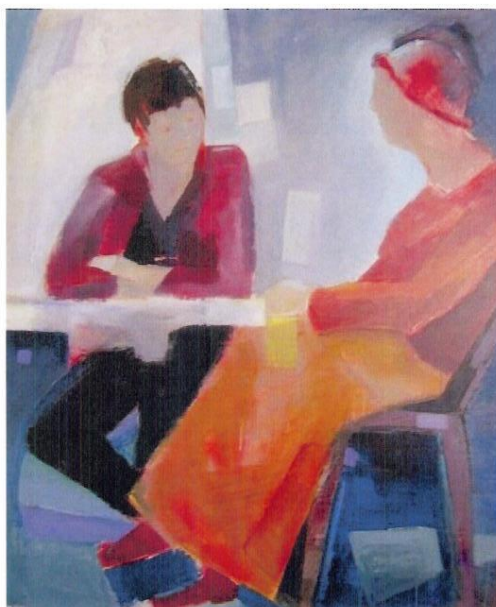
Plan for disponering av tildelt bevilgning i 2010

Inntekter/ utgifter	Beløp (1000 kr)
Driftsinntekter	
Herav bevilgningsfinansiert virksomhet	630 000
Herav eksterntfinansiert virksomhet	123 000
Sum driftsinntekter	753 000
Driftskostnader	
Herav lønnskostnader	460 000
Herav anskaffelser og påkostninger	40 000
Herav husleie	85 000
Herav andre driftskostnader	155 000
Sum driftskostnader	740 000
Driftsresultat BFV	13 000
Driftsresultat EFV	5 000

Situasjonen i 2009 har vist at avdelingene har et driftsnivå som ligger i overkant av tildelt driftsramme. I 2010 øker driftsrammene, men også aktivitetsnivået øker gjennom nye oppgaver. Arbeidet med å avstemme aktivitetsnivået må derfor fortsette med sikte på å oppnå balanse i 2010.

Studieveiledning i et forebyggende perspektiv

Presentasjon av et pilotprosjekt for studenter i 1. klasse ved
studieprogram Kjemiingeniør (våren 2009)

Avdeling for ingeniørutdanning, Høgskolen i Bergen

1. Bakgrunn for pilotprosjektet: Studieveiledning i et forebyggende perspektiv

Avdeling for ingeniørutdanning har i flere år hatt fokus på tiltak for å øke studentgjennomstrømningen (prosjekt "Økt gjennomstrømning"). Som et ledd i dette arbeidet gjennomførte avdelingen våren 2009 pilotprosjektet "Studieveiledning i et forebyggende perspektiv" etter modell fra NTNUs prosjekt FORVEI som startet opp allerede i 2007. Ved avdelingen valgte vi å prøve ut prosjektet i en liten målestokk første gang. Studenter i 1. klasse ved studieprogram kjemiingeniør fikk tilbud om studieveiledning. 28 av 42 studenter deltok i prosjektet.

2. Målsetting med prosjektet

Hovedmål:

- *Studentene skal lykkes!*

Hjelpe studentene med å mestre studiehverdagen gjennom å etablere tett kontakt med studentene tidlig i studiet ved å gi tilbud om individuelle samtaler

Delmål:

- Kartlegge hvordan den enkelte student trives
- Kartlegge hvilke temaer som synes relevant for studentene i forhold til det å lykkes med studiene
- Avdekke hvordan vi kan hjelpe studentene med å bevisstgjøre seg sin egen studiesituasjon
- Framskaffe informasjon om studentenes trivsel og studiemestring

3. Metode

Ved NTNU ble samtaler gjennomført ved bruk en teknikk som kalles Løsningsfokusert tilnærming (LØFT).

3 ansatte i administrasjonen ved avdelingen gjennomførte samtaler. Disse tre har alle lang fartstid med studieveiledning, men bare i liten grad erfaring med LØFT som samtaleteknikk. Vedlagt følger skjema med skalaspørsmål som ble tatt i bruk i samtaler (vedlegg 1). I forkant av gjennomføring av samtaler kontaktet vi Studentsamskipnaden i Bergen, og fikk en innføring i denne metodikken. Dette var svært nyttig. Det er ønskelig med ytterligere kompetansebygging av administrativt personale, dersom prosjektet skal videreføres.

4. Gjennomføring av prosjektet

Prosjektet ble gjennomført på følgende måte:

- Orientering om prosjektet klassevis tidlig i januar. Frivillig deltakelse (vedlegg 2)
- Opprette kontakt med enkelte faglærere som kan bidra til å "markedsføre" prosjektet på det enkelte institutt
- Gjennomføring av samtaler etter egen mal. Skalaspørsmål
- Gjennomgang av funn fra samtaler
- Gjennomføring av tiltak/kursendring ved behov
- Presentasjon av funn og tiltak i aktuelle klasser (vedlegg 3 og 4)
- Måle effekten av tiltaket: strykprosent/karakternivå og gjennomføring av undersøkelse – evaluering fra studentene
- Utforming av rapport

5. Oppsummering fra samtalene

- **Generelt:**
  - Høy grad av
    - Trivsel
    - Mestring av studiene
- **Om kollokviegrupper:**
  - Noen vil ha mer organiserte grupper
  - Andre vil heller velge selv
- **Om studiemiljø:**
  - Godt miljø
  - "Klikkete"
  - Lite sosial på fritiden
  - Passiv klasse
- **Om emnene:**
  - Noen motivasjonsdrepende lærere
  - Fagfordelingsplan – for tøft på våren. Emner som går over 2 semester er uheldig – må ha noen krav i løpet av høsten som teller i karakter. Helst avsluttende eksamener hvert semester
  - Lab-kjemi. Arbeidsmengde ikke alltid tilpasset tid til rådighet
  - Studieretningsfag krevende.
  - Vanskelig å se hvilke nytte enkelte emner vil ha år du skal ut i arbeid
- **Undervisningsformer:**
  - Powerpoint-presentasjoner – for mye i enkelte fag. Passiv læringsform – går for raskt fram
  - Matte og fysikk dette semesteret er supert – flott med teori først, deretter oppgaveløsning
  - Studentassistenter fungerer fint !
- **Mattelab:**
  - Etterlyser mer mattelab i tillegg til regneøvelser med mattelærer. Viktig å ha andre lærere, eller gjerne studentassistenter på mattelaben. Spesielt viktig hvis du ikke er helt på samme kanal som faglærer Ingen mattelab nå i vår?
- **Underveisevaluering:**
  - Må komme tidligere i semesteret
  - Må bli lettere å få tilgang til evalueringsskjema
- **Stressmestring:**
  - Ønsker kurs, eller bli påminnet når SIB holder slike kurs

6. Oppfølging

Følgende tiltak ble igangsatt som etter at samtalene var gjennomført og man hadde diskutert funnene med studentene:

- Kollokviegrupper – også ha noen organiserte hvor instituttet deler inn i grupper
- Miljø-teknologi-emnet – lærer tar ansvar for inndeling i grupper
- Kurs i studieteknikk (12.03.09 kl. 14.00-15.30)
- Lab – arbeidsmengde. Ta dette opp med faglærer

- Legge til rette for noen sosiale aktiviteter utenfor skoletid
- Arbeide for å få eget grupperom
- Bedre evalueringsopplegg, spesielt for underveisevaluering
- Videreføre ordning med studentassistenter
- Se på fagplanstruktur (20stp høst – 40 stp vår)

7. Hvordan har studentene klart seg ?

Høsten 2008 gjennomførte avdelingen en undersøkelse om inntakskvalitet. Det er knyttet en del usikkerhet til dette tallmateriale. For klassen som deltok i pilotprosjektet var det blant annet 12 studenter hvor vi ikke hadde aktuell informasjon tilgjengelig (kan for eksempel skyldes opptak på annet grunnlag enn 3MX). 17 av de 32 studentene hvor vi hadde fått oppgitt karakter, hadde karakteren 2 eller 3 i 3MX fra videregående skole.

Vi vet fra tidligere undersøkelser at 1/3 av studentene oppgir at de slutter ved ingeniørutdanningen pga problemer med realfag. Mange av studentene i klassen som deltok i vårt pilotprosjekt hadde karakteren 2 eller 3 i 3MX som inngangsbillett til studiet. Hvordan gikk det til eksamen ?

Høsteksamen 2008

Faglærer i matematikk var gjort kjent med karakternivå i 3MX tidlig i semesteret, og tok hensyn til dette i undervisningen. Flere av studentene hadde også i forkant av studiestart takket ja til tilbud om å være med på repetisjonskurs i matematikk (1 ukes omfang).

I henhold til fagfordelingsplan skulle studentene avlegge eksamen i emner av et omfang på 20 studiepoeng høsten 2008. 40 studenter meldte seg opp til eksamen. I gjennomsnitt besto hver enkelt student eksamen i 16,4 av 20 studiepoeng (82 % av normert studiepoengproduksjon).

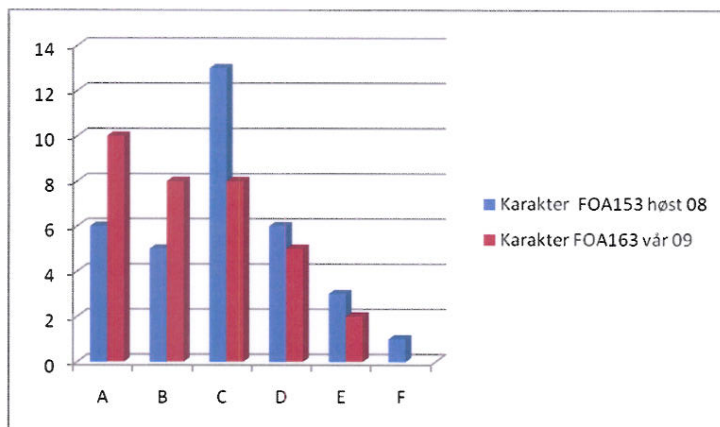
Våreksamen 2009

Våren 2009 skulle studentene avlegge eksamen i 40 studiepoeng, et svært krevende semester for mange. 38 studenter meldte seg opp til eksamen. I gjennomsnitt bestod hver enkelt eksamenskandidat eksamener av et omfang på 32,9 studiepoeng (82,25 % av normert studiepoengproduksjon). Det er svært positivt at studentene, til tross for et tøft semester, har klart å gjennomføre eksamen med slike resultater.

Resultatene fra eksamen i matematikk-emnene FOA153 Matematisk analyse og diskret matematikk og FOA 163 Videregående analyse og lineær algebra, vises i figuren under. Resultatene fra eksamen i disse to emnene viser et svært godt nivå på studentene. Ved eksamen i emnet FOA153 Matematisk analyse og diskret matematikk høsten 2008 var resultatet langt bedre enn forventet. Vi tror at det faktum at faglærer ble kjent med karakternivået fra videregående skole tidlig i semester og tilbud om repetisjonskurs i matematikk kan ha bidratt til dette gode resultatet. Videre ser vi at studentene gjør det enda bedre på eksamen i emnet FOA 163 Videregående analyse og lineær algebra våren 2009 sammenlignet med eksamen i matematikk høsten 2008. 28 av 33 eksamenskandidater har bedre karakter i FOA 163 Videregående analyse og lineær algebra enn i FOA153 Matematisk analyse og diskret matematikk.

En forklaring på denne forbedringen kan være gjennomføringen av pilotprosjektet og tiltak som ble etablert i etterkant av samtalene.

Figur 1 Karakterstatistikk for emnene FOA153 Matematisk analyse og diskret matematikk og FOA 163 Videregående analyse og lineær algebra for 1. klasse studieprogram Kjemiingeniør studieåret 2008/2009. Kilde: Felles Studentsystem.

Det er også gledelig å se at 37 av 42 studenter som ble tatt opp til studiet høsten 2008 fremdeles er aktive ved studiet høsten 2009.

VEDLEGG

1. Skjema med skalaspørsmål
2. Orientering om prosjektet i klassen
3. Presentasjon av svar på skalaspørsmål
4. Presentasjon i klassen av mulige tiltak

HMS-handlingsplan for Høgskolen i Bergen 2009/2011

HMS-handlingsplan for Høgskolen i Bergen skal rullere fram til konstituering av nytt AMU og revideres en gang i året. Det må utarbeides lokale/ avdelingsvise handlingsplaner i tillegg.

Overordnet mål for arbeidsmiljøet

Høgskolen i Bergen skal ha et helsefremmende og inkluderende arbeidsmiljø der arbeidet i seg selv er helsefremmende, og der ingen blir utsatt for skader eller blir syke som følge av arbeidermiljøet.

I Strategisk plan for Høgskolen i Bergen 2005-2010 heter det:

”Arbeidet ved Høgskolen i Bergen skal bygge på sentrale humanistiske verdier og ha et lærings- og arbeidsmiljø der studenter og medarbeidere kjenner seg respekterte og likeverdige, engasjert i målrettet arbeid og fri til å delta i åpen og kritisk dialog.” Handlingsplanen for HMS skal bidra til konkretisering av denne målsettingen. Det skal legges vekt på samarbeid og trygghet.

HMS-ansvar

Høgskoledirektøren har det overordnede ansvaret for HMS og har delegert ansvaret til personaldirektør i SA og til dekanene ved avdelingene.

Systemrevisjon av internkontrollsystemet

Internkontrollsystemet danner grunnlaget for alle andre dokumenter som inngår i det generelle HMS-arbeidet ved Høgskolen i Bergen. Internkontrollsystemet ved HiB ble utarbeidet i år 2000. Førsteutgaven av den web-baserte versjonen av internkontrollsystemet foreligger nå. Internkontrollsystemet og Arbeidsmiljøloven er de viktigste enkeltokumentene i forhold til HMS-arbeidet.

Tiltak: Ifølge Internkontrollen ved høgskolen skal det foretas systemrevisjon en gang pr. år. AMU har oppnevnt en gruppe som kontinuerlig gjør oppdateringer, jfr. AMU-sak 27/09.

Internkontrollrunder

Høgskolen er delt inn i følgende verneområder: Haukelandsbakken, Landås, Møllendalsveien, Nordnes, Nygård, Skålevik og Sotra.

Opplagg og gjennomføring av internkontrollrunde ivaretaes av aktuell stabsdirektør og verneombud i sentraladministrasjonen. Ved avdelingene ivaretas vernerunden av dekan og verneombud.

Tiltak: Ved hver avdeling skal det gjennomføres en internkontrollrunde i året, og ellers når spesielle forhold tilsier det. Det er utarbeidet IK-sjekkliste og IK-tiltaksliste som skal brukes. Tiltaksliste skal videresendes til høgskolen sentralt og behandles i AMU.

Inkluderende arbeidsliv

Regjeringen (staten) og partene i arbeidslivet har inngått en ”intensjonsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv” til beste for den enkelte arbeidstaker, samfunnet og bedriftene. Målene er å redusere sykefravær og uføretrygding, få flere arbeidstakere

med nedsatt funksjonsevne i arbeid og øke den reelle pensjonsalderen. Fra 01.01.2003 gjelder også denne avtalen for Høgskolen i Bergen.

Lederne har IA-kontakter på den enkelte avdeling. IA-kontakt har kontakt med arbeidslivstjenesten.

Høgskolen arbeider kontinuerlig med å forbedre og oppdatere rutiner for sykefraværsoppfølging for på denne måten å hindre utstøting og uføretrygging av arbeidstakere.

Pr. 01.01.06 inngikk regjeringen (staten og partene i arbeidslivet en ny intensjonsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv. Avtalen er gjeldende til 31.12.09 og forlenget til 01.03.10. Bakgrunnen for forlengelsen er at man ønsker mer tid til å vurdere en bred virkemiddelpakke for å bekjempe sykefraværet, man ønsker blant annet å se nærmere på arbeidsgivers finansiering av sykefraværet.

Tiltak: Hovedmål og delmål i IA-målsetting er gjennomgått sammen med NAV, hovedverneombudet og IA-kontakter. IA-målsetting ble revidert og godkjent i AMU-sak 23/08. Følgende endring ble gjort under delmål 2; "HiB skal i løpet 2008/2009 foreta en vurdering av sin kapasitet mtp å føre en mer aktiv rekruttering av personer med nedsatt funksjonsevne/ ikke har et arbeidsforhold". Saken vil bli fulgt opp i 2010.

Beredskap

Høgskolens beredskapsplan ble revidert og godkjent av AMU-sak

AMU har bedt om at det blir utarbeidet kriseplaner, jfr. nedenforstående punkter, samt at øvingsgruppens forslag til videre arbeid blir fulgt opp:

- Identifisere utfordringer for bedriften på området
- Beskrive virksomhetens mål og krav til arbeidet med beredskap
- Beskrive kriseledelse med fordeling av ansvar, oppgaver og fullmakter
- En plan for håndtering av presse og publikum ved en krisesituasjon
- Varslingsliste for ledelsen og nøkkelpersonell i virksomheten og departement
- Oversikt over egnede lokaler for krise informasjonsstab
- Rutiner for ajourhold og oppdatering av planen
- Informasjon om øving av personell i krise- og informasjonshåndtering

Øvingsgruppens fortsetter sitt arbeid med:

- Fast table-top øvelse/ samling hvert år.
- Institutt/ programledere bør i større grad trekkes inn for å styrke den generelle beredskapen
- Medietrening for lederne
- Behov for en større øvelse ved høgskolen
- Trekke inn andre aktører/møte med politi, brannvesen, ambulanse og kommunen.

- Tiltak:** Oppfølging av ovennevnte arbeid vil skje i regi av HMS-koordinator som foretar de nødvendige avklaringer med øvingsgruppen og høgskoledirektør.
- Table-top øvelse/ samling i 2010
  - Medietrening av lederne
  - Trekke inn andre aktører/ møte med politi, brannvesen, ambulanse og kommunen.

Arbeidsmiljødag

Det er bestemt at det årlig skal arrangeres en arbeidsmiljødag ved Høgskolen i Bergen. Arbeidsmiljødagen er et tilbud til alle ansatte ved høgskolen. Hensikten med arbeidsmiljødagen er å sette fokus på ulike utfordringer i arbeidsmiljøet. Det bør etableres en fast gruppe som har ansvar for dette arbeidet. Gruppen skal ha som mandat å utarbeide rammer og program for denne dagen.

AMU oppnevner arbeidsgruppe som skal ha ansvar for å arrangere arbeidsmiljødag ved Høgskolen i Bergen.

- Tiltak:** Arbeidsgruppen skal ha ferdigstilt program til utgangen av september for neste års AMU.

Trivselsundersøkelse

Høgskolen foretok høsten 2004 en medarbeidertilfredshetsmåling. Resultatene fra den enkelte avdeling har vært fulgt opp med 3 prioriterte områder. Inntrykket er at det er variabelt hvordan avdelingene har arbeidet med forbedringsområdene. I enkelte enheter har dette arbeidet hatt høy prioritet, andre har lagt mindre vekt på oppfølging.

AMU gjorde i møte 01.02.06 vedtak om å avvente ny medarbeidertilfredshetsundersøkelse til 2007. Den nye undersøkelsen skal ha fokus på de problemområdene som ble avdekket.

- Tiltak:** Det er planlagt en mindre trivselsundersøkelse som vil bli gjennomført i 2009/2010. Trivselsundersøkelsen vil være en temperaturmåling på organisasjonen. Oppfølging av trivselsundersøkelsen vil skje gjennom medarbeidersamtalen, samt at lederopplæringen vil ha fokus på nødvendig opplæring innen konflikthåndtering og "den vanskelige samtalen".

Fysisk aktivitet

Høgskolen søkte i 2005 om midler til og har gjennomført prosjektet "Høgskolen i bevegelse".

Prosjektets mål:

- Å gi ansatte økt kunnskap om sammenhenger mellom livsstilsvalg og egen helse
- Tilrettelagte treningstilbud til ansatte i forhold til rapporterte behov.

Høsten 2007 ble det igangsatt en prøveordning med 1 time trening i arbeidstiden. Diverse tiltak ble igangsatt fra 01.08.07. Juni 2008 ble det sendt ut en spørreundersøkelse om tiltaket "Høgskolen i bevegelse". 63% av 785 ansatte besvarte undersøkelsen og funnene viste at mange ansatte i stor grad benytter tilbudet om trening i arbeidstiden. Ledelsen besluttet å utvide ordningen til 30.06.10.

Tiltak: Det må lages en framdriftsplan for evaluering av trening i arbeidstiden og de tiltakene som er iverksatt, mht. effekter og videre tiltak.

Medarbeidersamtaler

Medarbeidersamtaler er nå godt innarbeidet ved Høgskolen i Bergen. Likevel bør en ha fokus på rammene for denne samtalen. Medarbeidersamtalen er endret i pkt. 5, se AMU-sak 25/09. Ledelsen ber om at medarbeidersamtalen blir anvendt som et virkemiddel i oppfølgingen av trivselsundersøkelsen.

Tiltak: AMU-sak 26/09 ber ledelsen påse at stabsdirektører og dekaner følger opp og rapporterer antall medarbeidersamtaler som er gjennomført i løpet av året til siste møte i AMU før jul.

Lederne må bruke medarbeidersamtalen som et virkemiddel for å følge opp trivselsundersøkelsen.

Konflikthåndtering

I 2005 utarbeidet HiB retningslinjer for konflikthåndtering.

Tiltak: Høgskolen må følge opp slik at dette dokumentet blir tatt i bruk, og at ledere får nødvendig opplæring i temaet. Det bør brukes eksempler som viser ulike sider ved en konflikt.

Den vanskelige samtalen

Lederne må få opplæring i å ta den vanskelige samtalen med sine medarbeidere.

Tiltak: HMS-gruppen eller andre inviteres til å gi opplæring til lederne.

Opplæring i HMS

Den 1. januar 2006 fikk vi ny arbeidsmiljølov. AML § 3-5 stiller krav til arbeidsgiver om å gjennomgå opplæring i helse- miljø og sikkerhetsarbeid. Ledelsen ved høgskolen har valgt å gi alle lederne opplæring i HMS.

Tiltak: Nye ledere må få 1 dags opplæring i HMS, jf. AML § 3-5. Denne opplæringen tar for seg arbeidsmiljøloven og internkontrollforskriften.

Førstehjelpskurs

Det er gitt tilbud til alle ansatte om 3 timers førstehjelpskurs november 2009. Avdeling for helse- og sosialfag, v/ sykepleierutdanningen har holdt 4 kurs med inntil 15 deltakere på hvert kurs. Kurset fikk svært god tilbakemelding.

Tiltak: Det vil ikke bli igangsatt førstehjelpskurs i 2010. Det kan vurderes å sette i gang nye kurs i 2011.

Livsfaseorientert personalpolitikk

Det er etterlyst oppfølging av problemstillinger knyttet til livsfaseorientert personalpolitikk.

Tiltak: Lederne og tillitsvalgte må utfordres når det gjelder tiltak knyttet til livsfaseorientert personalpolitikk. Livsfaseorientert personalpolitikk må ses i sammenheng med strategisk plan, årsplan og personalpolitiske retningslinjer. Personaldirektøren følger opp saken i forbindelse med revisjon av personalpolitiske retningslinjer.

Avvikssystem

Det er laget et avviksmeldingssystem for høgskolen. Avvikssystemet har vært testet med AI-drift og AL-naturfag som piloter. Avvikssystemet må utbedres og det er nedsatt en gruppe med hovedverneombud, 1 tillitsvalgt og HMS-koordinator som sekretær, jf. AMU-sak 21/09.

Tiltak: Ledelsen ber om at gruppen som er nedsatt ser på avvikssystemet opp mot eSherpa. Det må ferdigstilles et avvikssystem første halvdel av 2010.

ROS-analyser (risiko og sårbarhetsanalyser)

Kunnskapsdepartementet har i brev av 12.02.09 bedt virksomhetene rapportere om de har gjennomført ROS-analyser.

Tiltak: Seksjon for personal- og organisasjonsutvikling har laget rutine for risikovurdering og bedt om at det blir gjennomført ROS-analyser innen 31.01.10. Arbeidet med handlingsplanen slutføres innen 30.04.10.

Analyse, reorganisering og omstilling ved Høgskolen i Bergen (styresak 66/2009)

Rektor har fått fullmakt og mandat til å lede et omstillingsarbeid ved høgskolen, jf. styresak 66/2009.

AML § 4-2, nr. 3 stiller krav til at det under omstillingsprosesser som medfører endring av betydning for arbeidstakernes arbeidssituasjon, skal arbeidsgiver sørge for den informasjon, medvirkning og kompetanseutvikling som er nødvendig for å ivareta lovens krav til et fullt forsvarlig arbeidsmiljø.

Tiltak: Det må sørges for kontinuerlig informasjon til AMU, tillitsvalgte/verneombudene, samt på høgskolens websider om omstillingsarbeidet. Nødvendig kompetanseutvikling må gis i sammenheng med omstillingen. Seksjon for personal- og organisasjonsutvikling må gjennomgå omstillingsavtalen og eventuelt revidere den.

Utdannings- og forskningssamarbeid på masternivå (sivilingeniørutdanning) med andre utdanningsinstitusjoner i Norge

Høgskolen i Bergen, Avdeling for ingeniørutdanning, arbeider for å utvikle sivilingeniørutdanning i Bergen for Vestlandet. Denne satsingen gjennomføres i nært samarbeid med andre utdanningsinstitusjoner, fordi dette blant annet bidrar til:

- Faglig samarbeid
- God kvalitet fra første dag
- Muligheter for å utvikle flere tilbud
- Raskere igangsetting
- Redusert risiko

Nedenfor gis det en kort statusrapport over igangsatte samarbeid:

Samarbeid mellom Høgskolen i Bergen (HiB) og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)

Det er inngått en avtale med formål å regulere samarbeidet om et 2-årig masterprogram i undervannsteknologi og styrke forskning, utvikling og undervisning knyttet til fagområdet. Institusjonene skal samarbeide nært med regional og lokal industri. Også for NTNU er det av strategisk betydning å bidra med forskning til det sterke industrimiljøet på undervannsteknologi i Bergensregionen og sikre gode kandidater til denne industrien på master- og ph.d.nivå.

Studieprogrammet har et omfang på 120 studiepoeng og fører fram til graden *Master i teknologi / sivilingeniør*. Studieprogrammets navn er Masterprogram i undervannsteknologi.

Alle studentene skal gjennomføre første studieår ved NTNU. Andre studieår kan avlegges enten ved NTNU eller ved HiB. Studentene søker om hvor de vil avlegge andre studieår. Studenter som skal avlegge andre studieår ved HiB vil også kunne få undervisning ved Universitetet i Bergen.

Samarbeid mellom Høgskolen i Bergen (HiB) og Universitetet i Oslo

I 2009 ble det også inngått en samarbeidsavtale mellom HiB og UiO om et 2-årig masterprogram i Innovasjon og entreprenørskap. Dette er en realfaglig master i teknologiledelse. Studieprogrammet har et omfang på 120 studiepoeng. Studieprogrammets navn er Masterprogram i Innovasjon og entreprenørskap (Innovation and Entrepreneurship).

Undervisningen finner sted i Bergen, og legger vekt på både teoretisk og praktisk kunnskap. Utdanningen er bygget opp av emner innen ledelse og innovasjon, så vel som teknologiske emner.

Institusjonene samarbeider nært med det regionale næringsliv og i særlig grad ekspertsenteret NCE Subsea. I 3. semester er studentene utplassert i relevant industri i Bergensregionen. Masteroppgaven vil også bli tatt i samarbeid med en bedrift. I 2. semester tar studentene Gründerskolen med utplassering i Houston (Rise University og bedrifter).

På HiB gjennomføres dette mastertilbudet som et samarbeid mellom Institutt for økonomi og administrasjon og Senter for nyskaping. Satsingen støttes økonomisk av Hordaland fylkeskommune.

Samarbeid mellom Høgskolen i Bergen (HiB) og Universitetet i Bergen (UiB)

I 2008 ble fellesgrad mellom HiB og UiB, masterstudium i informatikk - programutvikling godkjent av Kunnskapsdepartementet. Allerede i 2004 etablerte institusjonene et samarbeid innen dette fagområdet. Samarbeidet har bidratt til styrket aktivitet innen både utdanning, forskning, nyskaping og næringslivskontakt.

Masterutdanningen gir særlig opplæring i bruk av moderne system- og programutviklingsmetoder, samt i ny programutviklingsteknologi med tilhørende utviklingsverktøy. Både Høgskolen i Bergen (HiB) og Universitetet i Bergen (UiB) er ansvarlig for veiledning av masteroppgavene og for undervisning i kurs/emner

Studieprogrammet har et omfang på 120 studiepoeng og fører fram til graden *Master i teknologi / sivilingeniør*. Studieprogrammets navn er Masterprogram i Informatikk, programutvikling

Andre initiativ

Det planlegges tilsvarende samarbeid innen følgende områder:

- Master i Energiteknologi. Faglig samarbeid mellom UiB og HiB. Planleggingen skjer innenfor TeknoVest-nettverket
- Master i Kommunikasjonssystemer. Faglig samarbeid mellom UiO og HiB. Planlegges over samme mal som for mastersamarbeidet innen Innovasjon og Entreprenørskap

Risikosystem ved Høgskolen i Bergen

Bakgrunn

Det er i de senere år satt fokus på og stilt krav til risikostyring i statlige virksomheter. Bakgrunnen for dette er behovet for et styringsverktøy som kan bidra til en mer proaktiv styring og sikrere håndtering av hendelser som kan hindre måloppnåelse. Risikostyring er en integrert del av mål- og resultatstyringen som overordnet styringsprinsipp hjemlet i Reglement for økonomistyring i staten (reglementet) § 14.

I henhold til SSØs veileder, *Hvordan få en god start på risikostyring i statlige virksomheter*, skal risikostyring "bidra til å kartlegge faktorer som kan true måloppnåelse før beslutninger tas og tiltak/aktiviteter velges... God risikostyring er å finne balansen mellom mål, risiko og tiltak (dvs. ressursbruk knyttet til risikostyringen og kostnader forbundet med tiltakene) og kostnader (tap/ulempe) forbundet med mulige uønskede hendelser." Risikostyring skal slik "bidra til mer målrettet styring, og derfor også enklere styring, ved at ledelsen bruker tid på de viktigste forholdene".

I følge SSØ er det en gjennomgående utfordring i statlige virksomheter å få risikostyring godt forankret i ledelsen. Ved Høgskolen i Bergen har ledelsen vært sterkt involvert i å identifisere viktige risikoer, og risikosystemet og selve risikoene har blitt vurdert og vedtatt i høgskolestyret. Oppfølging av risikosystemet skjer gjennom året på styremøter, ledermøter og styringsdialogmøter, noe som vil bidra til å ytterligere forankre risikosystemet i ledelsen.

Hva er et system for risikostyring?

SSØ definerer risiko som følger:

Forhold eller hendelser som kan inntreffe og påvirke oppnåelse av målsettinger negativt. Risiko vurderes i forhold til sannsynligheten for at den inntreffer, og den forventede konsekvensen den vil medføre for virksomhetens måloppnåelse dersom den inntreffer.

SSØ definerer videre risikostyring som følger:

Prosess integrert i mål- og resultatstyringen som:

- *Er utformet for å kunne identifisere, vurdere og håndtere og følge opp risiko slik at risikoen er innenfor akseptert nivå.*
- *Gjennomføres av virksomhetens ledelse og øvrige ansatte.*
- *Anvendes i fastsettelse av strategi og planer og på tvers av virksomheten for å gi rimelig grad av sikkerhet for virksomhetens oppnåelse av sine målsettinger.*

Høgskolen i Bergen sitt system for risikostyring

Med utgangspunkt i føringer fra SSØ og KD har Høgskolen i Bergen utarbeidet sitt eget system for risikostyring. Hovedelementene i dette systemet er:

- Identifisering av hvilke risikoelementer som er de viktigste i forhold til å forhindre måloppnåelse ved Høgskolen i Bergen.
- Vurdering av sannsynlighet og konsekvens, og derigjennom vesentlighet, av disse risikoene.
- Identifisering av tiltak for å redusere den enkelte risiko.
- Plassering av ansvar for å gjennomføre disse tiltakene, samt frist for å gjennomføre dem.
- Beskrivelse av oppfølging av risiko og tiltak gjennom året.

Proessen mot identifisering av risikoer

Arbeidet med å identifisere risikoer er nært knyttet opp mot prosessen for å utarbeide høgskolen årsplan, basert på målstrukturen gitt av KD. De risikoer som identifiseres underveis blir diskutert av høgskolens ledelse samlet, og omhandler risikoen for at høgskolen ikke skal nå de mål (delmål) som er definert. Systemet for risikostyring ble vedtatt av styret i februar 2009, og styret drøfter årlig de konkrete risikovurderingene i forbindelse med styrebehandlingen av årsplanen, og oppfølgingen av denne gjennom året.

De 10 viktigste risikomomentene for Høgskolen i Bergen i 2010

Det kan være en risiko for at:

- høgskolen ikke makter å prioritere ressurser inn mot strategisk overordna mål på grunn av bindinger og lite handlingsrom i budsjettet, aktivitetskrav og stramme rammer fra KD (delmål 4.3.1).
- deltakelse i SAK-prosesser hemmer framdriften i arbeidet med å realisere overordna strategier for høgskolen (universitetsambisjonen) (delmål 4.4.1).
- det internasjonale samarbeidet ikke er godt nok forankret gjennomgående i institusjonen (delmål 1.3.1).
- doktorgradskandidatene ikke får en veiledning ved sine gradsinstitusjoner som i tilstrekkelig grad er rettet inn mot høgskolens strategiske forskningssatsinger innen profesjonsforskning (delmål 2.2.1).
- metningsdykkerutdanningen medfører større økonomisk risiko for høgskolen enn tidligere antatt (delmål 3.2.5).
- høgskolen mangler areal i nybygget på Kronstad på grunn av aktivitetsøkning (delmål 4.1.2).
- høgskolen ikke har tilstrekkelig med ressurser til å ivareta utviklingsoppgaver (delmål 4.2.1).
- høgskolen ikke får rekruttert medarbeidere med god kompetanse i forhold til framtidige behov innen forskning og undervisning, samt for teknisk-administrativt personale (delmål 4.2.1).
- høgskolen ikke klarer å tiltrekke seg dyktige kvinner med professorkompetanse innen teknologiske fag (delmål 4.2.3).

- det ikke er tilstrekkelig kjennskap til regelverket for offentlige anskaffelser blant høgskolens ansatte (delmål 4.3.3).

Disse risikoene anses som de viktigste for høgskolen, og oppfølgingen av disse vil bli prioritert framfor andre risikoer, som har blitt vurdert som mindre vesentlige.

Oppfølging gjennom året

I høgskolens risikotabeller (unntatt offentlighet) er det oppført tiltak for reduksjon av risiko. Det er viktig at disse tiltakene blir fulgt opp på all nivå i organisasjonen gjennom året, og at det følges med i eventuelle endringer i vesentligheten til den enkelte risikoen. Slike endringer kan skje som en følge av at tiltak gjennomføres eller andre hendelser som virker inn på høgskolens muligheter for å oppnå sine målsettinger.

De ansvarlige for det enkelte tiltak må følge disse opp kontinuerlig gjennom året eller innen gitte frister. Det er også et generelt ledelsesansvar å følge opp risikostyringen. Risikostyring er et viktig tema på styringsdialogmøtene mellom den sentrale ledelsen og ledelsen på den enkelte avdeling, som avholdes to ganger i året.

Styret ved høgskolen vurderer risikostyringen i forbindelse med behandling av årsplanen hvert år. I tillegg får styret lagt fram for seg status for høgskolens viktigste risikoer omtrent midtveis i året, slik at risikostyringen blir godt forankret i styret. Dersom det i løpet av året skjer viktige endringer i forhold til risiko, må dette tas opp i styret ved behov.

Utdanningsinstitusjon: Høgskolen i Bergen

LANGT SKJEMA

Overordnede spørsmål som besvares helt kort og konsist, jf. den strategiske delen av Rapport og planer (2009-2010).

1. Hvor mange studieplasser kan institusjonen øke med fra dagens nivå frem mot høsten 2011, gitt dagens rammebetingelser og infrastruktur?

Svar spm 1: Høgskolen kan øke med 439 studieplasser.

2. Hvilke begrensede faktorer står institusjonen særlig overfor som hindrer vekst (kan spesifiseres på utdanningsprogram ved behov)?

Svar spm 2: a) begrenset antall praksisplasser for helse- og lærerutdanningene. b) Romkapasiteten er godt utnyttet.

3. Er det særskilte studieprogram som institusjonen ønsker å prioritere spesielt av strategiske årsaker eller for å rendyrke en faglig profil?

Svar spm 3: Ønske om å utvikle dokotogradprogram. Må tilby flere mastergradsstudier, dvs faglig utvikling innen høgskolens eksisterende fagportefølje. Videre bør høgskolen tilby Drama 60 sp som opptaksgrunnlag for mastergradsstudiet. Drama 60 sp faller nå utenfor lærerutdanningene. Høgskolen tilbyr også to bachelorgradsstudier som har sin forankring i fagmiljøet i lærerutdanningene: Idrett og Folkehelsearbeid. Disse to studiene har god etterspørsel, men høgskolen har vært avhengig av ekstern finansiering og om disse studiene skal tilbys er derfor lite forutsigbart. Idrett gir faglærerkompetanse og folkehelsearbeid gir faglærerkompetanse i idrett og mat og helse med påbygging av PPU. Tilsammen vil disse to studiene øke studenttallet med 56 studenter pr. år.

4. Er det særskilte studieprogrammer som institusjonen ønsker å bygge ned eller avvikle av samme årsaker?

Svar spm 4: Nei. Høgskolens studier har god etterspørsel fra søkere og næringslivet etterspør kandidatene.

Helse- og sosialfag <i>hvorav:</i>	Samlet	Opptak 2009 (antall studie- plasser)	Planlagt opptak 2010 (antall studie-plasser)	Muligheter for økning i antall studieplasser til høst 2010?	Muligheter for økning i antall studieplasser til høst 2011?
		Antall	Antall	Ca. antall	Ca. antall
Medisin		699	709	40	30
Odontologi		0	0	0	0
Psykologi		0	0	0	0
Farmasi		0	0	0	0
Barnevernpedagog		0	0	0	0
Bioingeniør		30	30	0	0
Ergoterapeut		30	30	5	5
Ernæring		0	0	0	0
Audiograf		0	0	0	0

Fysioterapi	65	65	5	5
Radiograf	40	40	0	0
Reseptar	0	0	0	0
Sosionom	50	50	10	videreføres
Sykepleier	241	196	0	0
Vernepleier	65	65	5	5
Døvetolk	24	24	0	0
Tannpleier	0	0	0	0
Tanntekniker	0	0	0	0
ABIOK	70	70	0	0
Helsesøster	0	30	0	0
Jordmor	40	40	0	0
Eldreomsorg	0	25	0	0
Master	44	44	15	15
<i>(spesifiser studietilbud ved behov)</i>				
Lærerutdanning	698	683	112	42
Samlet	0	0	0	0
<i>hvorav:</i> Integrert femårig lærerutdanning	300	180	30	videreføres
Grunnskolelærer - steg 1-7	0	120	30	videreføres
Grunnskolelærer - steg 5-10	64	64	30	videreføres
Praktisk-pedagogisk utdanning, deltid	0	0	0	0,5
Treårig faglærerutdanning	239	274	0	0
Førskolelærerutdanning	0	0	0	0
Yrkesfaglærerutdanning	60	10	22	42
Toårig masterutdanning	35	35	0	0
Ettårig barnehagepedagogikk				
<i>(spesifiser studietilbud ved behov)</i>				
Realfag og teknologiske f:	525	525	85	0
Samlet	0	0	0	0
<i>hvorav:</i>	460	460	40	videreføres
Ingeniørutdanning				

Andre fag	To-årig masterutdanning	10	10	20	10		videreføres	Samarbeid med UIO og NTNU		
	Bioingeniør	30	30	10			videreføres			
	Bachelor i landmåling og eiendomsdesign	25	25	15			videreføres			
	Samlet	126	70	150			videreføres			
	Forkurs for ingeniører	70	70	70			videreføres		har ca 600 søkere Opprettet i 2006	
	Bachelor i folkehelsearbeid		avhenger av 24 finansiering	24			videreføres		eksterne midler hittil. Stor søkning Opprettet i 2007	
	Bachelor i idrett (faglærerutdanning)		avhenger av 32 finansiering	32			videreføres		eksterne midler hittil. Stor søkning	
	Drama årsenhet		avhenger av 16 finansiering						mister årsenheten i lærerutdanningen men trenger den for master i	
	<i>hvorav:</i>	0	0	0			0		dramepdagogikk	
	<i>(spesifiser studietilbud ved behov)</i>									
							0			